

Գլխավոր խմբագիր՝ գործառնություն

Լրատվական գործունեություն
իրականացնող՝
«Հայաստանի պետական
տնտեսագիտական
համալսարան» պետա-
կան ոչ առևտորային
կազմակերպություն:

Հասցեն՝
0025, Երևան,
Նալբանդյան փողոց 128,
կենտրոնական մասնաշենք,
2-րդ հարկ:
Հեռախոս՝ 593-460, 4-60

Վկայական N 03Ա054452:
Տրված է 05.06.2002թ.:

Հրատարակիչ՝ ՀՊՏՀ
«Տնտեսագետ» ամսագիրը
լույս է ընծայվում
ՀՊՏՀ լրատվության և
հասարակայնության հետ
կապերի բաժնի կողմից:

Մարտ-ապրիլ
2016 / N2 (688)
Տպաքանակը՝ 500
Տարածվում է անվճար:

Խմբագրակազմ

Խմբագիր՝
ԱՐՄԻՆԵ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ
Լրագրող՝
ՆԱՏԵ ԱՎԱՍԵՍՅԱՆ
Լուսանկարիչ՝
ՌԱԶՄԻԿ ԽԱՎԱՏՐՅԱՆ

Համակարգչային
ձևավորում՝
ՆԱԻՐԱ ԽՉԵՅԱՆԻ

Համարի
պատասխանատու՝
ԱՐՄԻՆԵ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

Խմբագրությանը տրամա-
դրված է հեղինակների
նյութերում տեղ գտած
փաստական անձշտություն-
ների համար խմբագրությունը
պատասխանատվություն չի
կրում: Անսագիր նյութերն
օգտագործելիս հղումը
պարտադիր է:

Պատվեր՝ 196:
Ծավալը՝ 6 տպ. մամուլ:
Ստորագրված է
տպագրության
03. 05. 2016 թ.:

Տպագրված է «Տնտեսագետ»
հրատարակչությունում:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Յանուն հաղթանակի, հանուն հայրենիքի.....4

Ննգամյա զարգացման շրջափուլում. հետագա առաջընթացի
նախադրյալը ստեղծված է.....6

ԵՄ ՏԵՄՊՈՒՄԻ «ԱՐԱՐԱՏ» ԾՐԱԳԻՐ

Ամփոփիչ հանդիպում, վերջնարդյունք.....11

Ստեղծվել է «Համալսարան-աշխատաշուկա ՀՀ ազգային
ցանց», ստորագրվեց գործակցության նոր հուշագիր.....12

Աշխատաժողով-կողմնացույցը հուշում է «Ուղղությունները
շատ են, որոշողը՝ դու».....14

ԼԱՐԱՆԱՅԻՆ ՀԱՐՑՈՒՄ

Երիտասարդները՝ հասակակից աղջիկների մասին.
հրականության ու երազանքի միջև.....15

ՈՒԳԸ գործունեության նոր փուլում.....18

Ընդլայնվում է տնտեսական փոխգործակցությունը.
ՀՃՆ դեպանը՝ ՀՊՏՀ-ում.....20

ԱՆՎԱՆԻ ՏՆՏԵՍԱԳԵՏՆԵՐԸ

ԳՐԻԳՈՐ ՏԵՐՏԵՐՅԱՆ

Ույա Քալանքարյան. անզուգական մտավորականն ու
մանկավարժը.....21

ՍԱՄՎԵԼ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽճԱՆԿԱՐ.....22

«Ամբերդ»-ում.....24

Կադրից դուրս.....25

Առցանց գրախանություն գրքասիրության տոն է.....26

ՎԱՐԵՈՒԹՅԱՐՔ

ԱՐՄԻՆԵ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Ինչո՞ւ եմ արժանի՝ լինելու տարվա լավագույն ուսանող.....28

ՍՈՒՐԻԿ ՍԱՐԳՍՅԱՆ-70.....29

ԼՐԱՅՈՒ.....30

ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅԱՆ 101-ՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑ.....36

Զորջին Հաջար. Հոգում Հայաստանն է ու հայկականը.....37

ՀՊՏՀ ԳԻՏԱԿԱՆ ԽՈՐՅՈՒԹՅՈՒՆ.....38

Մեր ամենօրյա հարմարավետությամբ
պարտական ենք նրանց.....39

ԼԻԱՆԱ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Զբաղվածության պետական քաղաքականության նոր
մոդելի առավելությունները.....40

ՍՈՅՅԱ ՕՉԱՆՅԱՆ

ՎԵՐԾԱՆԵԼՈՎ ԱՐՎԵՍԻ ԳԱՂՏՆԱԳՐԵՐԸ

Խորհրդավոր ընթրիք. սիրո և մատնության միջև.....43

Ապրիլի 1-ից 2-ի գիշերը դարաբաղա-ադրբեջանական ուժերի շփման օքի ողջ երկայնքով Ադրբեջանը, կիրառելով տանկեր, հրետանի և օդուժ, փորձեց ներխուժել ԼՂՀ ՊԲ պաշտպանության խորքը և գրավել մարտավարական դիրքեր: ԼՂՀ ՊԲ ստորաբաժանումների ակտիվ գործողությունների արդյունքում հակառակորդը հետ շպրտվեց՝ տալով բազմաթիվ զոհեր:

Ցավոր, մենք նոյնպես կրորուստներ կրեցինք. զոհեր, վիրավորներ: Դավերժ փառք՝ հայրենիքին իրենց կյանքը նվիրաբերած քաջորդիներին, հայրենի հողն իրենց արյամբ սրբացնող մարտիկներին: Դայ զինվորը կրկին դեմ առ դեմ կանգնեց թշնամուն՝ ապացուցելու համար իր կորովը, ուժն ու անպարտելիությունը, հավաստիացնելու իրեն ու աշխարհին, որ իր կրիվն արդար է, նպատակը՝ սրբազն:

Մարտական գործողությունները շարունակվեցին մինչև ապրիլի 5-ը, երբ Մոսկվայում Դայաստանի և Ադրբեջանի Զինված ուժերի գլխավոր շտաբերի պետերի կողմից ձեռք բերվեց պայմանագրություն՝ դարաբաղա-ադրբեջանական շփման գժում կրակի դադարեցման մասին:

Օրիասական այս ժամին, Արցախյան պատերազմից շուրջ 20 տարի անց մենք կրկին ականատես ենք հայ ժողովրդի միասնականության և համախմբվածության, հայրենիքի պաշտպանության սուլր գործին կամավորագրվելու ու զենքը ձեռքին պայքարելու հայ քաջորդիների կամքի ու խիզախության:

Դայրենիքի պաշտպաններին թիկունքն աջակցում է ամեն կերպ ու ինչով կարող է: Ապրիլի 6-ին ՀՊՏՀ ռեկտոր, պրոֆեսոր Կորյուն Արոյանի առաջարկությամբ և ռեկտորատի որշմամբ Լեռնային Դարաբաղի Դանրապետության Կառավարության կողմից բացված հաշվեհամարին է փոխանցվել 10 միլիոն դրամ՝ բնակչությանն աջակցություն ցուցաբերելու և սոցիալական խնդիրներ լուծելու նպատակով:

«Անհնար է անհաղորդ մնալ վերջին օրերին ստեղծված իրավիճակին, մեր ժողովրդին պատուհասած դժբախտությամբ: Այս օրերին մենք տեսնում ենք մեր ժողովրդի՝ հիացմունքի արժանի միասնականությունները, բայց մարդկային, բարդյական ռեսուրսների համատեղումից զատ, հարկավոր է նաև նյութական, ֆինանսական հնարավորությունների մեկնելում՝ ի նպաստ և ի բարորություն Արցախի, հայ զինվորի և մեր ժողովրդի», - ասաց ՀՊՏՀ ռեկտոր Կորյուն Արոյանը՝ մեկնաբանելով համալսարանի ռեկտորատի որոշումը:

«Դայրավոր է զգն լինել, զարգացումների դեպքում պատրաստ՝ մեր հնարավորությունների սահմանում աջակցություն ցուցաբերելու: Ես կապվել եմ նաև Արցախի պետական համալսարանի հետ՝ տեղեկանալու, թե ինչ է հարկավոր: Այս պահի դրությամբ որևէ բանի անհրաժեշտություն չկա, բայց ես մեր պատրաստակամությունը հայտնեցի՝ օգնություն ցուցաբերելու բոլոր ուղղություններով», - ռեկտորատի նիստում հայտարարեց ռեկտոր Կորյուն Արոյանը և համալսարանի դեկաններին հանձնարարեց տեղեկություններ հավաքագրել համալսարանի ուսանող-զինվորների մասին:

Դեռևս ապրիլի 4-ին համալսարանի դեկավարության, աշխատակազմի և ուսանողների նախակցությամբ, ուսանողական խորհրդի նախաձեռնությամբ, հրականացվել էր առաջին անհրաժեշտության ապրանքների և իրերի հավաքագրում:

Ապրիլի 5-ին ՀՊՏՀ ուսանողական խորհուրդը նաև դրամահավաք էր կազմակերպել, իսկ Ուս խորհրդի կենտրոնական սենյակում մի քանի օր շարունակ հավաքագրվում և առանձին խնբարանակներով ԼՂՀ սահմանային տարածքներ էին տեղափոխվում առաջին բուժօգնության պարագաներ, սննունդ, ծխախոտ, գուլպաներ, տաք ծածկոցներ և այլն: ՀՊՏՀ Վարչատնտեսական աշխատանքների գժուվ պյոռությունը Միխայիլ Կարապետյանի խոսքով՝ բուհի դեկավարությունը տրամադրել է նաև փոխադրամիջոց՝ օգնությունը ԼՂՀ հասցնելու

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՌԱՍՆԱԿԻ, ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ

համար:

Մի խուճբ ՀՊՏՀ-ականներ ապրիլյան այդ օրերին Ուևս նախագահ Սերգեյ Խառատյանի գլխավորությամբ գտնվում էին Արցախի սահմանային հատվածում՝ սատար կանգնում զինված ուժերին և տեղի բնակչությանը, ուղարկված օգնությունը ստանում և բաշխում:

ՀՊՏՀ Գյումրու մասնաճյուղի 2016 թ. ապրիլի 6-ի գիտական խորհրդի որոշմամբ «Կոնվերս բանկ» ՓԲԸ-ի «Կումայրի» մասնաճյուղում բացված հաշվեհամարին փոխանցվել է 1 500000 դրամ, իսկ պրոֆեսորադասախոսական և վարչական անձնակազմի աշխատակիցներից հավաքվել է մոտ մեկ միլիոն դրամ: Դավարված գումարը փոխանցվելու է Արցախյան մարտերում Շիրակի մարզից զոհվածների ընտանիքներին:

ՆԱՐԵԿ ՎԱՐԴԱԿՅԱՆ

ՀՊՏՀ շատ ուսանողներ այսօր ժամկետային ծառայություն են անցնում պատերազմական հրադրության պայմաններում, նրանց առջև դրված է մարտական խնդիրների լուծման ու հայրենիքը գենքով պահելու պարտականությունը:

ԼՂՀ պաշտպանության բանակի հարավարևելյան հատվածի առաջնագծում սերժանտ, տանկի հրամանատար, ՀՊՏՀ հաշվապահական հաշվածան և առողջիւղի ֆակուլտետի ուսանող Նարեկ Ավանեսյանը հանդես է բերել բարձր մարտունակություն ու խիզախություն՝ մարտական գործողությունների ընթացքում կասեցնելով թշնամու հարձակումը և անարիկ պահելով մեր դիրքը: Այս մասին է պատմում «Հանք» հեռուստաընկերության ապրիլի 7-ի հատուկ թողարկումը: Նարեկը պարտադիր գինվորական ծառայության է գորակույթը 2014 թվականի հունիսի 24-ին: Շուրջ երկու տարի բանակյան առօրյայում մեր ուսանողը հարստացրել է իր ռազմական գիտելիքները, կոփվել ու առնականացել: Այժմ էլ առաջնագծում է, երկու ամսից վերադառնալու է՝ հարազատ համալսարանում շարունակելու ուսումը:

ՀՊՏՀ կառավարման ֆակուլտետի աշխատանքի տնտեսագիտություն մասնագիտության ուսանող Նարեկ Վարդումյանը, ով ծառայում Մատադիսի գորամասում, Արցախյան քառօրյա պատերազմի ընթացքում, ցուցաբերել է խիզախության հրաշալի մի օրինակ, ինչի հետևանքով ստացել է բեկորային վիրավորում:

Կենտրոնական կլինիկական զինվորական հոս-

ՆԱՐԵԿ ՎԱՐԴԱԿՅԱՆ

պիտալում բուժվող մեր ուսանող-զինվորին կառավարման ֆակուլտետի դեկան Միջայել Թավադյանի ուղեկցությամբ ապրիլի 18-ին այցի է գնացել ուսկոր Կորյուն Արյունը՝ քաջալերելու և շնորհակալական նաճակ հանձնելու: «Դայրենասիրության, անձնվիրության բացարիկ օրինակներն այս շրջանում ուղեկցում են մեզ, քաջալերում, ոգեշնչում, պատճառում անզուսպ հիացմունք: Դայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի պրոֆեսորադասախոսական անձնակազմի, ուսանողության, մասնավորապես կառավարման ֆակուլտետի դեկավար կազմի, կուրսընկերների և անձամբ իս անունից շնորհակալություն ու երախտագիտություն եմ հայտնում քեզ՝ հայրենիքի անվտանգության պահպանման համար ցուցաբերած վարքի, հայոց սահմաններն անառիկ պահելու գործում ցուցաբերած սխրանքի համար: Մենք հպարտ ենք, որ մեր համալսարանի ուսանողների, մեր երիտասարդության շարքերում կան քեզ նման տղաներ», - մասնավորապես նշել է համալսարանի դեկավարը:

Նույն օրը ֆակուլտետի դեկանի գլխավորությամբ Նարեկ Վարդումյանին այցելել են նաև կառավարման ֆակուլտետի փոխդեկան Մերի Բաղայանը և կուրսընկերները: «Նարեկը մեր ֆակուլտետի 2013-2014 ուստարվա ուսանող է, 2014 թ. հունիսի 23-ին գորակույթը է բանակ», - ուսանողի տվյալները մանրակրկիտ հիշում է ֆակուլտետի դեկան Միջայել Թավադյանը: Մեզ հետ գրույցում դեկանն ասաց, որ Նարեկն ուրախացել է՝ տեսնելով իրեն անակնկալ այցի գնացած համալսարանականներին: «Մեզ որ տեսակ, բավական ոգևորվեց, համբիպումը հուզիչ էր, հատկապես, որ ներկա էին կուրսընկերները», - ավելացրեց ֆակուլտետի դեկանը:

Վիրավորում ստացած մեր ուսանող-զինվորին համալսարանի կողմից ցուցաբերվել է նաև նյութական աջակցություն:

Նարեկները և նրանց նման քաջ ու հպարտ երիտասարդները այսօր պատվով շարունակում են իրենց պատերի ու հայրենի գործը՝ հայրենիքի համար չխնայելով ոչինչ:

Նրանց ու բոլոր հայրենիներին մաղթում ենք ուժու կորով, հավատ ու լավատեսություն՝ հանուն հայրենիքի, հանուն հաղթանակի:

**ԳՈՐԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ
ԱՐՄԻՆԵ ՎԱՐԴԱԿՅԱՆ**

ՀՅ Նախագահ Սերժ Սարգսյան՝ 2016 թվականի փետրվարի 24-ի ՆՅ-201-Ա իրամանագրով Լևոն Սկրտչյանը նշանակվել է Հայաստանի Հանրապետության կրթության և գիտության նախարար:

Այս առիթով Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի ռեկտոր, տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր Կորյուն Աթոյանը շնորհավորանքի խոսք է հղել նորանշանակ նախարարին, որում մասնավորապես ասված է.

**Հարգելի պարոն նախարար
Զերմորեն շնորհավորում
եմ Ձեզ՝ Հայաստանի
Հանրապետության կրթության
և գիտության նախարարի
պաշտոնը ստանձնելու
կապակցությամբ: Այս
ոլորտը նոր չէ Ձեզ համար,
ուստի հավատացած եմ, որ
Դուք, որպես բնագավառին
քաջատեղյակ և բազմահորձ
անձ, կկարողանաք
կրթության և գիտության
ոլորտի զարգացման
համար սահմանել նոր
առաջնահերթություններ ու
ծրագրեր: Սաղթում եմ Ձեզ
բեղմնավոր աշխատանք և
ամենայն բարիք:**

ՀԵԳԱՄՅԱ ՉԱՐԳԱԾՄԱՆ ՇՐՋԱՓՈՒԼՈՒՄ.

ԻԵՄԱՎԱ ԱՌԱՋԾՆԹԱՑԻ ՆԱԽԱԴՐՅԱԼՈ ՍՄԵՂԾՎԱԾ Է

(2011-2016 թթ.)

Համաշխարհայնացման արագացող գործընթացները պահնջում են մշտապես նորացվող, խորը ու համակողմանի գիտելիքներ, ինչը կրթական առկա մարտահրավերներին դիմագրավելու միջոց է: Այս համատեքսում ՀՊՏՀ առաքելությունը հինգ տարի առաջ թևակոխեց մի նոր շրջափուլ ու սկսեց գործել՝ պահպանելով համալսարանի հարուստ անցյալը և ավանդույթները: 2011 թվականն այդ նոր շրջափուլի մեկնակետն էր. «ՄԵՆՔ ՓՈԽՎՈՒՄ ԵՆք» կարգախոսով ազդարարվեց տնտեսագիտական մայր բուի զարգացման նոր ծրագրի սկիզբը:

Հարկավոր էր երկրի տնտեսության կառավարման արդյունավետությանը նպաստող, նորացությանը դիմագրավոր, պետական և մասնավոր հատվածի զարգացումն ապահովող բարձրորակ և նորցունակ մասնագետներ պատրաստել: Սա իրագործելու համար պահանջվում էր համալիր ծրագիր՝ ուսումնամեթոդական ու նյութատեխնիկական հենքի բարեփոխում ու վերազինում, համալսարանական գիտության և հետազոտական ուղղության զարգացում, կրթության որակի բարձրացում, գործատուների հետ կապերի ամրապնդում, ուսումնական գործընթացի վերահմաստավորում, միջազգային կապերի ընդլայնում, պրոֆեսորադասախոսական անձնակազմի վերապատրաստում, միջավայրի արդիականացում և տասնյակ այլ խնդիրների լուծում: 2016 թ. դրությամբ միայն ավարտուն խոշոր ծրագրերի թիվը շուրջ 5 տասնյակ է:

Դինգ տարի առաջ բարեփոխումներն սկսվեցին համալսարանի նոր կերպարի ծևավորմանք՝ նորովի դիրքավորվելով և որպես առաջին քայլ ստեղծելով համալսարանի Բրենդբուքը՝ բրենդը, բնորոշ գույները, կարգախոսներն ու տարբերանշաններով ցուցանակները, դրոշները, գրիչները, նոթատետրերը, ՀՊՏՀ վերտառությամբ ցուցապատճենը, մատյանները, ծևաբղերը: Որդեգրվեց «Մենք փոխվում ենք» կարգախոսը՝ որպես առաջիկա տարիների գործունեության հավատամբ:

«Բուի համար ամենակարևորը կրթության որակի բարձրացումն է, ինչն անհնար է իրականացնել, առանց աշխատաշուկայի պահանջների ուսումնասիրության ու գործատուների հետ համագործակցության», - հավատացած էր համալսարանի նոր ռեկտոր, տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր Կորյուն Աթոյանը:

Այս այս համոզնունքով սկիզբ դրվեց գործատուների հետ գործնական համագործակցությանը: Մագիստրոսական կրթական ծրագրեր իրականացնելու մասին բուի պայմանագրեր կնքեց պետական կառույցների, Հայաստանի բանկերի միության հետ: Համալսարանը սկսեց կազմակերպել համատեղ կրթական գործընթաց՝ ուսանողներին երաշխավորված աշխատանքի հնարավորություն ընձեռելով տվյալ կառույցներում: Գործընթացն ուղեկցվեց նյութատեխնիկական բազայի հարստացմամբ. համակարգչային մեկական լսարաններ նվիրեցին նաև «Փյունիկ» բարեգործական հիմնադրամն ու «Հայրիզնեսրանկը»:

Ուսանողներին աշխատանքով ապահովելու նպատակով տարբեր ձևաչափերի համագործակցության պայմանագրեր են կնքվել նաև շուրջ 30 կազմակերպությունների հետ, իր հերթին համալսարանն էլ դարձել է իր շրջանավարտների գործառուն անցած 5 տարիներին աշխատանքի ընդունելով շուրջ 50 շրջանավարտի:

Համալսարանի գործունեության թափանցիկությունը, հաշվետվողականությունը, հանրության հետ կապերի սերտացումը դարձան առաջնահերթություն: Պատվիրվեց ՀՊՏՀ պաշտոնական նոր կայքը (asue.am), բացվեց համալսարանի պաշտոնական էջը Facebook սոցիալական ցանցում, նոր ձևավորմամբ և բովանդակային փոփոխությամբ սկսեցին հրատարակվել բուհական պարբերականներ՝ «Տնտեսագետը» և «Բանբերը»: Սկիզբ դրվեց զանգվածային լրատվամիջոցների հետ կանոնակարգված աշխատանքի:

Համալսարանական գիտահետազոտական գործունեությունը կազմակերպվել և իրականացվել է՝ համաձայն «Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի 2012-2017 թթ. գիտահետազոտական և նորաստեղծական գործունեության զարգացման հայեցակարգով» սահմանված խնդիրների ու նպատակների: Հանրապետության տնտեսագիտական մայր բուհը չի կարող անմասն մնալ երկրի տնտեսական զարգացման քաղաքականությունից: Փորձագիտական, մասնագիտական աշխատանքով հաստատությունը կարող է աջակից լինել հայրենի Կառավարությանը: Մյուս կողմից՝ կրթության որակի բարձրացումը պահանջում է համալսարանում գիտահետազոտական աշխատանքների զարգացում և դրանց արդյունքների ներդրում ուսումնական գործընթացում: Ահա այս և մի քանի

այլ հարցերի հրատապությունը համալսարանական գիտության զարգացումը դարձեց օրակարգյային, և համալսարանի բյուջեից գիտության զարգացմանը հատկացվեց սեփական միջոցների շուրջ 3,5 տոկոսը:

2011-2016 թթ. համալսարանի գիտահետազոտական գործունեության բնագավառի ռազմավարական նպատակն էր համալսարանի շրջանակներում հաշվեկշռված հետազոտական մշակումների և նորաստեղծական արդյունավետ համակարգի ձևավորումը՝ ապահովելու կրթական, հետազոտական և նորաստեղծական գործընթացների ինտեգրումն ու տեխնոլոգիական արդիականացումը՝ մրցունակ գիտելիքների ու մասնագետների վերաբերացության, ինչպես նաև ծեռնարկատիրական հատվածի հետ արդյունավետ փոխգործակցության համար:

2011-2015 թթ. համալսարանում կատարվել է «Գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության ներակառուցվածքի պահպանում և զարգացում» բյուջետային ֆինանսավորմամբ 14 թեմա: 2012 թ. սեպտեմբերի 1-ից գործողության մեջ է դրվել ՀՊՏՀ ներհամալսարանական գիտական դրամաշնորհների կարգը, համաձայն որի՝ առաջին անգամ հանրապետությունում հայտարարվել է ներհամալսարանական գիտական և գիտահետազոտական աշխատանքների կատարման մրցույթ: Արդյունքում ֆինանսավորվել է 13 ներհամալսարանական գիտական դրամաշնորհային թեմա: ՀՊՏՀ խորհրդի հավանությամբ 2013 թ. համալսարանում ստեղծվել է «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնը, որտեղ հետազոտական աշխատանքներն իրականացվել են 3 ծրագրի շրջանակներում՝ «Սոցիալ-տնտեսական զարգացում», «Ազգային մրցունա-

կություն և միջազգայնացում», «Ազգային անվտանգություն»: 2013-2015 թթ. հաստատվել է 36 հետազոտական թեմա, միաժամանակ, «Նորավանք» հիմնադրամի հետ կնքվել է համագործակցության պայմանագիր, իրականացվում են համատեղ հետազոտություններ: 2014 թվականից գործողության մեջ է դրվել «Գիտառաւումնական խմբերի հետազոտական նախագծերի մրցույթի վերաբերյալ կանոնակարգը», համաձայն որի՝ առաջին անգամ հայտարարվել է ներհամալսարանական գիտառաւումնական խմբերի հետազոտական աշխատանքների կատարման մրցույթ՝ գիտական և ակադեմիական ուղղություններով: Գիտառաւումնական խմբերի թեմաներին մասնակցել է 69 հետազոտող՝ դասախոս, ասպիրանտ և մագիստրանտ:

Ներհամալսարանական գիտառաւումնական խմբերի թեմաներում և «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի գիտահետազոտական ուղղություններում ներգրավված է բուհի պրոֆեսորադասախոսական կազմի շուրջ 26%-ը: Ընդհանուր առճամբ, բուհում ֆինանսավորվող բույր հետազոտություններում ընդգրկվել է 26 ասպիրանտ և 107 մագիստրանտ:

2011-2016 թթ. իրականացվող բարեփոխումների համատեքստում առանցքային է թողարկող և սպասարկող ամբիոններում կատարվող գիտահետազոտական աշխատանքների դերը, որոնք նպաստում են մի կողմից՝ ուսումնական գործընթացի արդյունավետության բարձրացմանը և փոփոխություններին ժամանակին ու պատշաճ արձագանքելու ամբիոնների կարողությունների մեծացմանը, իսկ

մյուս կողմից՝ հայրենական տնտեսագիտական մտքի զարգացմանը, երկրի սոցիալ-տնտեսական հիմնախնդիրների լուծմանն ուղղված առաջարկությունների մշակմանը: Այս առումով համալսարանում իրականացվել են որոշակի աշխատանքներ:

«Առանց փակ սահմանների» մեր աշխարհում կրթության որակի բարձրացման գործում որոշիչ են միջազգային կապերը:

Առաջին լուրջ հաջողությունը համալսարանն արձանագրեց 2012 թ., երբ շահեց Տեմպուսի 3 ծրագիր, հետազույն դրանց թիվը հասավ 7-ի: Մեր համալսարանը դարձավ այդ ծրագրերից մեկի՝ «Արարատի» համակարգողը և 2016-ի մարտին ամփոփեց արդյունքները:

2012 թվականից համալսարանը ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության թույլտվությամբ կազմակերպում է օստարերկրյա քաղաքացիների կրթություն:

ՀՊՏՀ-ի և բրիտանական Անգլիա Ռասկին համալսարանի միջև համագործակցության շրջանակներում ՀՀ Կառավարության որոշմանը մեր բուհում 2014 թ. սեպտեմբերին հիմնադրվեց Բրիտանական թիզնես դպրոց, որն իրականացնում է թիզնեսի կառավարման մագիստրոսական ծրագիր, շրջանավարտներին շնորհվում է Անգլիա Ռասկին համալսարանի մագիստրոսի դիպլոմ:

2015-2016 ուստարվա ընթացքում «Էրասմուս+» ծրագրի շրջանակներում պայմանագրեր են կնքվել 10 գործընկեր բուհերի հետ, որոնցից 8-ում ընթացիկ կիսամյակում ուսումնառում է 15 ուսանող: Մյուս երկու բուհերի հետ ուսանողների փոխանակումը նախատեսվում է գալիք ուսումնական տարվա առաջին կիսամյակում: 2016 թվականից համալսարանը մասնակցում է նաև «Էրասմուս+»-ի «Հերիտագույն ծրագրին»:

ՀՊՏՀ-ն 2014 թ. դարձել է Տնտեսագիտական համալսարանների Եվրասիական ասոցիացիայի, 2015 թ.՝ Համալսարանների Եվրասիական ասոցիացիայի, 2015թ.՝ Վիզեգորադյան ֆոնդի կողմից ֆինանսավորվող «Միջազգայնացման ցանց» (I-NET) ծրագրի կոնսորցիոնի անդամ: Այժմ ՀՊՏՀ հյուրն է «Ֆուլբրայթ» ծրագրի կրթաթոշակակիր մեկ դասախոս:

Համալսարանի արդիականացման ու միջազ-

գային գործունեության աշխատացման նպատակով ստեղծվել է միջազգային ծրագրերի կենտրոն՝ հագեցած նորագույն տեխնիկայով, համաժամանակյա հանդիպումներ անցկացնելու և տեսակապի հնարավորություններով:

Կրթության որակը՝ գերխնդիր: Գործունեության առանցքում մշտապես եղել է այս մոտեցումը, որին նպատակամվել են մի շաբթ քայլեր՝ կառուցվածքային փոփոխություններից, մասնագիտությունների արդիականացումից մինչև ուսումնական ծրագրերի, քննական համակարգի վերանայումներ: 2013 թվականից ՀՊՏՀ-ն ներգրավվել է հավատարմագրման գործընթացում՝ կատարելով ինս-

տիտուցիոնալ կարողությունների ինքնավերլուծություն: 2015 թ. «Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոն» հիմնադրամի (ՈԱԱԿ) հավատարմագրման հաճանաժողովի կողմից 4 տարով ինստիտուցիոնալ հավատարմագրում է ստացել:

Մեծ ուշադրություն է դարձվել համալսարանի թե՛ ուսանողների, թե՛ աշխատակիցների սոցիալական խնդիրների լուծմանը: Լավ սովորող սոցիալապես անապահով ուսանողների համար ներդրվել է կրթարոշակ-զեղչերի համակարգ, մարզաբնակ և օտարերկրյա ուսանողների համար գործարկվել է համալսարանի «Տնտեսագետ» ուսանողի տունը, վերանորոգվել ու նոր սպասարկմանը աշխատում է համալսարանի բուֆետը, բարձրացվել է անվանական կրթարոշակների չափը: Դիլջանի «Տնտեսագետ» մարզաառողջարանում մատչելի պայմաններով իրենց հանգիստն են անցկացնում համալսարանի մի քանի հազար աշխատակիցներ և ուսանողներ, արդեն մի քանի տարի է անվճար հանգստանում են Արցախի պետական համալսարանի դասախոսներ և ուսանողներ: 2013 թվականից իրականացվում է աշխատակիցների բժշկական ապահովագրությունը, իսկ 2015 թ. նոյեմբերից բուհի սոցիալական քաղաքականության շրջանակներում ներդրվել է «Նորաստեղծ ընտանիքների աջակցման և երեխաների ծննդյան խրախուսման կարգ», որը նախատեսում է 100-250 հազար դրամ միանվագ խրախուսում ՀՊՏՀ աշխատակիցներին՝ ընտանիք կազմելու և երեխա ունենալու դեպքում: 2014 թվականից 10 տոկոսով բարձրացվել է աշխատակից-

ների աշխատավարձը, տարեկան 2 անգամ տրվում են աշխատավարձի 100 տոկոսի չափով հավելավճարներ: Բուհը սոցիալական աջակցություն է ցուցաբերում նաև հանրապետության սոցիալապես անապահով այլ խավերին՝ կոլեկտիվի և ուսիսորհիորի նախաձեռնությանը պարբերաբար այցեր են կազմակերպվում անապահով ընտանիքներին և դպրոցների անապահով երեխաներին, տրամադրվում է աջակցություն:

Գործունեության ամբողջ շղթայում խիստ կարևորվել են միջավայրի արդիականացման, նյութատեխնիկական բազայի հարստացման հարցերը: Այսօր համալսարանում գործում են թվային գրա-

տախտակներով և պրոյեկտորներով լսարաններ, տեսաձայնային համակարգով քննարկումների սրահ, ներդրվել է անվտանգության համակարգ՝ պտտադրակներով, տեսախցիկներով, դարպաններով, հիմնանորոգվել են համալսարանի բոլոր մասնաշենքերը, սրահները, ճենմասրահներն ու նախասրահները, ձևավորվել են ծաղկային կոնվողիցիաներով, հիմնանորոգվել է 98 լսարան, 76 աշխատասենյակ, բացվել է հրաձգարան, վերակառուցվել է բուհի թանգարանը: Նորացվել է ուսումնական և վարչական ստորաբաժանումների գույքը (շուրջ 2136 միավոր), ներդրվել է թվայնացված ավտոմատ հեռախոսակապ, թարմացվել է համալսարանի մասնաշենքերի արտաքին տեսքը, նորացվել են բոլոր դռներն ու պատուհանները, անցկացվել է էլեկտրական սնուցման երկրորդ գիծ, լուծվել է համալսարանի արտաքին լուսավորության խնդիրը, իրականացվել է ներգախնայողության ծրագիր:

Նորագույն տեխնիկայով հարստացվել է համալսարանի հրատարակչությունը, սկսել է գրադարանի բայանացումը, վերանորոգվել ու կահավորվել է բուժկետը: Զեռք է բերվել շուրջ 650 տեխնիկական սարքավորում:

Վերակարուցվել և արդիականացվել է համալսարանի բակը՝ բացօթյա հանդիպումների և դասերի համար նախատեսված յուրահատուկ ամֆիթատրոնը, բեմահրթակով, տաղավարներով, «ԴՊՏՅ» վերտառությանք նստարաններով, WiFi կապով:

Բոլոնիայի գործընթացի առանցքային ուսանողակենտրոն գործունեության դրույթը հարազատ է համալսարանի դեկանավորությանը: Անցած 5 տարում ընդունվել է ուսանողների մասնակցությունը ոչ միայն համալսարանի կառավարման համակարգում, այլև համալսարանական բոլոր գործընթացներում: Զեսավորվել են ուսանողների նորամուտի ու ավարտահանդեսի անցկացման ավանդույթներ, խրախուսվում են ուսանողական նախաձեռնությունները, որոնք ծանրակշիռ հաջողություններով նպաստում են բուհի հեղինակության բարձրացմանը:

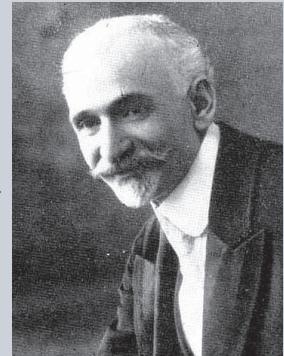
Համալսարանը ոչ միայն կրթական ծառայություն մատուցող հաստատություն է, այլև մի վայր, որտեղ կրթվում ու դաստիարակվում է երկրի վաղվա քաղաքացին: Այս առումով հատկանիշական են համալսարանում հայտնի մարդկանց, մտավորականների, կառավարման համակարգի ներկայացնեցների, բանակ-հասարակություն կապի ամրապնդման, ռազմահայրենասիրական դաստիարակության նպատակով պաշտպանական գերատեսչության և զինվորական բարձրաստիճան կազմի ներկայացնեցների հետ բազմաթիվ հանդիպումները, համալսարանի ռեկտորի գլխավորությամբ տասնյակ այցերը գորամասեր: ԴՊՏՅ ռեկտորը և ուսանողական կառույցի ներկայացնեցները գորամասեր են այցելել նաև ՀՀ վարչապետ, ՀՊՏՅ խորհրդի նախագահ Յովիկ Աբրահամյանի գլխավորությամբ:

Ներկայիս կրթական դաշտում համալսարանները պետք է ընթանան նորաստեղծական ճանապարհով: Մեր հալսարանում հետագա զարգացման այդ նախադրյալը ստեղծված է:

ԳՈՐԱՄ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Հատված Հովհաննես Թումանյանի «Արևելքի նոր դարագլուխը» իրապարակախոսական հոդվածից՝ գրված 1916 թվականին

Ասիան ու Եվրոպան կամ, ուրիշ խոսքով, Արևելքն ու Արևմուտքը լոկ աշխարհագրական տերմիններ չեն, այլև տարբեր քաղաքակրթություններ ու աշխարհայացներ: Հազարավոր տարիների ընթացքում էր աշխարհներից ամեն մինը հանդես է բերել իր էս կամ նո գերազանց ուժը՝ իբրև իրեն ներկայացնեցությունը մյուսի հանդեպ: Եվրոպա կամ Արևմուտք ասելով մի ժամանակ Յունատան են հասկացել, նրանից հետո Յոռն կամ Բյուզանդիա, ինչպես որ Ասիա, և հատկապես Արևմտյան Ասիա կամ Արևելք՝ երեմն Բաբելոն կնշանակեր, երեմն Սսորեստան, երեմն Պարսկաստան և երեմն արաբական խալիֆայություն:

Եվ մինչեղեա քրիստոնյա արևմուտքի ժողովուրդներ ժամանակի ընթացքում վեր են կենում հեգեմոնիայի դեմ ու զգուրմ են հավասարակշռության, մյուս կողմը՝ իշլամական արևելքը արաբական գերիշխանությունից հետո ընկնում է բուրքի գերիշխանության տակ և 14-րդ դարից սկսած մթուրքիան հանդիսանում է արևելքի ներկայացնեցությունը արևմուտքի հանդեպ միջնէն էսօր:

Եվ Բաբելոնից, Սսորեստանից, Պարսկաստանից ու արաբական իշխանությունից հետո Արևելքը երեք չէր ունեցել էսքան վայրենի, էսքան անկուլտուր ու անարժան մի ներկայացնեցություն: Մինչև թուքական գերիշխանությունը՝ Արևելքը, որ կրոններ էր տվել աշխարհին, փիլսոփայական սիստեմներ, շատ մեծ բանաստեղծներ ու գիտություններ՝ մեծ էլ հարգ ու հմայք ուներ և միշտ կենդանի ապրում էր ավանդական խոսքը թէ՝ Արևելքից է լույսը: Մթուրքական գերիշխանությունից հետո Արևելքը և խավարն ու բարբարոսությունը դարձան հոմանիշ հասկացողություններ:

Նա ոչ միայն հնքը չստեղծագործեց ու ոչ մի հաճարեղ բան չստվեց աշխարհին, այլև դրսից չընդունեց ոչինչ ու չմշակեց: Միշտ մնաց սուրը ձեռքին ավերող: Եվ եթ արգելենք նրան իսլամ ընդհանուր անվան տակ զարդարվելու պարսիկ, արաբ կամ հնդիկ հանճարների անուններով՝ կմնա մեջտեղը կանգնած իր նոնադական մերկությամբ՝ ձեռքին միշտ արյունոտ սուրը:

Եվ եղ արյունոտ սրով նա մորթեց Արևելքի կուլտուրական ժողովուրդներին, խորտակեց նրանց իին ու փառավոր կուլտուրակերը և, վերջին մահացու հարվածը տալով բյուզանդական պալեոլոգներին, եղ սպանիչ սուրը մեկնեց Եվրոպայի սիրտը:

Չորս հարյուր տարի շարունակ գրոհ տվեց Եվրոպայի դարպասների վրա, որ խորտակի ու ներս խուժի՝ սպանելու արևմտյան քաղաքակրթությունը, ավերելու բարեշն քաղաքները, ավարելու դարերով դիզաք բարիները, իր ծիանների սմբակների տակ տրորելու հունանիզմն ու վերածնությունը, կոտորելու Ռաբեկին ու Տասոյին, Ծերսապիրին ու Սերվանտեսին, Ռուբենսին ու Ռաֆայելին, Կոպենհելիին ու Գալիլեյին, Կոլումբուսին:

Չորս հարյուր տարի Արևելյան Եվրոպան ահով ու սարսափով դիմագրավեց նրա դժոխային արշավին, մինչև որ 17-րդ դարում, Վիեննայի պատերի տակ, վերջնականապես կտրեց նրա առաջ անցնելու հույսը:

ԵՄ ՏԵՍՊՈՒՄԻ «ԱՐԱՐԱՏ» ԾՐԱԳԻՐ

Մարտի 30-ին ՀՊՏՀ միջազգային համագործակցության կենտրոնում ընթացավ Տեմպուսի «Արարատ» ծրագրի «Համալսարան-գործառության» «Համալսարան-աշխատաշուկա ՀՀ ազգային ցանցի» (ՀԱԱՑ) համաժողովը: Մասնակցում էին ՀՊՏՀ որակի ապահովման բաժնի պետ, «Արարատ» ծրագրի համակարգող Ներսես Գևորգյանը, բաժնի աշխատակիցները, «Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոն» հիմնադրամի տնօրին Ռուբեն Թոփչյանը, ծրագրի գործընկերները, շահառուները: Բացման խոսքով հանդես եկավ Ներսես Գևորգյանը՝ նշելով, որ ուրախ է ավարտուն փուլում ծրագրի գործընկերներին ՀՊՏՀ-ում հյուր-

պնդման նպատակով տվյալների բազայի և գործիքակազմի մշակում» թեմայով ելույթ ունեցավ «Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոն» հիմնադրամի ներկայացուցիչ Էլլա Կարագույշանը, ինչպես նաև՝ հանդիպման այլ մասնակիցներ:

Նշենք, որ ծրագրի շրջանակներում հրապարակվել են ուսումնամեթոդական ուղեցույցներ, մի շարք մասնագիտությունների և առարկայական ոլորտների համար մշակվել են ուսումնառության վերջնարդյունքներ:

Լրատվության և հասարակայնության հետ կապերի բաժնի հետ գրույցում ծրագրի համակարգող Ներսես Գևորգյանը, ամփոփելով ծրագրի նպա-

Ամփոփիչ հանդիպում, վերջնարդյունք

ընկալելու համար: Նրա խոսքով՝ այսօր թե՛ հայատանյան, թե՛ եվրոպական բարձրագույն կրթությունն ունի մի շարք մարտահրավերներ, և «Արարատ» ծրագրին ուղղված է հենց այդ մարտահրավերներին: Նշելով, որ եռանյա ծրագրը նպատակաւորված է համալսարան-գործառությունների ստեղծմանն ու ամրապնդմանը՝ Ներսես Գևորգյանն ընդգծեց, որ գերճպատակը կրթության բոլոր շահակիցների հետ աշխատելը, կրթության և աշխատաշուկայի կապը ապահովելն է, աշխատաշուկայի պահանջների հիման վրա կրթական բարեփոխումներ իրականացնելը: Այս համատեքստում կարևորվեց «Համալսարան-աշխատաշուկա ՀՀ ազգային ցանցի» ստեղծումը: Ծրագրի համակարգող համատեղ աշխատանքի համար շնորհակալություն հայտնեց գործընկերներին:

Ուրբեն Թոփչյանը ներկայացրեց ՀԱԱՑ կառուցվածքը և կարգավորման շրջանակները, գործառնական փաստաթերթը (կանոնակարգ, տեխնիկական առաջադրանք, ռազմավարական պլան), ապա պատասխանեց ներկաների հարցերին: Այսուհետև «Համալսարան-աշխատաշուկա կապերի ամրա-

տակն ու արդյունքները, նշեց. ««Արարատ» ծրագրի հիմնական նպատակն է ամրապնդել համալսարան-աշխատաշուկա կապը, որը թույլ կտա մշակել ժամանակի պահանջներին համապատասխան ուսումնական ծրագրեր, դրանք և ուսումնառության վերջնարդյունքները համապատասխանեցնել որակավորումների ազգային և եվրոպական շրջանակներին: Ծրագրի արդյունքում մեր համալսարանում, ինչպես նաև գործընկեր համալսարաններում ստեղծվել են աշխատաշուկայի հետ կապն ամրապնդող ստորաբաժնումներ, կրթություն-աշխատաշուկա ցանց, մշակվել է ցանցի աշխատանքին աջակցող գործիքակազմ և մեթոդաբանություն՝ գործառումների հետ համակարգված համագործակցելու համար»:

Ներսես Գևորգյանի խոսքով՝ կատարված աշխատանքը հնարավորություն է ընձեռում տեղեկանալ գործառումների պահանջներին, դրանք արտացոլել ուսումնական ծրագրերում՝ վերջնարդյունքում նպաստելով կրթության որակի բարձրացմանը:

ՆԱԽԵ ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ

Բարձրագույն կրթության բարեփոխման ու զարգացման արդի մարտահրավերներում Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի գործունեության կարևոր ուղղություններից է միջազգայնացումը, և վերջին հնգամյակում այս ուղղությամբ նշանակալի ձեռքբերումներ են արձանագրվել: Դեռևս 2012 թվականին Տնտեսագիտական համալսարանը շահեց Եվրոպական Միության Տեմպուսի 3 ծրագրի, որից հետո մասնակից դարձավ ևս 4 ծրագրի: Այդ ձեռքբերումները նշանավորվեցին մեկ կարևոր իրողությամբ. առաջին անգամ հայաստանյան համալսարաններից ՀՊԾՀ-ը դարձավ Եվրոպական Միության ծրագրի («Արարատ») համակարգող, արտերկրի ու հայաստանյան համալսարանների ու կազմակերպությունների, ՅՅ կրթության և գիտության նախարարության և «Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոն» հիմ-

մասնագիտական կրթության բաղաքականության նշանական բաժնի պետ Էդգար Ալեքսանյանը, Հայաստանում «Երասմուս պյուս» ծրագրի ազգային գրասենյակի համակարգող Լանա Կառլովան, Հայաստանի գործատուների հանրապետական միության նախագահ Գագիկ Մակարյանը, ծրագրի կոնսորցիումի անդամ համալսարանների ներկայացուցիչներ, ՀՊԾՀ դեկաններ, ամբիոնի վարիչներ, պրոֆեսորադասախոսական անձնակազմի ներկայացուցիչներ, աշխատակիցներ:

Բացման խոսքում, ողջունելով հյուրերին ու ներկաներին, ՀՊԾՀ ռեկտոր Կորյուն Աթոյանն անդրադապ 2012 թվականի այն օրերին, երբ բուհը շահեց Տեմպուսի 3 ծրագիր:

«Առաջին անգամ հայաստանյան համալսարաններից Տնտեսագիտական համալսարանը դարձավ Եվրոպական Միության ծրագրի համակարգող, ինչը

ՍԵՂԾՎԵԼ Է «ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ-ԱՇԽԱՏԱՇՈՒԿԱ ՀԱՎԱՅԻՆ ԺԱՆՔ», ՍՏՈՐԱԳՐՎԵՇ ԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՆՈՐ ՀՈՒԾԱԳԻՐ

նադրամի հետ համագործակցությամբ ձգտեց իր ներդրումն ունենալ կրթության և աշխատաշուկայի հիմնախնդիրների լուծնան ճանապարհին:

«Արարատ» ազգային ծրագրի («Համալսարան-գործատու հայկական համակարգող գործակալություն») ամփոփիչ համաժողովը մարտի 31-ին ի ցույց հանեց այն արդյունքը, ձեռքբերումները, որոնք Հայաստանում համալսարան-գործատու համագործակցության ցանցի հաստատման և գործարկման միջոցով նպատակառուղյան են՝ ապահովելու բարձրագույն կրթության համապատասխանելիությունը փոփոխվող աշխատաշուկայի կարիքներին և նախանշելու ստեղծված համագործակցության շարունակականությունը:

Ամփոփիչ համաժողովին ներկա էին ՀՊԾՀ ռեկտոր, պրոֆեսոր Կորյուն Աթոյանը, «Արարատ» ծրագրի համակարգող Ներսես Գևորգյանը, «Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոն» հիմնադրամի (ՈԱԱԿ) տնօրեն Ռուբեն Թոփչյանը, ՅՅ ԿԳՍ բարձրագույն և հետքուհական մասնագիտական կրթության վարչության

և՝ ապավարել էր, և՝ չափազանց պատասխանառու: Այսօր, երբ ամփոփում ենք մեր ավելի քան 3 տարիների աշխատանքը, ես ցանկանում եմ շնորհակալություն հայտնել Եվրոպայի և Հայաստանի գործընկերներին, «Երասմուս պյուս» ծրագրի հայաստանյան գրասենյակի և Եվրոպական հանձնաժողովի պատասխանառուներին՝ «Արարատ» ծրագրի գործողություններին մասնակցելու և համատեղ ջամփերով այն ավարտին հասցնելու համար», - ասաց ռեկտորը:

Բուհական կրթության առջև ծառացած մարտահրավերներից Կորյուն Աթոյանն առանձնացրեց շրջանավարտների ծառայողունակության բարձրացումը՝ նշելով, որ համալսարանները պետք է աստիճանաբար հաղթահարեն մեկուսացված, խիստ ակադեմիական կարգավիճակը և կամքջեն կրթությունը և աշխատաշուկան, որի սերտացմանն է միտված «Արարատ»-ը: Մանրամասն անդրադապնալով ծրագրի հիմնական ձեռքբերումներին՝ բուհի դեկավարը նշեց, որ ավարտը նաև ապագա գործողությունների սկիզբն է, քանի որ կրթության

որակի բարձրացումը հարատև գործընթաց է:

Իրենց ելույթներում գործընկեր համալսարան-ների ներկայացուցիչները՝ ռեկտորներ, պրոռեկտորներ, շնորհակալություն հայտնեցին Տնտեսագիտական համալսարանին՝ ծրագրի արդյունավետ ընթացքի, ստեղծարարության և այն ձեռքբերումների համար, որոնք արձանագրվում են իրենց համալսարաններում և համատեղ գործունեության դաշտում:

ՀՅ ԿԳՆ ներկայացուցիչ Էդգար Ալեքսանյանը նշեց, որ «Արարատ» ծրագրին ի սկզբանե գրավիչ էր նախարարության համար, քանի որ անդրադանում էր բուհ-աշխատաշղուկա գործունեությանը և ոլորտային շրջանակի նախագծմանը: Նա ծրագրին արժանացրեց բարձր գնահատականի և հետագա հաջողություններ մաղթեց:

Գավառի պետական համալսարանի ռեկտոր Ռուզաննա Ջակոբյանը նեծապես կարևոր ծրագրի դեռ գիտելիք-կարողություն-պրոֆեսիոնալիզմ շրբայի ամբողջացման ու կայացման մեջ՝ ընդգծելով, որ բուհը, ըստ Էնության, «սոցիալական վերելակի» դեր

Դամաֆողովի հագեցած օրակարգում ընդգրկված էր հանդիսավոր արարողություն. համագործակցության նոր եզրերի ու շարունակականության նասին ելույթներում հնչած ցանկություններն անդրագույքին իրենեն: Արյունքում հուշագրեր ստորագրվեցին «Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոն» հիմնադրամի և «Արարատ» ծրագրում ընդգրկված հայաստանյան բուհերի միջև, որով ստեղծված համագործակցությունը դրվեց գործընկերային նոր հիմքի վրա:

Այնուհետև Ներսես Գևորգյանը, ըստ փաթեթների, հանգամանորեն անդրադանության պահանջական ծրագրի գործունեությանը, կարևորագույն ձեռքբերումներին և «Դամալսարան-աշխատաշղուկա ՀՅ ազգային ցանցի» ստեղծմանը: Դամատեղ արդյունավետ աշխատանքի համար նա շնորհակալություն հայտնեց ծրագրի դեկավարներին ու գործընկերներին:

Ծրագրի գործունեության արդյունքում այսօր բուհերում ստեղծվել են կրթություն-աշխատաշղուկա համագործակցության միավորներ՝ միասնանալով ընդհանուր ցանցում, մշակվել են ցանցի գործու-

է կատարում և այդ դերակատարությունն օրեցօր զարգացնելու միտում պետք է դրսնորի:

ՈԱԱԿ տնօրեն Ռուբեն Թոփչյանը ներկաներին հիշեցրեց ծրագրի մեկնարկի շրջանը, երբ Հայաստանը դեռևս Տեմպուսի ծրագիր չէր համակարգել, և Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի ներուժի շնորհիվ «ԵՎՐՈՊԱՆ ընդունեց մեր մարտահրավերը»: Նա հավաստիացրեց, որ «Արարատի» ձեռքբերումներն այսօր արդեն ծառակշիռ են, իսկ ամփոփիչ համաժողովը նոր մեկնակետ է նոր մտահացումների ու հեռանկարային ծրագրերի համար:

ՀԳՐՄ նախագահ Գագիկ Մակարյանը խոսեց համալսարանների և գործատումների փոխշահավետ համագործակցություն ձևավորելու նասին և կոչ արեց հիմնախնդիրները գլորալ քննարկել:

«Էրասմուս պյուս»-ի համակարգող Լանա Կառլվան հավաստիացրեց, որ ծրագրի 21 նասնակիցների, այդ թվում՝ 8 հայկական համալսարանների համագործակցությունը տեսանելի արդյունք է գրանցել և կնպաստի համակարգի զարգացմանը:

Նեության կանոնակարգը և էլեկտրոնային հարթակը, կանոնակարգվել է դրանում ուսանողների մասնակցությունը, կրթության և աշխատաշղուկայի կապն արդյունավետ իրականացնելու նպատակով հզորացվել են գործընկերների կարողությունները, ըստ 3 ոլորտների՝ գործառությունի և այլ շահակիցների հետ քննարկվել և մշակվել են ոլորտային որակավորումների բնութագրեր, պատրաստվել է ոլորտային որակավորումների մշակման մեթոդաբանություն և կիրառման ընթացակարգ:

Նույն օրը համաֆողով շարունակվեց առանձին թեմատիկ ուղղություններով՝ «Կարողությունների ձևավորում», «Դամալսարան-աշխատաշղուկա ՀՅ ազգային ցանցի ստեղծում», «Տվյալների բազայի հիմնում և գործիքակազմի մշակում», «Որակավորումների ոլորտային շրջանակի գործարկում», «Որակի ապահովում և մշտադիտարկում»: Ելույթ ունեցան Գերմանիայի, Ավստրիայի, Իսպանիայի, Իտալիայի, Լեհաստանի, Լատվիայի, մեր հանրապետության գործընկեր համալսարանների և ՈԱԱԿ-ի ներկայացուցիչները:

ԱՐՄԻՆԵ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

ԱՇԽԱՏԱԺՈՂՈՎ–ԿՈՂՄՆԱՑՈՒՅՑ ՀՈՒՇՈՒՄ Ե՝

«Ուղղությունները շատ են, որոշողը՝ դու»

ՀՊՏՀ ուսանողական խորհրդի նախաձեռնությամբ և Հայաստանի երիտասարդական հիմնադրամի աջակցությամբ մարտի 19-20-ը մեր համալսարանի միջազգային համագործակցության կենտրոնում կայացել է Compass (կողմնացույց) միջբուհական-ուսանողական աշխատաժողովը, որին մասնակցել են հայաստանյան 6 համալսարանների 100 ուսանողներ (800 դիմորդից ընտրվել էր 100-ը): Աշխատաժողովի կարգախոսն էր՝ «Ուղղությունները շատ են, որոշողը՝ դու»: Դասախոսություններով հանդես են եկել առաջատար մասնագետներ Հայաստանից և արտերկրից:

Աշխատաժողովի մեկնարկին ներկա են եղել ՀՊՏՀ ռեկտոր, պրոֆեսոր Կորյուն Աքոյանը, գիտության և արտաքին կապերի գծով պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանը, ուսանողների և շրջանավարտների հետ աշխատանքների գծով պրոռեկտոր Սևակ Խաչատրյանը, Ուևս նախագահ Սերգեյ Խառատյանը:

Ռեկտոր Կորյուն Աքոյանը բացման խոսքում կարևորել է ուսանողների գործնական գիտելիքների և հմտությունների բարձրացմանը նպաստող նմանօրինակ միջոցառումները՝ շեշտելով, որ ՀՊՏՀ ուսանողական խորհրդի նախաձեռնությամբ արդեն երկրորդ տարին մեր համալսարանում են հավաքվում հայաստանյան մի շարք բուհերի ուսանողներ, որոնց միավորում են մասնագիտական հետաքրքրությունները, գիտելիք ձեռք բերելու, մտքեր փոխանակելու, համատեղ քննարկումներ ու բանավեճեր անցկացնելու ցանկությունը: ՀՊՏՀ ռեկտորը անդրադարձել է համալսարանի գիտահետազոտական գործունեությանը՝ ընդգծելով, որ մեծ ուշադրություն է դարձվում դրանցում ուսանողների ներգրավմանը:

Սերգեյ Խառատյանն իր ելույթում նշել է, որ ուսանողների ուսումնագիտական մակարդակի բարձրացմանն ուղղված միջոցառումների անցկացւմը, կրթական որակների բարելավումը մշտապես Ուևս ուշադրության կենտրոնում են, և այսօրինակ

միջոցառումների անցկացումը ավանդույթ է դարձել:

Առաջին դասախոսությունը վարել է մեր համալսարանում մեկ կիսամյակով հյուրընկալված «Ֆուլբրայթի» կրթարշակակիր դասախոս Փիտր Թումանյանը: Դասախոսությամբ հանդես է եկել նաև ՀՀ ՓՄԾ հաշվապահների ասոցիացիայի նախա-

զահ, հաշվապահական գրասենյակների հիմնադիր Վահագն Համբարձումյանը: Բանախոսության հիմքում եղել է այն աստիճանակարգը, ըստ որի՝ համալսարանն ավարտելուց հետո անհատը կապրուանա ինտեգրվել աշխատաշուկայում՝ սեփական կարողությունների բացահայտման միջոցով: Երկրորդ օրը բանախոսել է PR մասնագետ Հայկ Կիրակոսյանը՝ «Հայ բիզնես PR. ոչնչից դեպի համաշխարհային նոնոպոլիա» թեմայով: Ներկայացվել են գովազդի, PR-ի տարրեր ձևերը, դրանց օգտագործման արդյունավետությունը և այլն:

Դասախոսություններից բացի, կազմակերպվել են խմբային աշխատանքներ, խաղ-մրցույթներ, ինչպես օրինակ՝ Brand Game ինտերակտիվ խաղը, որում առավել արագ կողմնորոշվողներն արժանացել են մրցանակների:

Աշխատաժողովն անփոփել է մարտի 20-ին, մասնակիցներին հավաստագրել է հանձնել ՀԵՀ գործադիր տնօրեն Ալեքսանդր Տեր-Հովհակիմյանը, Ուևս փոխնախագահ Գրիշա Ամիրիխանյանը և Ուևս նախագահի տեղակալ Հովհաննես Հարությունյանը:

Ուշագրավ է, որ 1-ին ուսանողական ալիքի ընձեռած հնարավորությամբ ուսանողներն աշխատաժողովին մասնակցել են առցանց:

ՆԱՆԵ ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ

Ուսանակարներ՝ ՀՊՏՀ Ուևս-ից

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԵՐՈՒՇԱԽԱԽԱԿԻ ԱՊՋՐԱԿԱՌԻ ՄԱՍԻՆ

ԻՐԱԿԱՆԻՒԹՅԱՆ ՈՒ ԵՐԱՉԱԾԻ ՄԻՋՆԻ

Հարանային հարցման ծևաչափը հնարավորություն է տալիս պատկերացում կազմելու երիտասարդության արժեքային համակարգի, ձգտումների ու նպատակների մասին: Այս անգամ պահանջական խորագրի ներքո ձեզ ենք ներկայացնում ներքոնշյալ հարցերի անվանական պատասխանները (տղաների), որոնք ստացել ենք մեր համալսարանի տարրեր կուրսերում՝ կառավարման 3-րդ, հաշվապահական հաշվառման 1-ին, մարդեթինգի և բիզնեսի կազմակերպման 2-րդ: Ինչպիսի՞ն են ժամանակակից հայուհիներն իրենց հասակակից տղաների աչքերով, ինչպիսի՞ն են ուզում տեսնել նրանց վերջիններս:

1. Ձեր սերնդակից աղջիկների դրական և բացասական հատկանիշները:

2. Կնոջ կատարելատիպը՝ ձեր պատկերացումներում:

3. Գեղարվեստական ստեղծագործություններից ձեզ հոգեհարազատ կնոջ կերպարը (գրականություն, գեղանկարչություն, կերպարվեստ, երաժշտություն):

Հարցման արդյունքները «Տնտեսագետի» խնդրանքով վերլուծել և գնահատել են փիլիսոփայական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ Սարգիս Շայրապետյանը և տնտեսագիտության դոկտոր, դոցենտ Դավիթ Շահվերդյանը:

Սուրեն Աթանայան

1. Դրական մարդություն, անմիջական, գրագետ, գեղեցիկ, բացասական՝ մեծամիտ, գոռող,
2. Կնոջ կատարելատիպը հետևյալ հատկանիշների ամբողջությունն է՝ ինտելեկտուալ, կրթված, առարինի,
3. Հոգեհարազատ կերպարը՝ Դ. Աղայանի «Անահիտ» ստեղծագործության Անահիտը:

Սուրեն Մկրտչյան

1. Դրական՝ ժամանակակից լինելը՝ ճաշակով հագնվելը, մերենա վարելը և այլն,
2. Խելացի, խոհանոցում հրաշքներ գործող,
3. Վստահող, հավատարիմ ու նվիրված,
3. Հոգեհարազատ կերպարը՝ Ռեթրովեն՝ «Ֆյուր Էլիզ»:

Անդրանիկ Առիցյան

1. Դրական՝ զգոտող, բացասական՝ գորեիկ խոսելառ,
2. Կատարելատիպը՝ հայ կինն է, որի մեջ ամբողջական է թե՛ ընտանիքի հենասյան, թե՛ մոր կերպարը,
3. Հոգեհարազատ կերպարը՝ Ավետիք Իսահակյանի Լիլիթը:

Նարեն Այվազյան

1. Դրական՝ խելացի, նուրբ, նվիրվող, բարի, բացասական՝ անվստահ, վախսուտ, գոռող, եսակենուոն,
2. Կատարելատիպը՝ խելացի, բազմակողմանի զարգացած, հասկացող, տարբերվող, ամրակազմ, միևնույն ժամանակ՝ նուրբ ու համարձակ:
3. Հոգեհարազատ կերպարը՝ Սուլացանի «Ին կարողիկ հարսնացուն» ստեղծագործության հերոսուիթն:

Նարեն Գայորյան

1. Դրական՝ համեստություն, բացասական՝ կոնսերվատիվ, բարդույթավորված,
2. Կատարելատիպը՝ խելացի, անմիջական, գեղեցիկ,
3. Հոգեհարազատ կերպարները՝ Զուլիետ, Սարի Կյուրի, Ֆրիդա Կալո, Զուան Զեր:

Արմեն Դավթյան

1. Դրական՝ պարկեշտություն, օգնելու ձգտում, բացասական՝ կողմեր չկան,
2. Կատարելատիպը՝ խելացի, պարկեշտ, մարդու դրույթն մեզ մտնող,
3. Հոգեհարազատ կերպարը՝ Ռաֆֆու «Խենթի» Լալան:

Ալեքսր Նույյան

1. Դրական՝ համեստ, օգնող, բացասական՝ ինքնահավան,
2. Կատարելատիպը՝ գեղեցիկ, բարի,
3. Հոգեհարազատ կերպարը՝ Շիրվանզադեի «Քառու» Շուշանիկը:

Տարոս Մարրաւյան

1. Դրական՝ խելացի, օգնող, բացասական՝ մեծամությունը,
2. Կատարելատիպը՝ համեստ, հումորի զգացումով, շվիզող, համակրելի,
3. Հոգեհարազատ կերպարը՝ Ամանդա Սեյֆոհիդ:

Վլույս Աւագրյան

1. Դրական՝ խելացի, գեղեցիկ, զարգացած, ազատ, օրիգինալ, բացասական՝ նշված հատկանիշները ազդում են նրանց վրա բարոյական տեսանկունիցի,
2. Կատարելատիպը՝ լայն աշխարհայացքով, ազատ, գեղեցիկ, համեստ, կանացի,
3. Հոգեհարազատ կերպարը՝ Բուլգակովի «Վարպետը և Մարգարիտա»-ի Մարգարիտան:

Խորեն Հանոյան

1. Դրական՝ համեստություն, ժամանակակից, բացասական՝ չկա,
2. Կնոջ կատարելատիպը՝ հավատարիմ ու նվիրված, խելացի,
3. Հոգեհարազատ կերպարը՝ Մոդիլիանի՝ «Ժամնա»:

Արմեն Ղարյան

1. Դրական՝ գրագետ, լուրջ, բացասական՝ թեթևամիտ,
2. Կատարելատիպը՝ ընտանիքին նվիրված, հոգատար, խելացի, նուրբ, խնամված ու անկեղծ,
3. Հոգեհարազատ կերպարը՝ Երգչուիի Լանա Դել Ուեյ:

Վաշին Խաչատրյան

1. Դրական՝ լավ սովորելը, համեստությունը, հեզությունը, քննչությունը, բացասական՝ թվարկվածի հակառակը,
2. Կատարելատիպը՝ հավատարիմ՝ ամուսնուն և ըն-

- տանիքին, հոգատար և համեստ,
3. Հոգեհարազատ կերպարը՝ Մարիամ Աստվածածին:

Հորուս Գորգորյան

1. Դրական՝ ի տարբերություն այլ ազգերի՝ հայուհիները առաքինի են, շնորհալի, պարկեցտ, բացասական դժվար է վստահել ու հավատալ, կեղծավոր են, շատերը կորցրել են իրական արժեքները,
2. Կատարելատիպը՝ մայրս է մարդ, ով անշահանդրորեն սիրում է և հոգ տանում,
3. Նշված բնագավառներում հոգեհարազատ կերպար չիւնեմ:

Մարգրի Սահակյան

1. Դրականը՝ մտավոր ունակությունների ընդարձակման ցանկություն, բացասական աղջկան ոչ հարիր բարապաշար, ժամանակակից մտածելակերպի սխալ ըմբռնում,

Մարգրի Հայրամուսյան

Ողջունում ենք «Ծննդեագետի» նախաձեռնությունը կանանց տոնական միամյակի առիթով՝ պարզելու տղա-ուսանողների կարծիքը և պատկերացումները հասակակից աղջիկների մասին, ինչն ընթերցողին հաղորդակցում է նրանցում ծևավորվող բարյական, հոգեբանական, գեղագիտական մշակույթին:

Տրված պատասխաններից յուրաքանչյուրի մեջ կարելի է գտնել, տեսնել հետաքրքիր կարծիքներ, գնահատականներ, գաղափարներ: Որոշ ուսանողներ տվել են ավելի ամբողջական պատկերացումներ, մյուսները՝ համառոտ, մակերեսային պատասխաններ՝ առանձնապես չխորանալով՝ առաջադրված հարցերի բովանդակության մեջ:

Ամենակին նպատակ չունենալով նսենացնելու ուսանողներից որևէ մեկի պատասխանները, կառանձնացնեինք որոշ ուսանողների ամբողջական և թեմատիկայի տեսանկյունից «գրագետ» պատասխանները: Դրանք են՝ Աթանասյան Սոլոտեն, Մադարյան Նարեկ, Գևորգյան Ներսես, Ավետիսյան Վոլոյա, Խաչատրյան Վաչե:

Յաճելի է նկատել, որ անգամ մյուս՝ չառանձնացված ուսանողների պատասխաններում, ևս կարելի է գտնել խիստ հետաքրքիր գնահատականներ՝ հագնվելու մշակույթ, խոհանոցային մշակույթ (Սպարտակ Մկրտչյան), խոսքի մշակույթ, ապագա կնօշ, մոր որակների առկայություն (Այվազյան Գագիկ), հումորի գգացում, հաղորդակցելիություն (Տարոն Սարիբեկյան), ժամանակակից մտածելակերպ (Սարգիս Սահակյան):

Անբողջության մեջ պատասխանները տրված են առօրյա գիտակցության մակարդակում, տիրապետող է նկարագրական մտածելակերպը, հատկապես բացակայում են ընդհանրացնող, ամբողջական պատասխանները: Ինչը կարելի է հաղթահարել նաև սեփական ինտելեկտի, հոգու, բարոյագեղագիտական կերպարի վրա ամենօրյա աշխատանք կատարելու ճանապարհով:

Նշված նկատառումներով հանդերձ, ողջունելի են այսօրվա ուսանող-տղաների՝ ապագա ամուսինների ու հայրերի առողջ, կենդանի հետաքրքրությունը և գնահատականները՝ գեղեցիկ սերի ներկայացուցիչների պահանջվող որակների նկատմամբ:

Ես դժվարանում եմ հասկանալ, թե ինչ նպանումների կամ արժանիքների համար է ինձ վիճակվել «կին-տղամարդ» բարդ ու երեմն անհասկանալի հարաբերությունների վերաբերյալ ներկայացված տեսակետների վերլուծության պատիվը, անեն դեպքում, կարող են նշել հետևյալը. Ես բնավ չեմ պատրաստվում ծեզ խորհուրդներ տալ կամ բացահայտել երջանիկ ապրելու գաղտնիքները: Ի վերջո, այդ ամենը խիստ անհատական և վիճարկելի տեսակետներ են, և այդ ասպարեզում, ինչպես ասում են, վերջին ատյանի ճշմարտություններ չկամ: Կարևորում եմ յուրաքանչյուրիդ կարծիքը և ինձ համար բացահայտում նորանոր հետաքրքիր տեսակետներ: Ես ուղղակի կփորձեմ բարձրածայնել իմ նոտեցումները և կիմորեմ ինչեցվող մոտեցումներին վերաբերվել վերապահումներով: Դրանք ընդամենը տեսակետներ են, որոնք կարող են ծեր տեսակետների հետ չհամընկնել: Ինչպես ասվում է Ռուբեն

2. Կատարելատիպը՝ հասկացող, խելացի, համեստ, դիմացինի դրության մեջ մտնող, գեղեցիկ, իրավիճակը ճիշտ գնահատող,
3. Հոգեհարազատ կերպարը՝ Արթուր Կոնան Ռոյլի «Նորեր Շերլոկ Հոլմսի մասին» ստեղծագործությունից Մերի Մորսթենին:

Վեւա Մորավան

1. Դրական՝ ժամանակակից մտածելակերպ, բացասական աղջկան ոչ հարիր պահվածքը և բառապաշար,
2. Կատարելատիպը՝ հասկացող, համեստ, խելացի, բանիմաց, աշխույժ,
3. Դժվարանում եմ նշել:

Կարտ Ղարագուսյան

1. Դրական և բացասական կողմեր դժվարանում եմ նշել,
2. Կատարելատիպը՝ խելացի, խնամված, կանացի, նրանկատ, հավասարակշռված,
3. Հոգեհարազատ կերպարը՝ ժանճա դ'Արլի:

Մարգրի Հայրամուսյան

Ողջունում ենք «Ծննդեագետի» նախաձեռնությունը կանանց տոնական միամյակի առիթով՝ պարզելու տղա-ուսանողների կարծիքը և պատկերացումները հասակակից աղջիկների մասին, ինչն ընթերցողին հաղորդակցում է նրանցում ծևավորվող բարյական, հոգեբանական, գեղագիտական մշակույթին:

Դարրիթ Հանուսուրյան

Ես դժվարանում եմ հասկանալ, թե ինչ նպանումների կամ արժանիքների համար է ինձ վիճակվել «կին-տղամարդ» բարդ ու երեմն անհասկանալի հարաբերությունների վերաբերյալ ներկայացված տեսակետների վերլուծության պատիվը, անեն դեպքում, կարող են նշել հետևյալը. Ես բնավ չեմ պատրաստվում ծեզ խորհուրդներ տալ կամ բացահայտել երջանիկ ապրելու գաղտնիքները: Ի վերջո, այդ ամենը խիստ անհատական և վիճարկելի տեսակետներ են, և այդ ասպարեզում, ինչպես ասում են, վերջին ատյանի ճշմարտություններ չկամ: Կարևորում եմ յուրաքանչյուրիդ կարծիքը և ինձ համար բացահայտում նորանոր հետաքրքիր տեսակետներ: Ես ուղղակի կփորձեմ բարձրածայնել իմ նոտեցումները և կիմորեմ ինչեցվող մոտեցումներին վերաբերվել վերապահումներով: Դրանք ընդամենը տեսակետներ են, որոնք կարող են ծեր տեսակետների հետ չհամընկնել: Ինչպես ասվում է Ռուբեն

Հախվերդյանի համբահայտ երգում՝ «... Ես ձեզնից մեկն եմ, ձեզ նման, ձեզ բախտակից...»

Այսպիսով, սերնդակից աղջիկների դրական հատկանիշները թվարկելիս, երիտասարդների գնահատականները բավականին մոտ են միմյանց, այն է՝ անմիջական, գրագետ, գեղեցիկ, բարեկիրք, համեստ, խելացի, նուրբ, նվիրված, բարի, առաքինի, հեզ, քնքուշ, օգնելու պատրաստական, նպատակալաւար և այլն:

Ընդհանուր գնահատականների համապատկերից տարբերվում է երկու տեսակետ, այն է՝ ժամանակակից լինելը՝ ճաշակով հագնվելը, մեքենա վարելը և ժամանակակից մտածելակերպ:

Ինձ համար դժվար է հասկանալ «ժամանակակից մտածելակերպ» կոչվածը, որովհետև մտածելակերպ ենթադրում է արժեքային համակարգ, իսկ ո՞րն է ժամանակակից արժեքային համակարգը: Ինչ վերաբերում է ավտոմեքենա վարելուն, ապա ես այն չեմ դիտարկի թերության կամ առավելության տեսանկյունից, այլ ուղարկի կասեն, որ դա ավելի շուրջ աղջիկների կամ կանաց մեծամասնության մոտ դասվում է հաճույքի և ոչ անհրաժեշտության տիրույթում, ինչն, իմ կարծիքով, որևէ աղերս չունի անվտանգ երթևեկության հետ:

Բացասական հատկանիշներից երիտասարդների պատասխաններում գերակշռում են հետևյալ բնութագրումները. մեծամիտ, գոռող, կեղծավոր, արժեքները չգնահատող, թերևամիտ, եսակենտրոն և այլն:

Ընդհանուր առնամբ, համամիտ լինելով թվարկվածների հետ, կուգենայի անդրադառնալ մի քանի հատկանիշի, որոնք, ըստ իս, երիտասարդների կողմից այդքան է ծիշտ չեն նատուրացվում: Մասնավորապես՝ վախսկոտության և ոչ ինքնավստահության հատկանիշները բացասական լույսի ներքո դիտարկելը, կարծում եմ, վիճելի է: Բոլոր մարդիկ՝ անկախ սեռից, ունեն վախի զգացում, կարևոր, որպեսզի այդ վախն արդարացված լինի (տեղավորվի առողջ բանականության սահմաններում), և տվյալ մարդը վախի ազդեցության ներքո չկորցնի իր դիմագիծը: Ինչ վերաբերում է ինքնավստահությանը, ապա վերջինս, ինքնին, բացասական հասկացություն է, նույնացվում է մեծամտության հետ և դրա բացակայությունը որպես թերություն դիտարկելն այնքան էլ ծիշտ չէ: Ողջամիտ սահմաններում կոնսերվատիվ (պահպանողական) լինելը բնավ բարդույթ չէ, և երբեմն պահպանողականությունը կարող է դաշնալ կայունության և ամրության հիմքը: Կրկին շեշտվում է ժամանակակից մտածելակերպը, և վերջինս սխալ ընկալումը դիտարկվում որպես թերություն, որը գոնե ինձ համար հասկանալի չէ:

Լիովին համակարծիք են այն հարցվողների հետ, ըստ որոնց՝ աղջկան ոչ հարիր պահվածքը, բառապաշտը, խոսելածությունը նույնիսկ ամենագեղեցիկ աղջկան դարձնում են վաճող և ոչ ցանկալի:

Երիտասարդների պատկերացման՝ կնոջ կատարելատիքը պետք է լինի ինտելեկտուալ, կրթված, առաքինի, հավատարիմ, ընտանիքին նվիրված, հոգատար, խնամված, կանացի, նրբանկատ, հավասարակշռված, անմիջական և այլն:

Բավականին ուշագրավ են հարցվողների որոշ տեսակետներ, ըստ որոնց՝ կատարելատիքը պետք է խոհանոցում հրաշքներ գործի և լինի ամրակազմ: Խոհանոցում հրաշքներ գործելը վերը նշված արժանիքների պարագայում, իհարկե, կարելի է սովորել, իսկ ամրակազմ լինելը վտանգավոր է, առաջին հերթին՝ տղամարդու համար:

Եվ վերջապես, լիովին համամիտ եմ և գովասանքի խոսքեր եմ ասում այն հարցվողների հասցեին, որոնց կարծիքով, կնոջ կատարելատիքը մայրն է: Անկասկած է, որ մարդկության պատմության մեջ առավել մեծ, անմնացորդ և անշահախնդիր սերը ծնողական սերն է, որը պետք է գնահատել, մեծարել ու փայփայել:

Գեղարվեստական ստեղծագործություններից երիտասարդների՝ հոգեհարազատ կնոջ կերպարի վերաբերյալ (գրականություն, գեղանկարչություն, կերպարվեստ, երաժշտություն) ներկայացված պատասխաններն առավել քան «խայտաբղետ» են՝ Անահիտ, Յամասիյուռ, Քերինով՝ «Ֆայում էլիզ», Լիլիթ, Զուլիկետ, Մարի Կյուրի, Ֆրիդա Կալլ, Զուն Զեթ, Լալա, Շուշանիկ, Ամանդա Սեյֆրիդ, Մարգարիտա, Ժաննա, Լանա Դել Ույ, Մերի Մորսթեն, Ժաննա:

Աչքի է զարմում այն հանգամանքը, որ ոչ բոլոր դեպքերում է, որ նախորդ հարցի մեջ արձանագրված պատասխաններն իրենց արտացոլումն են գտել երրորդ հարցի պատասխաններում, բայց, ինչպես ասում են, դա հարցվողների հրավունքն է:

Կարծում եմ, ծիշտ չէ Մարիամ Աստվածածնին ներկայացնել որպես գեղարվեստական կերպար, քանի որ քիստոնեությանը վերաբերող հրատարակությունները գեղարվեստական ստեղծագործություններ չեն, նույնիսկ եթե Մարիամ Աստվածածնի պատկերով մեծարանակ նկարներ, քանդակներ և այլ ստեղծագործություններ կան:

Անփոփելով՝ նշեմ հետևյալը. ծեր պատասխանների մեջ մասի հետ համամիտ եմ, միայն մեկ խորհուրդ կարող եմ տալ: Կյանքի բոլոր իրավիճակներում փորձեք մարդ մնալ, ծեզ թանկ մարդկանց խնայեք, ցավ մի պատճառեք և ամեն ինչի մեջ փորձեք գտնել դրականը: Այդպես ավելի հեշտ է լինում ապրել:

Թերևս, այսքանը:

ՈՒՍԱՌՈՂԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՆՈՐ ՓՈՒԼՈՒՄ

Ուսանողների, ասպիրանտների և դասախոսների գիտահետազոտական աշխատանքը մեր համալսարանի գործունեության անքակտելի բաղադրիչն է:

Ուսանողական գիտական ընկերությունը եղել և մնում է ուսանողի համար գիտահետազոտական աշխատանքի յուրատեսակ հարթակ, որը հնարավորություն է ընձեռում արդիական թեմաներով հետազոտություններ կատարել, ոլորտային հիմնախնդիրներ վեր հանել, դրանց լուծմանն ուղղված առաջարկություններ ներկայացնել: Սա արդյունավետ կերպով նախապատրաստում է ավարտական աշխատանք կատարելու, գիտառուսունական և հետազոտական խմբերում ներգրավելու, ինչու չեն նաև թեկնածուական ատենախոսություն գրելու:

ՀՊՏՀ ուսանողական գիտական ընկերությունը գործունեության նոր փուլում է: Մարտի 16-ին մեկնարկել էին ֆակուլտետային նիստերը: Շուրջ 2 շաբաթ համալսարանի բոլոր վեց ֆակուլտետներում գեկուցումներ ներկայացրին տասնյակ ուսանողներ:

ՀՊՏՀ լրատվության և հասարակայնության հետ կապերի բաժինն իր ամենօրյա լրահոսում հետևել է, լսել գեկուցումներ, կարծիքներ, քննարկումներ: Այդ օրերին ՈւԳԸ նախագահ Յարություն Արգումանյանը փաստեց, որ մեծ խանդավառություն է նկատվել ֆակուլտետային փուլում, ուսանողները ներկայացրել են ուշագրավ աշխատանքներ:

ՀՊՏՀ պրոֆեսորադասախոսական կազմի ներկայացուցիչներից բաղկացած մրցատյանն այս փուլում գնահատում էր գեկուցումները, անհրաժեշտության դեպքում առաջարկում լրացումներ կատարել: Նիստերին ներկա են գտնվել և ուսանողներին ոգևորել են դեկաններ, ամբիոնի վարիչներ, դասախոսներ: Ֆակուլտետային նիստերում հնչած գեկուցումների շուրջ «Տնտեսագետը» գրուցել է 3 ֆակուլտետների ՈւԳԸ համակարգողների, պրոֆեսորադասախոսական կազմի ներկայացուցիչների հետ:

Ինֆորմատիկայի և վիճակագրության ֆակուլ-

տետի դեկան, տ.գ.թ., դոցենտ Մանուկ Մովսիսյանը մեզ հետ գրուցում ասաց, որ նիստում քննարկվել են «ՀՀ և ԼՂՀ բանկային ծառայությունների համեմատական վերլուծություն», «ՀՀ բյուջեի եկամուտների կանխատեսում և գնահատում» և այլ կարևոր ու արդիական թեմաներ, որոնք կատարված են եղել բավարար գիտականությամբ և ինքնուրույն:

«Մրցատյանի համար ընտրությունը բավականին բարդ էր, քանի որ լավ գեկուցումները շատ էին. նույնիսկ 3-ի փոխարեն ընտրել և հաջորդ փուլ ենք ներկայացրել 5 գեկուցում: Տպավորիչ աշխատանք կատարած հեղինակմերից, օրինակ, կարող եմ նշել կառավարման տեղեկատվական համակարգեր մասնագիտության 2-րդ կուրսի ուսանողությի Սունա Սարգսյանին», - ասաց դեկանը և հավելեց, որ լավագույն գեկուցումներն ունենին հիմնավոր առաջարկություններ, կիրառական բաղադրիչ:

«Ինձ հիացրեցին հատկապես ուսանողներ՝ տեղեկությունների հավաքագրման և համապատասխան մեթոդների կիրառմամբ դրանց մշակման, հա-

մադրման գրագիտությունն ու գացողությունը, ինչի արդյունքում ստացվել են արժեքավոր գիտական հոդվածներ: Հատկապես վիճակագիրների համար այս ունակությունը առաջնային է», - նշեց Մանուկ Մովսիսյանը:

Տ.գ.թ., դոցենտ, կառավարման ֆակուլտետի դեկանի տեղակալ Մերի Բադայանը, որպես ֆակուլտետի ՈւԳԸ համակարգող, ուսանողներին ուղղողելու հարցում առանձնակի կարևորում է պրոֆեսորադասախոսական կազմի ներկայացուցիչների աշխատանքը: Դոցենտը մեզ հետ գրուցում նշեց, որ համալսարանի ուսանողական գիտական ընկերությունը տարիների ընթացքում իրաշալի ավանդությներ է ձևավորել, գումարել է և կազմակերպական, և բովանդակային հաջողված նախարարությաններ: «ՈւԳԸ-ն, այսպես ասած, գիտության աշխարհ մուտք գործելու առաջին քայլն ու գիտության մեջ առաջ շարժվելու հնարավորությունն է ուսանողի համար, և դասախոսն ամենից

ունի»,- ընդգծում է Մերի Բաղայանը և համոզմունք հայտնում, որ այս առումով կարիք կա դասախոսների ակտիվ ներգրավածության, ուսանողի գիտահետազոտական առաջին քայլերում գործուն միջամտության ու հետևողական աջակցության:

Կառավարման ֆակուլտետում մրցատյանը հավանության է արժանացրել և հաջորդ փուլ ներկայացրել 4 գեկուցում, որոնցից մեկը՝ համահետինակությամբ. գրոսաշրջության կառավարում 3-րդ կուրսի ուսանողության Լուսինե Տոնոյանի և Անի Մավյանի «Աշխարհաքաղաքական ներկա իրավիճակում ՀՅ գրոսաշրջային ոլորտի զարգացման հեռանկարներ» գեկուցումն արժանացել է մրցատյանի հավանությանը և անցել համալսարանական փուլ: Լավագույնների շարքում Մերի Բաղայանը առանձնացրեց նաև «Զրոսաշրջության զարգացման խոչընդուները և հաղթահարման ուղիները», «Դայ-իրանական հարաբերությունների զարգացման հեռանկարները», «Տեղեկատվական հաղորդական տեխնոլոգիաների ոլորտի արդի վի-

ճակն ու զարգացման միտումները ՀՅ-ում» աշխատանքներ:

ՏԿ և ՄՏՀ ֆակուլտետի դեկանի տեղակալ, ֆակուլտետի ՈՒԳԸ համակարգող, տ.գ.թ., ասիստենտ Յառուբյուն Թերզյանը հնչած գեկուցումներից հատկանշեց մակրոէկոնոմիկա մասնագիտության 3-րդ կուրսի ուսանող Նարեկ Կարապետյանի՝ «Հումքի գնանկումը գլոբալ շուկաներում. տնտեսության խթանը, թե՝ իրական սպառնալիք» թեմայով աշխատանքը: Նա անդրադարձավ նաև ՄՏՀ 3-րդ կուրսի ուսանողության Լիլիթ Մանուկյանի «ՏՏ և հեռահաղորդակցական զարգացումը՝ որպես ՀՅ տնտեսական աճի գործոն» և տնտեսագիտության տեսություն մասնագիտության 4-րդ կուրսեցի Արմեն Ալոյանի՝ «Դարկաբրյուժետային և դրամավարկային քաղաքականությունների կոորդինացիայի հիմնախնդիրները» գեկուցումներին՝ նշելով, որ դրանք հաջող աշխատանքներ էին:

«Ուրախալի է արձանագրել, որ ուսանողները գիտական աշխատանք կատարելիս վկայակոչել են հիմնականում հավաստի աղբյուրներ, մասնավորապես, օգտագործել են ԱՎԾ, ԿԲ, ԴԲ և այլ պաշտոնական տվյալներ և, կիրառելով դրանք, կատարել համապարփակ վերլուծություններ», - նշեց Յառուբյուն Թերզյանը:

Որպես հաճախաղեա թերություն՝ համակարգող նշեց վերնագրի և բովանդակության անհամապատասխանությունը (վերնագրուն ընդգրկուն է, բովանդակությունը՝ մասնավոր), որոշ աշխատանքներում առաջարկությունների չհիմնավորված լինելը, առանձին դեպքերում հետազոտական-վերլուծական բաղադրիչի բացակայությունը:

Մեր ճեպագրույցներից պարզ դարձավ, որ ֆակուլտետներում կատարվել է նախապատրաստական, ընտրական պատշաճ աշխատանք և մեզ բոլորին սպասում է բավականին գրավիչ նստաշրջան: Լավագույն գիտական աշխատանքների հեղինակները կմասնակցեն մայիսին կայանալիք ՈՒԳԸ համալսարանական փուլին:

ՆԱՆԵ ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ

ԸՆԴԱՅՆՎՈՒՄ Է ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՓՈԽՎՈՐԾԱԿԵՌԻԹՅՈՒՆը.

ՉԺՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՊՏՀ-ՈՒՄ

Հայաստանի Հանրապետությունում Զինաստանի ժողովրդական Հանրապետության արտակարգ և լիազոր դեսպան Թիման Էրլունին մարտի 31-ին մեր համալսարանում էր: ՀՊՏՀ ռեկտոր, պրոֆեսոր Կորյուն Աբրյանի, գիտության և արտաքին կապերի գծով պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանի, «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի տնօրեն Սամվել Ավետիսյանի, դեկանների, ամբիոնի վարչիների, դասախոսների, արտաքին կապերի բաժնի պետ Վարդ Ղուկասյանի, բուհի տարեր ստորաբաժանումների աշխատակիցների և ուսանողների մասնակցությամբ հանդիպմանը ՉԺՀ դեսպանը ներկայացրեց «Զինաստանի տնտեսությունը և հայ-չինական տնտեսական համագործակցությունը» թեմայով գեկուցում: Միջոցառումը կազմակերպվել էր ՀՊՏՀ արտաքին կապերի բաժնի աջակցությամբ:

Ողջույնի խոսքով հանդես եկավ ռեկտոր Կորյուն Աբրյանը՝ շնորհակալություն հայտնելով դեսպանին մեր բուհ այցելելու համար: Ընդգծելով, որ ՀՊՏՀ-ն չափազանց կարևորություն է ՀՀ-ում դիվանագիտական առաքելություն իրականացնող ներկայացուցչությունների հետ սերտ համագործակցությունը՝ ռեկտորը նշեց, որ դրա վկայությունը համալսարանում նմանօրինակ հանդիպումների հաճախակի կազմակերպումն է:

«Հայաստանի Հանրապետության և Զինաստանի ժողովրդական Հանրապետության միջև դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատումից ի վեր՝ 1992 թվականից, երկու երկրների միջև կմքել են մի շարք համաձայնագրեր, այդ թվում՝ կրթության և գիտության բնագավառներում: Համաձայնագրերը թույլ են տալիս բազմաթիվ ուսանողների պետական կրթարոշակների շրջանակներում իրենց ուսումը շարունակել Զինաստանի ժողովրդական Հանրապետության բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում: Մենք հույս ունենք, որ հնարավոր է սկզբնավորել նաև միջրուհական համագործակցություն՝ դասախոսների և ուսանողների փոխանակումների, վերապատրաստումների և համատեղ գիտաժողովների անցկացման շրջանակներում», - ասաց Կորյուն Աբրյանը:

«Համաշխարհային տնտեսական միտումների, զարգացումների և մարտահրավերների վերաբերյալ քըննարկումները գործընկեր երկրների հետ մեզ՝ ոլորտի մասնագետներիս, հնարավորություն են ընձեռում ծանոթանալու վերջին նորություններին, քննարկելու համագործակցության հեռանկարները թե՛ կրթական, թե՛ հետազոտական և թե՛ այլ ուղղություններով», - ասաց ռեկտորը, այս անդրադառնական ՀՊՏՀ գիտահետազոտական գործունեությանը՝ շեշտադիրելով ՀՊՏՀ «Ամբերդ» կենտրոնի աշխատանքը, այնտեղ իրականացվող հետազոտական ուղղությունները, որոնց թվում՝ աշխարհի «ուղեղային կենտրոնների» գործու-

ներթայանը նվիրված հետազոտությունները: Թիման երլունին շնորհակալություն հայտնեց հյուրընկալության համար՝ նշելով, որ մեծ պատիվ է ՀՊՏՀ-ում գտնվելը: Սկսելով գեկուցումը՝ դեսպանը կանգ առավ Զինաստանի տնտեսության պատմության վրա. պատմական համառոտ ակնարկում տնտեսության զարգացումը բաժանեց մի քանի փուլերի, ինչպես օրինակ՝ պլանային (1949-1978), գյուղատնտեսական և արդյունաբերական, բարեփոխումների և բացության փուլ, վերլուծեց յուրաքանչյուր փուլի առանձնահատկությունները: Ցույց տալով, թե Զինաստանի տնտեսությունը որտեղից է գալիս, դեսպանը անցում կատարեց ներկա տնտեսական վիճակին: Զինաստանը դիտարկվեց աշխարհի խոշոր տնտեսական երկրների շարքում, ներկայացվեցին թարմ տնտեսական ցուցանիշներ: Դեսպանի խոսքով, չնայած համաշխարհային տնտեսության անկայունությանը, մարտահրավերներին և ռիսկերին, Զինաստանում տնտեսական իրավիճակը կայուն է: Հայ-չինական տնտեսական հարաբերություններին անդրադառնալով՝ ՉԺՀ դեսպանն ընդգծեց, որ Զինաստանը, Ռուսաստանից հետո, Հայաստանի երկրորդ խոշոր առևտրային գործընկերն է: Տնտեսական փոխգործակցությունն ընդլայնվում է մի շարք միջևառավարական համաձայնագրերով և փաստաթրերով, առաջիկա տարիներին առաջինական աջակցության և շատ այլ ոլորտներում:

Զեկուցման ավարտից հետո Թիման երլունին պատասխանեց ներկաների հարցերին: Գլոբալ տնտեսական մարտահրավերների, համագործակցության հեռանկարների և այլ հարցերի շուրջ հարցադրումները ներկայացրեցին Սամվել Ավետիսյանը, պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանը, ամբիոնի վարչի Լիանա Գրիգորյանը և ուղիշները: ՏԿ և ՄՏՀ ֆակուլտետի ուսանողներից մեկը հետաքրքրվեց, թե ինչ մակարդակի վրա է հայ-չինական մշակութային գործակցությունը: Ի պատասխան՝ դեսպանը նշեց, որ երկու երկրների մշակութային երկխոսությունն իրականացվում է բազմաբնույթ միջոցառումներով, ինչպես նաև բուհերի համագործակցության շրջանակներում:

Հանդիպման ավարտին դեսպանը համոզմունք հայտնեց, որ դահլիճում ներկա ուսանողները վաղը իրենց դերը կունենան Հայաստանի տնտեսության զարգացման գործում:

ՀՊՏՀ ռեկտորը հույս հայտնեց, որ հանդիպմանը սկիզբ կդառնա նոր համագործակցության: Հանդիպումից հետո Կորյուն Աբրյանն իր աշխատասենյակում դեսպանի հետ քննարկեց համատեղ հետազոտությունների, կրթական համագործակցության հեռակարներին առնվազագույն հարցերը:

ՆԱԽԵ ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ

ԱՆՎԱՆԻ ՏՆՏԵՍԱԳԵՏՆԵՐԸ

Sնտեսագիտության թեկնածու, դոցենտ Ռայա Քալանթարյանին իմ սերնդակիցները, ինձանից ավագներն ու գուցե իմ կրտսեր գործընկերները լավ են հիշում: Թե քանի սերունակ է հասակ առել նրա ծեռքի տակ, քանիսն են վայելել նրա բանինաց, հոգատար ու անմիջական ներկայությունը, կղժվարանամ ասել: Սակայն կարող եմ հաստատել, որ Ռայա Քալանթարյանը կերտել է երկարամյա ու հարուստ աշխատանքային կենսագրություն՝ սկսելով սովորելու ու աշխատելու մեջ ձգտումով, շարունակելով սեփական ծեռքբերումները անմասցորդ նվիրաբերելու պատրաստակամությամբ ու հեռանալով՝ բոլորիս բողնելով բարի անուն ու ջերմ հիշողություններ: Ասվածի մասին իրեղեն վկայություն է համալսարանի արխիվում պահպող նրա անձնական գործը, որին կցված փաստաթրերը և համառոտ կենսագրականն աչքի անցկացնելը ինձ Վերստին հնարավորություն տվեցին մտովի վերադառնալ անցյալ՝ տաճամյակներ հետ ու սիրով վերիիշել բացարիկ գիտնական-մանկավարժի անցած համեստ կյանքի ուղին:

Նույն անձնական գործերում հանդիպում ենք նրա հաշվետվության՝ 1981-1985 թթ., կատարած աշխատանքների վերաբերյալ. «Կատարել եմ ուսումնական պլանով նախատեսված ծանրաբեռնվածության բոլոր աշխատանքները՝ կարդացել եմ արդյունաբերության էկոնոմիկայի բաժնում արդյունաբերության էկոնոմիկա դիսցիլինը, նոյն կուրսի մի խմբում վարել եմ սեմինար պարապմունքները: Ղեկավարել եմ դիպլոմային աշխատանքներ (յուրաքանչյուր տարի 2-3 ուսանողի), մասնակցել եմ պետական քննական հանձնաժողովի աշխատանքներին, ասպիրանտների ընդունելության քննություններին: Ղեկավարել եմ ուսանողների գիտական ընկերության համար կարդացվող գեկուցումները: Ուսանողների հետ եղել ենք քաղաքի բազմաթիվ ծեռնարկություններում, ծանոթացել արտադրության տեխնոլոգիային, արտադրության կազմակերպմանը, ծեռնարկության էկոնոմիկային և պլանավորման աշխատանքներին»:

Այսպես, սեղմ ու անպատճյ ծևակերպումների հետևում անխոնց ու հետևողական աշխատանք էր, ամենօրյա նվիրում, գիտելիքի, փորձի փոխանցում, որոնք ուղեկցվում էին կանացի մեջ հմայքով, մայրական անսահման գործով թե՛ ուսանողների, թե՛ գործընկերների հանդեպ:

Ռայա Քալանթարյանը ծնվել է 1914 թվականին Թթիլիսիում, Բագրատ Քալանթարյանի և Վարինենկա Շահվերդյանի ընտանիքում: Նրանց ընտանիքը Երևան մշտական բնակության էր տեղափոխվել 1926 թվականին: 1933 թվականին գերազանցության դիպլոմվավարում է մայրաքաղաքի Կոռպաթրատիվ-տնտեսագիտական տեխնիկումը և ընդունվում Երևանի պետական համալսարանի տնտեսագիտական ֆակուլտետ: Տասը տարի աշխատում է հանրապետության վիճակագրական և պլանային մարմիններում ծեռք բերելով գործնական հնտություններ: 1946 թվականին ընդունվում է ասպիրանտուրա՝ ժողովրդական տնտեսության պլանավորում մասնագիտությամբ: 1951 թ. հաջողությամբ

ՌԱՅԱ ՔԱԼԱՆԹԱՐՅԱՆ

ԱՆԳՈՒԺԱԿԱՆ ՄՈՒԱՎՈՐԱԿԱՆ Ու ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԸ

պաշտպանում է թեկնածուական ատենախոսությունը և 1958-ին ստանում դոցենտի կոչում: 1947 թվականից աշխատում է ԵՊՀ ժողովրդական տնտեսության պլանավորման, ապա ճյուղային էկոնոմիկաների ամբիոններում:

Հեռավոր 1967 թվականին ուսանող էի ԵՊՀ տնտեսագիտական ֆակուլտետում: Ռայա Քալանթարյանը մեզ դասավանդում էր «Արդյունաբերության էկոնոմիկա» առարկան: Նրան սիրում էին թե՛ բարձր առաջադիմությամբ սովորողները, թե՛ ուսման մեջ հետ մնացողները: Բոլորի հանդեպ ուշադիր ու հոգատար էր և փորձում էր յուրաքանչյուրի մեջ բացահայտել առարկայի թեկուց չնչին հմացություն, ինչն արդյունքում թույլ էր տալիս բոլորին դրական գնահատական ապահովել: Յուրաքանչյուր ուսանողի հոգսն ու խնդիրը դառնում էր նրա մտահոգության առարկան ու լուծուն ստանում նրա թերեւ ծեռքով: Հետագա տարիներին՝ սկսած 1970 թվականից, ինձ բախս է վիճակի լինել սիրելի ուսուցչի գործընկերը, և հնարավորություն են ծեռք բերել օգտվելու նրա մեջ կենսափորձից:

1975 թվականին մեր նորաստեղծ բուհի կազմում՝ արդյունաբերական արտադրության կազմակերպման և պլանավորման ամբիոնում, նա շարունակում է գիտնական մանկավարժի իր գործունեությունը մինչև 1987 թվականի փետրվարի 10-ը, երբ համալսարանի կոլեկտիվը նրան ճանապարհում է վաստակած հանգստի ու շնորհակալություն հայտնում երկարամյա անբախտ աշխատանքի համար:

Ռայա Քալանթարյանը մարմնավորում էր մտավորական հայ կնօք համեստ, առաքինի, սրտակից ու սրտացավ: Միաժամանակ, որպես գիտնական հետևողական էր ու սկզբունքային: Նմանօրինակ գիտնական-մանկավարժներ շատ պետք է լինեն բուհական կանքում:

ԳՐԻԳՈՐ ՏԵՐԵՏՅԱՆ
ՀՊՏՀ արկոմիտեի նախագահ,
տնտեսագիտության թեկնածու, դոցենտ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՆԱՆԿԱՐ

**ՏՆՏԵՍՎԻՏՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՍԱՐՔԻՈՒՄ
ՊՈՅԵՆ ՍԱՍՎԵԼ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆԻ
ՀԵՊԻՆՑԿԱՅԻՆ ԽՈՐԾԳԻՐԸ
ԱԵՐԿԱՅԱՅՆՈՒՄ Է ԱՐԴԻՇԿԵՆ
ՀԻՄՆԱՆՈՒՐՆԵՐԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
ՈՒ ՄԵԿՆԱԲՄԱՆԻ ԹՁՈՒՆՆԵՐ, ԻՆՉՊԵս
ԱՅԵՒ՝ ՆԽԽՈՐԾ ՀՅԱՄՐՈՒՄ ՏՊԵՎՐՎԱԾ
ՏՆՏԵՍՎԻՏԱԿԱՆ ԽՍՋԲՄՈՒ
ՊԱՏՄԱՆԱՆՆԵՐԸ:**

«ՍԵՎ ՈՍԿԻ» ՎՐԴՅՈՒՆԱՐԱՆՈՂ ԱՌԱՋԱՏԱՐՆԵՐԸ

Նավթը ռազմավարական տնտեսական ռեսուլս է, ուստի պատահական չէ, որ այն կոչվում է նաև «սև ոսկի»: Այս ռեսուլսին տիրանալու համար հզոր տերությունների միջև միշտ էլ մրցապայքար է եղել, և երեմն դրա դեմքինգային (միտուննավոր ընկած, իշեցված) գնային քաղաքականությունը որպես պատժամիջոց է կիրառվում որևէ երկրի նկատմամբ (նախկինում՝ Իրանի, Երևանի, Շուշիի ռուսաստանի): Նավթի համաշխարհային գնի իշեցումը 115 դոլարից մինչև 45 դոլարի 1 բարելի դիմաց (1 բարելը 159 լիտրանց տակառն է) դրամական մեջ կորուստների է հասցնում հատկապես Ռուսաստանին, քանի որ նրա արտահաննան ծավալի կեսից ավելին վառելիքաեներգետիկ ռեսուլսներն են: Բավական է նշել, որ բարել նավթի գնի 1 դոլարով նվազումը համաշխարհային շուկայում հանգեցնում է Ռուսաստանի պետրուչեի նկանութների 2 մլրդ դոլարով կրճատմանը:

«Սև ոսկու» վերը նշված «արժանիքներից» ելնելով՝ կարծում ենք, որ մեր ընթերցողներին կիետաքօքրի, թե որ երկրներն են ներկայում այդ ռազմավարական տնտեսական ռեսուլսի առաջատար

արդյունահանողները, որոնց թոփ 10-յակը ներկայացնում ենք գնահատումների, մտորումների և եզրահանգումների համար:

Երկրություն	Օրական արտադրությունը (մետ բարել)	Բաժինը համաշխարհային արտադրության մեջ (%)
1. Ռուսաստան	10,2	13,9
2. Սաուդյան Արաբիա	9,7	13,2
3. ԱՄՆ	8,7	11,8
4. Չինաստան	4,2	5,7
5. Իրան	3,2	4,3
6. Իրաք	3,1	4,2
7. Թուքիր	2,9	3,9
8. ԱՄԷ	2,8	3,8
9. Վենեսուելա	2,7	3,6
10. Մեքսիկա	2,4	3,3

Ինչպես նկատում ենք, վերը նշված 10 երկրներին բաժին է ընկնում նավթի համաշխարհային արդյունահաննան 67,7%-ը: Սակայն մեր ընթերցողի ուշադրությունը իրավիրում ենք մեկ այլ հանգամանքի վրա. Նավթի արտահաննան և համաշխարհային շուկայում դերակատարության ցուցանիշները կարող են նույնական չլինել՝ կախված այն հանգամանքից, թե արդյունահաննան որ մասն է երկրի ներքին պահանջների բավարարմանն ուղղվում:

ՕՏԱՐԵՐԿՐՅԱ ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐԻ ՇԱՐԺԵՆԱԿՑՈՅ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 2008–2015 ԹԹ.

Ներդրումները տնտեսական աճի նյութական հիմքն են և առավել կարևոր դեր են կատարում զարգացող երկրներում, այդ թվում՝ Հայաստանում: Ներդրումների ներգրավման կարևոր աղյուր են օտարերկրյա ներդրումները և հատկապես՝ ուղղակի օտարերկրյա ներդրումները: Սակայն, ցավոք, նկատելի է, որ վերջին տարիներին, սկսած 2008-ի համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամից, արտաքին ներդրումների գրավչությունը մեր հանրապետությունում գալիորեն նվազել է: Օտարերկրյա ներդրումների շարժներացը ներկայացնենք այսուակի միջոցով:

Տարիները	Ընդհանուր օտարերկրյա ներդրումները (մլն դլր)	Որից ուղղակի օտարերկրյա ներդրումները (մլն դլր)	Ուղղակի ներդրումները ընդհանուրի մեջ (%)
2008	1257,0	1000,0	79,5
2013	597,3	271,2	45,4
2014	341,3	238,3	69,8
2015	255,6	145,6	56,9

Ինչպես նկատում ենք, օտարերկրյա ներդրումների ընդհանուր ծավալը Հայաստանում նվազելու շարժմբաց է արձանագրում: Առավել անհանգստացնող է ուղղակի օտարերկրյա ներդրումների նվազման միտումն ընդհանուր արտաքին ներդրումների մեջ: Այս խնդրի և նրա պատճառների մեկնաբանումը բազմաբնույթ գործոնների և հանգամանքների հետ է կապված, ուստի դրանց կանդրադառնանք մեկ այլ անգամ:

«ԿԱՊԻՏԱԼԻ ՓԱԽՈՒՏԻՒՆ» ԱՊԱՍՏԱՆՆԵՐԸ

Կապիտալի միջազգային միգրացիան նոր երևոյթ չէ: Դրա դասական բնութագրումն է, կապիտալի արտահանում և արտերկրում դրա ներդրում պարտփելային և ուղղակի ներդրումների ձևերով: Սակայն 2008-2009 թթ. համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի հետևանքով կապիտալի արտահանման երևոյթը լայն տարածում գտավ նաև զարգացող երկրներում, որն ըստ էության այլ շարժառիթներ ուներ և առավելապես բնութագրվեց «կապիտալի փախուստ» հասկացությամբ: Այդ երևոյթը հիմնականում ուղղված է դեպի օֆշորային տարածքներ, որոնք յուրահատուկ ապաստաններ են և առնվազն հետևյալ նպատակներն են հետապնդում. թաքցնել շահույթներն ու խուսափել հարկեր վճարելուց, օֆշորների միջոցով մայր երկրում

իրականացված «օտարերկրյա» ներդրումների շնորհիվ թաքցնել այդ գումարների ծագումնաբանությունը:

Օֆշորների եռթյանը, «կապիտալի փախուստի» գրավությանը անդրադարձել ենք «Տնտեսագետի» նախորդ համարներում, ուստի այս անգամ մեր ընթերցողի ուշադրությանն ենք ներկայացնում «Գլոբալ ֆինանսական ինտեգրման» միջազգային կազմակերպության 2015 թ. դեկտեմբերի «Անօրինական ֆինանսական հոսքերը զարգացող երկրներից» գեկույցի տվյալների հիման վրա կազմված ներքոբերյալ այլուսակը, որն արտացոլում է ԵԱՏՄ անդամ երկրներից և Հայաստանի հարևան երկրներից «կապիտալի փախուստը» կամ անօրինական ֆինանսական հոսքերը դեպի օֆշորներ:

«Կապիտալի փախուստի» ֆինանսական հոսքերը ԵԱՏՄ-ից և Հայաստանի հարևան երկրներից 2004-2014 թթ. (մլրդ դոլար)

Երկիրը	2004	2008	2014	Ընդհանուր 2004-2014 թթ.	Միջին տարեկան
Ռուսաստան	46,064	107, 758	120,331	1049,772	104, 977
Բելառուս	3, 593	13,314	11, 284	88,197	8,820
Ղազախստան	8,951	26, 562	24, 529	167,401	16,740
Հայաստան	0,403	1,155	1,848	9,833	0,983
Ադրբեյչան	1,147	7, 061	14, 736	94, 999	9,500
Վրաստան	1,583	1, 921	1,190	14,945	1,495
Իրան	0, 819	10,987	0,0	64,223	6,422
Թուրքիա	9, 677	18,435	26,487	154,500	15,450

Այսուսակում 2008 թվականն առանձնացվել է, որպեսզի տեսանելի դառնա, թե 2008-2009 թթ. համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամը որքանով է արագացրել կապիտալի անօրինական արտահոսքը զարգացող երկրներից և մասնավորապես՝ Հայաստանից:

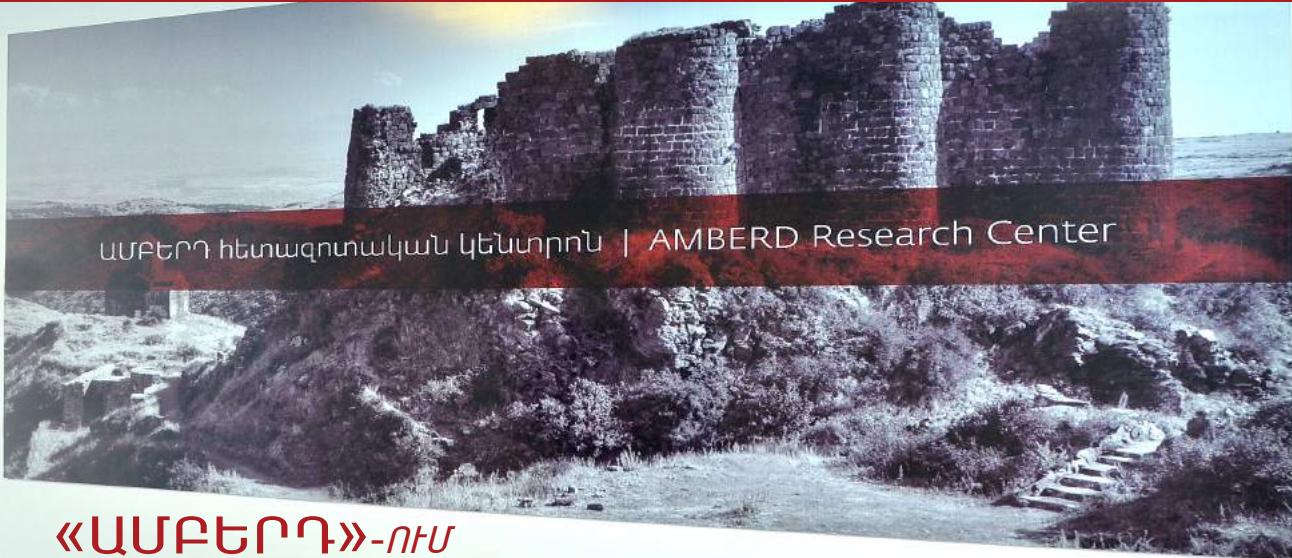
ՆԱԽՈՐԴ ՀԱՍԱՐՈՒՄ ՏՊԱԳՐՎԱԾ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ ԽԱՉԲԱՌԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

1. Պետական: 2. Հակատրեստային: 3. Մաքսանենգություն: 4. Տնտեսական: 5. Վարկունակություն: 6. Առաջականություն: 7. Մոնոպոլիա: 8. Ենքարգություն: 9. Դեցիլային: 10. Դիվլունտավորություն: 11. Մարժական: 12. Ողլովեր: 13. Համամասնական: 14. Խտրականություն: 15. Կոնոսամենտ: 16. Դիլեր: 17. Արտադրողականություն: 18. Մոնատորիում: 19. Ինժինիրինգ: 20. Զորեր: 21. Պարտատոմ: 22. Զեղչում: 23. Գրադուալիզմ: 24. Նորարարություն: 25. Քեյնս: 26. Ոիքչինսկի: 27. Աստիճանակարգված:

ՈՒՂՂԱՁԻԳ

1. Տնտեսական: 2. Նորմալ: 3. Տրեստ: 4. Եկամուտ: 5. Սահմանային: 6. Ավտարկիա: 7. Գովազդ: 8. Ինվեստիցիա: 9. Տանտեմ: 10. Ուտիլիտարիզմ: 11. Թինբերգեն: 12. Յունիկո: 13. Ուլին: 14. Նումիզմատիկա:

«ԱՄԲԵՐԴ»-ՈՒՄ

Րայաստանյան համալսարանական հետազոտական կենտրոններից ՀՊՏՀ «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնն արժանացել է ռուսական հեղինակավոր Ռազմավարական հետազոտությունների ռուսաստանյան ինստիտուտի ուշադրությանը: Այս խոչըն գիտահետազոտական և վերլուծական կենտրոն է, զբաղվում է ազգային անվտանգության ապահովման հարցերով, մյուս երկրների հետ Ռուսաստանի փոխհարաբերությունների ռուսումասիրությամբ, վերլուծում և կամխատեսում է քաղաքական և սոցիալ-տնտեսական գործընթացների միտումները զլորալ և տարածաշրջանային ճակարդակներում: Վերոնշյալ ինստիտուտը «Ազգային ռազմավարության իմ նախնդիրները» ամսագրի 2016 թ. թիվ 1 համարում ««Ուղեղային կենտրոնները» ԱՊՀ երկրներում և Վրաստանում. կառուցվածքը, նպատակները, զարգացման հիմնական միտումները» գեկույցում «Անդրկովկասի երկրների «ուղեղային կենտրոնները»» ենթավեճագրի ներքո ներկայացնում է ՀՀ-ում գործող «ուղեղային կենտրոնները», որոնց շարքում, որպես համալսարանական միակ «ուղեղային կենտրոն», անդրադարձում է «Ամբերդ»-ին՝ բարձր գնահատելով նրա գործունեությունը, ակտիվ մասնակցությունը դրամաշնորհային ծրագրերին: Նշվում է կենտրոնը նպատակ է հետապնդում զարգացնել համալսարանի գիտական գործունեությունը, համախմբել գիտնականներին, ուսումնասիրել և տեղայնացնել համաշխարհային և հայաստանյան «ուղեղային կենտրոնների» փորձը:

Կենտրոնը համագործակցում է Focus-Economics-ի հետ, որը հարցումների միջոցով ընդհանրացնում և հրապարակում է երկրների ֆինանսատնտեսական ցուցանիշների վերլուծությունները և կամխատեսումները: Կազմակերպության գեկույցը ներառում է Արևելյան և Կենտրոնական Եվրոպայի երկրները, այդ թվում՝ Հայաստանի Հանրապետությունը: Զեկույցն անգերեն է, կարող եք ծանոթանալ կայքի «Ամբերդ» բաժնի ներքո:

«Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնը պարբերաբար ներկայացնում է Տնտեսական համագործակցության և զարգացման կազմակերպության (ՏՀՁԿ) գեկույցները: «Զբոսաշրջության միտումներ և քաղաքականություն – 2016» գեկույցը հանրավում է զբոսաշրջության ոլորտում աճի, նորարարության և մրցունակության խթանման պետական արդյունավետ քաղաքականության միջազգային ուղենիշ: Վերջինս կարող է օգտակար լինել այդ բնագավառով հետաքրքրվող հետազոտողների և ուսանողների համար: Հաջորդը «Կապվելով հնիգանտների հետ Սփյուռքի ամբողջական դեմքը – 2015» գեկույցն է: Այն ներառում է վիճա-

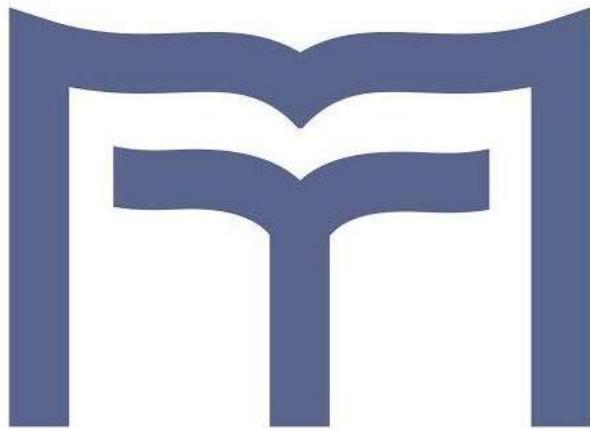
կագրական տվյալների լայն շրջանակ ՏՀՁԿ անդամ, ինչպես նաև ոչ ՏՀՁԿ անդամ մի շարք երկրների, այդ թվում՝ Հայաստանի Հանրապետության, միգրանտների վերաբերյալ: «Փախստականներն ու պաշտպանության կարիք ունեցողները» գեկույցը նվիրված է պաշտպանության կարիք ունեցող փախստականների ինտեգրման ՏՀՁԿ երկրների փորձի ուսումնասիրությամբ: Զեկույցի նպատակը առավել կարևոր մարտահրապերների և խնդիրների վերլուծությունն է, այս հարցի շուրջ քաղաքական որոշումների համար խորհրդատվության ծևավորումը և առավել հասկանալի ու հասանելի ծևով դրանց ներկայացումը: «Արտադրողականության խթանման ռազմավարություններ» գեկույցում դիտարկվում է համաշխարհային խաղացողների և այլ ֆիրմաների միջև խզումը, սահմանվում են նորաստեղծ (Startup) ընկերությունների գարգացումն արգելակող հիմնական խոչընդոտները: Հաջորդ՝ «Աշխատաշուկայի նոր միտումներ՝ նոր հմտություններ» գեկույցում ցույց է տրված, որ այդ տեղեկատվությունն է կարող է օգտագործվել կրթության և միգրացիոն քաղաքականության մշակման գործընթացում, իրականացվել է 29 երկրների աշխատաշուկայի համեմատական վերլուծություն:

Հետազոտական կենտրոնը հանդես է եկել մեկ տարվա գործունեության մասին համահավաք հաշվետվությամբ՝ ներկայացնելով է 2015 թ. հետազոտությունները, հրապարակումները, նախագծերը, հանդիպումներն ու իրադարձությունները, կատարված աշխատանքը, գործունեության ուղղությունները, հետազոտական հիմնական թեմաները: Հաշվետվությունը տեղադրված է ՀՊՏՀ պաշտոնական կայքի «Ամբերդ» խորագրի ներքո:

«Ամբերդ»-ի՝ «Մասշտարային բնակարանաշինությունն՝ որպես ներքին արտադրության խթանմամբ տնտեսական աճի ապահովման և համաշափ տնտեսական զարգացման ուղղություն» հետազոտությունը հայտնվել է «Արմենիա» հեռուստաալերության «Սուր անկյուն» հաղորդաշարի ուշադրության կենտրոնում: Հետազոտական խմբի ղեկավարը ՀՊՏՀ ռեկտոր Կորյուն Աթոյանն է: Խմբի անդամներն են ՀՊՏՀ ՄՏՀ միջազգային դրագի տնօրեն, տ.գ.դ. Դավիթ Հախվերդյանը, մարքեթինգի և բիզնեսի կազմակերպման ֆակուլտետի ղեկան, տ.գ.ք. Թարուլ Մկրտչյանը, «Ազգային մրցունակության և միջազգայնացման հետազոտություններ» ծրագրի տնօրեն, տ.գ.ք. Արմեն Գրիգորյանը, վիճակագրության ամբիոնի վարիչ, տ.գ.ք. Կարեն Հակոբյանը: Հետազոտությունը քննարկվել է նաև ՀՀ Կառուվարությունում, մասնագիտակամ շրջանակներում:

ԱՌԱՆԺ ԳՐԱԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԳՐԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ ՏՈՆԵ

Book Store

– **Էլուն, մեր նախորդ հանդիպմանը առիթ ունեցանք ծանոթանալու ու ծանաչելու քեզ որպես ստեղծագործող անհատականության ու մինչ որոշում էինք քեզ հետ համագործակցություն սկսել, պարզվեց, որ բարեհաջող ձեռնարկել են սեփական գործարար նախագիծը: Պատմիր մեզ, խնդրեմ, ի՞նչ նախագիծ է և ո՞րն է գաղափարը:**

– Սկսեն նրանից, որ շատ եմ սիրում կարդալ ու գիրք եմ շատ սիրում: Իմ աշխարհայացքի ու գեղագիտական ճաշակի ծևավորման վրա մեծ ազդեցություն են ունեցել գրողներ Ֆրիդրիխ Նիցշեի, Յերման Յեսսեի, Ալբեր Բամյուի և Օսկար Ուայնի ստեղծագործությունները: Ինձ նախկինում ընթերցաւեր չեմ համարել, թեպես դպրոցում հանձնարարվող ծրագրային գրականությունը կարդում էի: Այս հարցում իմ կյանքում շրջադարձային էր բանակը: Դեյլ Քարնեգիի «Ինչպես ձեռք բերել բարեկամներ և ազդել մարդկանց վրա» գիրքը ինձ ամբողջովին կլանեց ու բեկումնային դեր կատարեց իմ կյանքում: Սակայն ընթերցասիրության նոր փուլում հայ դասական գրականությունը վերստին ընթերցեցի: Արհասարակ կարծում եմ նույն գիրքը ամեն անգամ կարդալիս նորովի ես ընկալում:

Իմ մտերիմներին միշտ գիրք եմ նվիրում: Մի խոսքով, գիրքն իմ կյանքում կարևոր տեղ է զբաղեցնում, և օրերից մի օր որոշեցի գրքի հանդեպ իմ հետաքրքրվածությամբ ու սիրով վարակել այլ մարդկանց, համախոհների բանակ ծևավորել ու հիմնել մի գործ, որը շահույթ էլ կապահովի: Ահա արդեն մի քանի ամիս է՝ գրքարկել եմ MYbookstore-ի ֆեյսբուքյան էջը, որը առցանց գրախանություն է: առաջարկում է գրքեր ու ապահովում անվճար առաքում: Վստահ կարող եմ ասել, որ գրքերի մեջ մասը մեզ նույն մատչելի է բոլոր այլ գրախանութների համեմատ:

– **Այսինքն, նման գործունեությունը պայմանավորված էր գրքասիրությանը:**

Ենուն Ստեփիանյանը մեր համալսարանի 1-ին կուրսի մագիստրանտ է, սովորում է արտաքին առեւտրային քաղաքականություն մասնագիտությամբ: Ծնվել է Հրազդան քաղաքում, 1994 թվականին, սովորել է քաղաքի թիվ 4 միջնակարգ դպրոցում, որին ավարտել է բարձր առաջադիմությամբ: Միրելի է «Մաթեմատիկա», «Անգլերեն», «Աշխարհագրություն» առարկաները, ինչպես նաև «Հայոց լեզու» եւ «Հայ գրականություն»: Ֆուտբոլի սիրահար է, «Բարսելոնա» ակումբի երկրպագու:

Այսօր նա մեր հյուրասենյակում է եւ ներկայացնում է իր առօրյան, որը մագիստրոսական կրթությանը զուգահեռ հարստացել է հոգեհարազար ու հակրօպուտ գործունեությամբ (նույնիսկ՝ մի քանի):

– Այս, ծառայությունների այլ որորտում, հավանաբար չէի կարող աշխատել, որովհետև շփման մեջ ինձ համար շատ կարևոր է, որ մարդն ունենա մտահորիզոն, հոգևոր առումով զարգացած լինի:

– **Ի՞նչ կասես գրախանութիդ անվան ընտրության վերաբերյալ, ինչո՞ւ MYbook-store:**

– Նախ ինձ թվում է մարդկանց դուր է գալիս սեփականատեր լինել, հետևաբար գլխատառերով արտահայտեցի այդ գաղափարը՝ MY, իսկ մնացածը պարզ է գրախանութ:

– **Գրքի և ընթերցանության հանդեպ անտարբերության պայմաններում արդյո՞ք համարձակ քայլ չէր քո ձեռնարկումը, թե՝ տնտեսագիտական հաշվարկներ նախապես էիր կատարել:**

– Տնտեսագիտական հաշվարկ չեմ կատարել, ավելին՝ վստահ եմ, որ բիզնեսը ավելի շատ հոգեբարձր է պահպանությամբ:

նույրուն է և մարքեթինգ, իսկ ես մեծ ներդրումներ չեմ կատարում: Չեմ համաձայնի այն մտքի հետ, թե այսօր գրքասիրության և ընթերցասիրության պակաս է զգացվում: Շատերն են հետաքրքրված գրքով, և գնում են, և կարողում են: Օրինակ, հաճախորդ ունեմ, որ 10 օրը մեկ անգամ ինձ մի նոր գիրը է պատվիրում: Յենց այս պահին ձեռքիս Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Հաղորդիչ շրջանից մի գնորդի պատվերն է երիս Մարիա Ռենարկի «Հաղթական կամար» և «Երեք ընկեր», Արտակ Մովսիսյանի «10 հայ ականավոր թագուհիներ», Օսկար Ուայրի «Դորիան Գրեյի դիմանկարը»:

Ծփումների մեծ շրջանակում՝ համալսարանում, հասարակական կազմակերպություններում, որոնց անդամակցում եմ, շատերն են ընթերցասեր, ձևավորված ճաշակ ունեն: Փետրվարի 19-ին՝ Գիրը նվիրելու օրվա և այնուհետև կանանց միամսյակի տոներին, պատվերներն այնքան շատ էին, որ չեմ հասցնում առաքել:

- Բնական է, որ այս մի քանի ամիսների ընթացքում քո առջև կարող էին ծագել նաև լուծում պահանջող խնդիրներ: Ինչպես ես դրանք միայնակ կարգավորում:

– Իրականում ինձ շատերն են օգնում ու քաջարում: Մայրաքաղաքում ես եմ առաքում, մարզերում ունեմ ընկեր-համախոհներ, որոնք սիրահոժար իրենց ծառայությունն են առաջարկել և անհրաժեշտության դեպքում օգնում են: Ֆեյսբուքյան էջը վարում են իմ երեք ընկերությունները: Այս հարցում շատ բժանմունք եմ: Պահանջում եմ, որ էջը լինի ճաշակով ձևավորված, գրագետ, բոլոր հարցերն իրենց սպառիչ պատասխանները գտնեն ժամանակին: Հաշվապահությամբ ինքս եմ զբաղվում:

- Որքանով նկատեցի, MYbookstore-ի ֆեյսբուքյան էջում դուք ակնհայտորեն ծաշակ եք թելադրում և դա անում եք նորանկատորեն ու հետևողականորեն:

– Ցանկացած բուենդ պետք է ոչ միայն շահույթի հետամուտ լինի, այլև հասարակության ճաշակի բարձրացման: Երբ ինձ հարցում եմ՝ ինչ գրքեր կարդալ, իհարկե, ես խորհուրդ եմ տալիս այն գրքերը, որոնք ինքս կարդացել են, նաև հետևում են նոր հեղինակների, նոր ստեղծագործությունների հրատարակմանը և փորձում են տեղեկացված լինել: Այս հարցում ինձ մեծապես օգնում են գրողներ Վահագն Դիլբարյանը, որի «100 բիզնես գաղտնիքներ»-ը իմ գրախանություն ամենավաճառվող գիրըն է և եղագար Հարությունյանը, որի վերջին գիրըն է «Նվիրելու արվեստը կամ ձո՞ն Վարդին»: Նրանք շատ հետևորդներ ունեն, որոնց ուղղորդում են իմ գրախանություն: Այո, ես վստահ եմ, որ շահույթը գերնպատակ լինել չի կարող մի գործում, որը հոգևոր կրթության ու դաստիարակության ճանապարհ է հարթում:

- Հասարակական ի՞նչ գործունեությամբ ես գրադկում, կմանրամասնե՞ս փոքր-ինչ:

– Երիտասարդ գրողների գրական ակումբի անդամ եմ (ազատ ժամանակ չափածո ստեղծա-

գործում եմ), փորձում եմ նաև աջակցել ակումբի գործունեությանը, «Օգնենք կարիքավոր ընտանիքներին» հասարակական կազմակերպությունում Նրազդանը ես են ներկայացնում, նրանց բարեգործական ծրագրերին են նվիրում իմ հանգստյան կիրակին: Այցելում եմ կարիքավոր ընտանիքներին, լուսանկարում բնակարանային, կենցաղային պայմանները և օգնելու հայտ ձևավորում: Անդամակցում եմ նաև Armenian Marketing Club-ին:

- Ի դեպ, գործնականում ի՞նչ մարքեթինգային մտտեցումներ ես կիրառում:

– Նախևառաջ մեր խնդիրն է բացահայտել հաճախորդների պահանջարկը, ամեն գնով, թեկուզ վնաս կրելով բավարարել այն, ապա նաև ժամանակ առ ժամանակ բռնուսային նվերներ պատրաստել, բարեհամբույր ու հարգալից վերաբերմունք ցուցաբերել թե՝ առցանց, թե՝ անձնական շփումներում: Այս պահին առաքվող գրքերում էջանիշ-թալիսմաններ ենք դնում 100 դոլարանոց թղթադրամի տեսքով:

- Ի՞նչ հեռանկար ես տեսնում նախագծիդի համար:

– Գրի հետ կապված գործունեությունս կցանկանայի ընդլայնել, բայց իրադարձություններից առաջ չեմ ընկնի ու չեմ բացահայտի ծրագրես, քանի որ դեռ չգիտեմ՝ որ մեկը կյանքի կկոչեմ: Այս պահին աշխատում եմ խորանուխ լինել այս գործում, որտեղ, օրեցօր համոզվում եմ՝ մանրությունը չկան: Հարկավոր է ուսումնասիրել ամբողջ դաշտը՝ և գրատպության նորույթները, և շուկայի պահանջարկը, և ժամանակակից գրական միտումները և բարեխղճորեն աշխատել:

- Հաջողություն եմ մաղթում քո գործունեությամբ և նորանոր վերելքներ՝ առաջընթացիդ ժամապարհին:

Զրուցեց Արմինե Վարդանյանը

Քենց սկզբից ասեմ, որ ծայրահեղ անկեղծ են լինելու, իսկ ինչպես հայտնի է, ճշշտ խոսքը շատերին այնքան էլ դուր չի գալիս: Կարդացի մրցույթի անվանումը և մտածում եմ է՛տ ո՞ր համարձակը կարող է ասել, թե ինքը է լավագույնը: Չէ՞ որ դրա համար առնվազն պետք է հնարավորություն ունենալ համեմատվելու մյուս մասնակիցների հետ: Ինչևէ, ես կփորձեմ համոզել ծեզ, որ ինքս լավ ուսանող եմ, իսկ լավագույնին որոշելը իմ խնդիրը չէ:

Դե ինչ, լավագույն կողմերս ներկայացնելու համար ստիպված եմ մի քիչ «գլուխ գովել»: Գերազանցությամբ ավարտել եմ միջնակարգ դպրոցը, այժմ համալսարանում անվանական կրթարոշակառու եմ: Աշխատում եմ լավ սովորել նաև այն արարկաները, որոնք չեն սիրում և երկի քիչ անտր կգան:

Ես «գուրբիտ» չեմ անում, միշտ աշխատում եմ պատասխանել «ինչո՞ւ» և «ինչպե՞ս» հարցերին: Ինքնասիրությունս կվիրավորվի, եթե որևէ դասի անպատրաստ ներկայանամ: Այս առումով կարող եմ էլ ավելի լավ բաներ ասել, սակայն ուզում եմ նաև ներկայացնել իմ պատկերացումները լավագույն ուսանողի վերաբերյալ:

Միայն գերազանց սովորելը և հասարակական ակտիվությունը, կարծում եմ, բավարար չեն լավագույն ուսանողի կոչմանը հավակնելու համար: Առավել կարևորում եմ սրտացավ քաղաքացի և բարեկիրդ մարդ լինելը: Սա նշանակում է ունենալ սկզբունքներ, սեփական կարծիք, երևույթներին, շրջապատին ստեղծագործաբար առնչվելուց անկուրաժուն և կարողություն, քննանքը և շողոքրությունը մերժելու քաջություն:

Կարծում եմ՝ որևէ նշանակալի բանի հասնելու համար մարդն իր առջև փոքր ու մեծ նպատակներ պետք է դնի, ստեղծի որևէ իինավոր շարժարիթ: Յեռահար նպատակ բազմակողմանի զարգացած և բարձրակարգ մասնագետ դառնալն է:

Ի նշ պատկերավոր է ասված. «Գիտության գրանիտը կրօնել»: Անհամեստ բող չինչի, բայց ես հիմա հենց դրանով եմ զբաղված: Անգլիայի նախկին վար-

Օրերս ՀՊՏՀ ֆիզդաստիարակության, արտակարգ իրավիճակների և քաղացատպանության ամբիոնի պրոֆեսոր Սիմոն Հակոբյանը մեզ տրամադրեց մի նամակ, որը գտել էր իր արխիվը վերանայելիս: Օստա ծեռագրով այդ նյութն անմիջապես աչքի էր ընկել ու հիշեցրել միջադեպը: «Անցյալ տարի ինֆորմատիկայի և վիճակագրության ֆակուլտետից Արմինե Պողոսյանը խնդրեց այս նյութը «մի հատ նայեմ»: Ինձ գրավեց նրա անսերև անկեղծությունը և գրելու ձիրքը: Վերնագրել էր «Ինչո՞ւ եմ արժանի՝ լինելու տարվա լավագույն ուսանող»: «Մի հատ նայելով» և որոշ բաներ խմբագրելով ներկայացնում եմ այն՝ ներքին համոզվածությամբ, որ շատերը «քաղելու» բան կունենամ», - ասում է Սիմոն Հակոբյանը: Արմինեի նյութը հարմար գտանք զետեղել այս խորագրում, որովհետև նրա պատկերացումներն ու ծգտումները հարազատ են նաև մեզ:

ԻՆՉՈ՞Ւ ԵՄ ԱՐԺԱՆԻ՝ ԼԻՆԵԼՈՒ ՏԱՐՎԱ ԼԱՎԱԳՈՒՅՆ ՈՒՍԱՆՈՂ

չապետ Մարգարետ Թետչերի («Երկարե լեդի») օրինակով օրվա մեջ քնում եմ 4-5 ժամ: Այժմ ուսումնասիրում եմ օտար լեզուներ (ինչն, անկանած, մեծ հաջողությունների հասնելու անհրաժշտ պայման է), և մոտակա նպատակս Գերմանիայում ուսումն շարունակելն է: Յեշտ չէ, իհարկե, բայց գիտակցում եմ, որ ընտրությունը ես եմ կատարել և նահանջելու իրավունք չունեմ:

Կարծում եմ՝ լավագույնի հավակնող ուսանողը պետք է լինի բազմակողմանի գիտելիքների և ընդուրածակ աշխարհայացքի կրող: Իսկ դրանք ձեռք են բերվում գեղարվեստական գրականության միջոցով: Այս առումով ինձ կարդացած մարդ եմ համարում: Շատ են գնահատում դիմացինին լսելու կարողությունը. մեր հաջողությունների մեջ մասը թերևս պայմանավորված է իենց միմյանց չլսելով:

Բարեկրթությունը, շրջապատին լույս ու ջերմություն պարգևելը հարստացնում է մարդու նկարագրի: Փոքրիկ օրինակ. ես ծանոթ-անծանոթ բոլոր դասախոսներին ժպտադեմ եմ բարեւում:

ՍՈՒՐԵԿ ԱՐԴԻՇՎԱՆ - 70

ՀՊՏՀ պրոեկտորները, դեկանները, ռեկտորատի մյուս անդամները ՀՊՏՀ ռեկտոր, պրոֆեսոր Կորյուն Աթոյանի գլխավորությամբ ապրիլի 7-ին շնորհավորեցին ՀՊՏՀ փիլիսոփայության և հայոց պատմության անքիոնի պրոֆեսոր, փիլիսոփայական գիտությունների դոկտոր Սուրեն Սարգսյանի ծննդյան 70-

և գիտամանկավարժական գործունեության 45-ամյա հորել-յանձները: Ուեկտորը համալսարանի կոլեկտիվի, փիլիսոփայության և հայոց պատմության ամբիոնի, ուսանողների, արհեկոմի անունից շնորհավորեց հորելյարին, շեշտադրեց նրա գիտամանկավարժական գործունեության արդյունքները, մաղթեց բեղմնավոր աշխատանք, ապա հուշանվեր հանձնեց: Վաստակաշատ պրոֆեսորը շնորհակալություն հայտնեց, ընդգծեց, որ ուրախ է՝ երկար տարիներ համալսարանի կոլեկտիվի, հարազատ ամբիոնի ու գործըներների հետ համատեղ աշխատանքի համար:

ԴՊԾՀ ռեկտոր, պրոֆեսոր Կորյուն Աթոյանի շնորհավորական ուղերձում մասնավորապես ասված էր. «Դուք այն մարդկանցից եք, ովքեր դեռևս վաղ տարիքից ապրել են իմաստավորված կյանքով՝ այդ իմաստի մեջ ամենամեծ բաժինը հատկացնելով հայրենիքին։ Դրա վկայությունն է նաև այն, որ տակավին ուսանող՝ Դուք բրնադատվեցիք խորհրդային իշխանությունների կողմից, ազատվելուց հետո շարունակեցիք պայքարել խորով ու գրում։

Հարգարժան Սուլեն Սարգսյան, Դուք դասախոսական աշխատանքը միշտ համատեղել եք գիտականի հետ, ավելի ստույգ՝ դրանցից մեկը լրացրել մյուսով։ Դրա վկայությունն այն է, որ Դուք այժմ փիլիսոփայական գիտությունների դոկտոր եք, պրոֆեսոր և Ձեր արժանի տեղն եք զբաղեցնում հայկական փիլիսոփայական հանրությունում, որպես դրա ապացույց գիտական աստիճաններ շնորհող փիլիսոփայության և *սոցիո-լոգիայի* մասնագիտական խորհրդի անդամ եք, հաճախ եք հանդես գալիս որպես թեկնածուական և դոկտորական ատենախոսությունների արաօնի ոնքորդինախոս։

Որպես գիտնական՝ Զեր հետաքրքրությունների շրջանակում եղել եք առաջինը կամ առաջիններից մեկը։ Դայ փիլիսոփայության պատմության մեջ Դուք առաջինն եք զբաղվել մարդու հիմնախնդրով, որի ապացույցը Զեր պաշտպանած ատենախոսություններն են և համապատասխան ծավալուն մենագրությունները։ Առաջինն եք օգտագործել և շրջանառության մեջ դրել «Էրնոպատմամշակույթ», «ազգային ազատագրական պայքարի հումանիզմ» մեթոդաբանական ըմբռնումները և այլն։ Դայերենով գրված և հրատարակված մշակութաբանության առաջին ծերնարկի հեղինակն եք, և այդպէս շարունակ։ Դուք նաև բանաստեղծի սիրու ունեք, որի վկայությունն են ընթերցողի սեղանին դրված բանաստեղծությունների երկու ծավալուն ժողովածունեղով։

Որպես մարդ, դասախոս և քաղաքացի՝ սկզբունքային եք, անաշառ, նաև գործնական հայրենասիրության և ազգա-սիրության օրինանելի ներկայացուցչ»:

Կարեւցանքը, ուրիշի ցավը կիսելը, նրան օգնելը բոլորին համար պետք է դառնա կենսակերպ: Նույնիսկ ուսանողական աղքատիկ գրպանից կարելի է բաժին հանել ցրտում դողացող մուրացիկին:

Երջանկության մասին ժամերով
բանավիճող մարդկանց ներկայացնեն
իմ կարծ բանաձևը. Երջանիկ է նա, ով
առավոտյան շտապում է աշխատավայր
և աշխատանքից հետո շտապում տուն:
Ենթատեքստը հետևյալն է՝ թե՛ ըներողը,
թե՛ սիրելին, թե՛ գիտությանը պետք է
նվիրվել անմնացորդ:

Այսպես եմ մտածում ու գործում:
Զգիտեմ լավագույնն եմ, թե ոչ, բայց որ
լավ ուսանողուհի եմ, անկասկած է:

ԱՐՄԻՆԵ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Հ.Գ. Արդեն տպագրության պատրաստ նյութի հեղինակի հետ պայմանավորվեցինք լուսանկարվելու համար հանդիպել: Յաճելի զարմանք ապրեցինք, երբ մեզ այցելեց մեր երթեմնի հոդվածագիրը, ով տարիներ առաջ շերմեռանդրեն հորդորում էր իր ընկերմերին՝ զբաղվել ֆիզկուլտուրայով: 2013 թվականի սեպտեմբեր-հոկտեմբերյան «Տնտեսագետում» և «Ամենակարևորի մասին» խորագրի մեջը Արմինեն հանդես էր եկել «Ինչո՞ւ զբաղվել ֆիզկուլտուրայով» հոդվածով:

Այս ժամանակ ներկայացրել է հինգ հոդվածը և ուսանողութու նախին գրեթե ոչինչ չինք հրապարակել: Սակայն այս նամակ-հոդված-խոստովանությունից հետո ցանկացանք տեղեկանալ նրա անձնական և ուսումնական հաջողություններին:

Սաբենատիկական մեթոդները և մոդելները տնտեսագիտության մեջ մասնագիտությամբ Արմինեն չորս տարի շարունակ սովորում է գերազանց առաջադիմությամբ, ուսուցման անվճար համակարգում և արդեն երրորդ տարին անընդունեց Եվրասիական հետազոտությունների ինստիտուտի կողմից արժանանում է Դմիտրի Մենդելեևի անվան կրթարուակի:

Այս տարի կավարտի բակալավրական կրթությունը և կշարունակի ուսումը մասնագիտացման ու գիտելիքի նոր աղյուրների բացահայտման ճանապարհով: Նա խորապես սիրում է իր մասնագիտությունը և հավատում է, որ խոր, հաճակողմանի գիտելիքով, հմտություններով կկարողանա հարթել իր մասնագիտական ուղին:

Մարտի 22-ին մանդատային հաճախածողովի որոշումը՝ ՀՊՏՀ անվանական կրթաթոշակակիրների վերաբերյալ, ռեկտորատի հերթական նիստում ներկայացրեց ուսումնակազմակերպական աշխատանքների գծով պրոռեկտոր Միհրդատ Յարությունյանը: Ռեկտորատը քվեարկությամբ հաստատեց ներկայացված ցանկը:

Ըստ այդ՝ 2015-2016 ուսումնական տարվա 2-րդ կիսամյակի անվանական կրթաթոշակի Աննա Ավետիսյան, կառավարման ֆակուլտետի ծերնարկությունների տնտեսագիտություն և կառավարում մասնագիտության 4-րդ կուրս,

Դաշտական մասնագիտության 3-րդ կուրս,

Միհրայել Քորանյանի անվան կըրթաթոշակ՝ Աննա Ավետիսյան, Ֆինանսական ֆակուլտետի փինանսներ մասնագիտության 3-րդ կուրս,

Վահագիր Ներկարարային անվան կըրթաթոշակ՝ Սարկիկ Ջովհաննիսյան, ՏԿ և ՄՏՀ ֆակուլտետի միջազգային տնտեսական հարաբերություններ մասնագիտության 4-րդ կուրս,

Վահագիր Ներկարարային անվան կըրթաթոշակ՝ Գոհար Ջովհաննիսյան, մարքեթինգի և բիզնեսի կազմակերպման ֆակուլտետի կոմերցիա մասնագիտության 4-րդ կուրս,

Անուշավան Արգումանյանի անվան կըրթաթոշակ՝ Սարգսի Դավթյան, ինֆորմատիկայի և վիճակագրության ֆակուլտետի կառավարման տեղեկատվական համակարգեր մասնագիտության 4-րդ կուրս,

Կարպիս Կարագյանի անվան կըրթաթոշակ՝ Արուսյակ Խուսավերյան, հաշվապահական հաշվառման և առողջության ֆակուլտետի հաշվապահական հաշվառում մասնագիտության 4-րդ կուրս,

Ուսանողական խորհրդի կողմից սրամադրվող կրթաթոշակ՝ Մանե Գրիգորյան, կառավարման ֆակուլտետի աշխատանքի տնտեսագիտություն մասնագիտության 4-րդ կուրս:

ՀՊՏՀ Եղեգնաձորի մասնաճյուղում փետրվարի 24-ին հյուրընկալվել և ուսանողների համար ռազմահայրենասիրական դաս է վարել ՀՀ Զինված ուժերի 4-րդ բանակային կորպուսի հրամանատար, գեներալ-մայոր Անդրանիկ Մակարյանը: Միջոցառությունը նախաձեռնել էր մասնաճյուղի ուսանողական խորհրդողը: Անդրանիկ Մակարյանն անդրադարձել է բանակաշինության, զինվրական առօրյայի հարցերին, ընդգծել ազգային գաղափարախոսության կարևորությունը:

Լեզուների ամբիոնի վարչի Ժ/Ա, դոցենտ Սուսաննա Չալարյանի ղեկավարությամբ «Անգլախոսների ակումբ» անդամների և լեզուների ամբիոնի դասախոսների ու աշխատակիցների հյուրը փետրվարի 24-ին և մարտի 23-ին ՀԱՄԱ Ազգորիգօնների ուսումնական կենտրոնում դասավանդող դոկտոր Պամելա Կարգն էր: Բանախոսին ներկայացրեց դասախոս Լյուսյա Տեր-Սարգսյանը:

«Կոռպերատիվմեր. Rochedale Principles»՝ տնտեսության մեջ Ուչչելյան 7 գործարար սկզբունքները թեմայով երկու դասախոսությունների ընթացքում Պամելա Կարգը, ինտերակտիվ մեթոդով, լսարանն անմիջականորեն ներգրավելով արժարժվող թեմայի քննարկմանը, ներկայացրեց կոռպերատիվների գործունեության հաջորդական փուլերը, անդրադարձավ գործարար հնտությունների ու հաջող ձեռներցույքան ձևավորման ու կատարելագործման հիմնադրությներին: Ուսանողները հարցեր ուղղեցին բանախոսին, պատասխանեցին առաջադրված հարցերին և վերջում շնորհակալություն հայտնեցին ուսանելի, հագեցած հանդիպման համար:

Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կենտրոնի աշխատակից, համակարգչային համակարգերի ճարտարագետ Արման Օհանյանը «Մայքրոստֆ» համաշխարհային կորպորացիայի կողմից արժանացել է տվյալների բազայի օպտիմալացնան, անվտանգության, անխափան հասանելիության ապահովման մասնագետի միջազգային որակավորման և ստացել հավաստագիր:

Ուսանողական խորհրդի արտաքին կապերի հանձնաժողովի աջակցությամբ փետրվարի 25-ին ներ բուհում հյուրընկալվել էր London շենքում հիմքագային ուսումնական կենտրոնի տնօրեն Գայանե Եղիազարյանը, Մարշալի համալսարանի (ԱՄՍ) ընդունելության հարցերով համակար-

գող Ձեֆորի Բիալին: Հանդիպմանը մասնակցում էին մեր համալսարանի ֆակուլտետների ուսանողները:

Գայանե Եղիազարյանը ներկայացրեց կենտրոնի գործունեությունը, հիմնական առաքելությունը, այն է օգնել ուսանողներին՝ կրությունը շարունակել արտերկորում: Ձեֆորի Բիալին ներկայացրեց ամերիկյան համալսարաններում ուսանելու հնարավորությունները, պայմանները:

Բանախոսները պատասխանեցին ուսանողների հարցերին:

Մարտի 15-ին մեկնարկել էր ՀՊՏՀ դասախոսների 2015-2016 ուստարվածառաջան դասախոսության մեջ Ուչչելյան 7 գործարար սկզբունքները թեմայով երկու դասախոսությունների ընթացքում Պամելա Կարգը, ինտերակտիվ մեթոդով, լսարանն անմիջականորեն ներգրավելով արժարժվող թեմայի քննարկմանը, ներկայացրեց կոռպերատիվների գործունեության հաջորդական փուլերը, անդրադարձավ գործարար հնտությունների ու հաջող ձեռներցույքան ձևավորման ու կատարելագործման հիմնադրությներին: Ուսանողները հարցեր ուղղեցին բանախոսին, պատասխանեցին առաջադրված հարցերին և վերջում շնորհակալություն հայտնեցին ուսանելի, հագեցած հանդիպման համար:

Տարունյան ծրագրի շրջանակներում

«Հայաստանի բարձրագույն կրության զարգացում՝ Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքին ինտերգավելու նպատակով» թեմայով փետրվարի 23-ից 25-ը ԵՊՀ-ի Եվրոպական ուսումնասիրությունների կենտրոնի Ռ. Շումանի անվան դահլիճում տեղի է ունեցել սեմինար, որին ներկա են գտնվել ՀՊՏՀ «Աբգերդ» հետազոտական կենտրոնի «Ազգային մրցունակության և միջազգայինացման հետազոտություններ» ծրագրի տնօրեն Արմեն Գրիգորյանը, ՀՊՏՀ արտաքին կապերի բաժնի գլխավոր մասնագետ Ամենաշերտ Մուսայելյանը և ուսումնամեթոդական աշխատանքների և աշխատաշուկայի հետ համագործակցության բաժնի գլխավոր մասնագետ Մարտին Մարտինյանը: Դասընթացները վարել են միջազգային փորձագետներ՝ Ռաֆայել Ավետիսյանը և Շնաարակը Ավետիսյանը: Այս փուլում վերապարաստվել է 89 դասախոս: Ապրիլի 28-ին ՀՊՏՀ ռեկտոր Կորյուն Արյանը հանդիսավոր կերպով հավաստագրեր համձնեց դասախոսներին:

Փիլիսոփայության և հայոց պատմության ամբողջ նախածերնությանը լույս է տեսել «Ժամանակակից քաղաքակրթության մարտահրավերները և փիլիսոփայությունը» խորագրով հոդվածների ժողովածուն:

Գրքում քննարկվում են ժամանակակից եկորապական քաղաքակրթության զարգացման և հումանիզմի ապագայի, քաղաքակրթության մեջ բարյության գործոնի դերի, հետարյունաբերական հասարակության սպառադաշտական երթյան, կեցության մարդաբանական չափումների, քաղաքակրթության մարտահրավերների երկուամբնական հակագրումների, ազգային փիլիսոփայության առանձնահատկությունների, դրանցում Միհիքարյան միաբանության և 20-րդ դարասկզբի հայ փիլիսոփաների ունեցած ներդրումների մասին: Ժողովածուում ամփոփված են ամբիոնի ներկայացուցիչներ Արամ Սարգսյանի, Սարգսի Հայրապետյանի, Արփինե Մարգարյանի, Մարիետա Նիկողոսյանի, Սուրեն Սարգսյանի, Յովհաննե Սարգսյանի, Սովոյա Օհանյանի, Անահիտ Ղազարյանի գիտական հոդվածները:

Միջազգային տնտեսական հարաբերություններ մասնագիտության քակալավրիատի 1-ին կուրսում մարտի 3-ին «Հայոց լեզու» առարկայի դասը սովորականից տարբեր էր. Մայրենի լեզվի օրվա, ինչպես նաև Գիրք նվիրելու օրվա առիթով լեզուների անդինի դասախոս Ռինա Մալոյանը իր հեղինակած «Հայոց լեզու» ուսումնագործնական ծեռնարկի օրինակներ նվիրեց բարձր առաջադիմություն ցուցաբերած ուսանողներին: Դասի հատուկ հյուրերն էին լեզուների ամբիոնի դեկավար Սուսաննա Չալարյանը և միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ամբիոնի դեկավար Գրիգոր Նազարյանը:

ՀՊՏՀ Եղեգնաձորի մասնաճյուղում մարտի 5-ին ՈՒԽ նախաձեռնությամբ մարտի 1-ին ուսանողները մասնակից դարձան բիզնեսի մասին գիտելիքները հարստացնող «Ինչպես գեներացնել բիզնես գաղափարները» խորագրով սեմինարի, որը վարում էր «Շագանական-քաղաքական և ռազմական գործիչ, ՀՀ նախարար Վարչապետ, պաշտպանության նախարար, «Միասնություն» դաշինքի համանախագահ, «ՀՀ Ազգային հերոս», «Արցախի հերոս», «Ուսկե արժիվ» շքանշանի ասպետ, արձակագիր Վազգեն Սարգսյանի 57-ամյակին նվիրված ցերեկույթ: Միջոցառմանը ուսանողներն անդրադարձել են սպայրապետի կենսագրությանը, պատմել նրա կյանքից հետաքրքիր դրվագներ:

Սարտի 9-ին համալսարանում մքննոլորտ տոնական էր: Ուսանողական խորհուրդը համեմատ մատուցեց ՀՊՏՀ աշխատակցություններին և ուսանողություններին՝ վաղ առավոտից համալսարան մտնող գեղեցիկ սերի ներկայացներին շնորհավորելով ու նվիրելով ծաղիկներ: Երկար դասամիջոցը ուսանողությունների համար տոն դարձեց ՏԿ և ՍՏՀ ֆակուլտետի ուսանողական խորհուրդը: Յանալսարանի բակում ֆակուլտետի ուսանողությունների պարային կատարումը բոլորին պարգևեց հաճելի ակնբարեներ: Երկինք բաց բողոքեցին խորհրդանշական փուլիներ:

ԵԿ ուսումնագիտական հանձնաժողովի նախաձեռնությամբ մարտի 1-ին ուսանողները մասնակից դարձան բիզնեսի մասին գիտելիքները հարստացնող «Ինչպես գեներացնել բիզնես գաղափարները» խորագրով սեմինարի, որը վարում էր «Շագանական-քաղաքական բիզնես» կրթական և խորհրդատվական կենտրոնի համահիմնադիր Գրիգոր Արքեյանը: Նա խոսեց ակտիվների օգտագործման ձևերի, վաճառքի հնտությունների, սեփական արտադրանքը ճիշտ և գրավիչ ներկայացնելու, բիզնեսում մշտական ներդրումներ անելու, աշխատելու, մրցակիցներին դիմակայելու և ի վերջո՝ բիզնեսում հաջողության հասմելու մասին:

ԵԿ միջազգային ընկերության հայաստանյան ներկայացներությունը 67 անուն ամսագրի օրինակ է նվիրել մեր գրադարանին (2010-2014 թթ. հրատարակություններ): Այդ առիթով գրադարանում կյուրընկալվել էր ընկերության մարքերինքի և ներքին գործընթացների մասնագետ Մարինե Ղազարյանը: Անսագրերին կարող եք ծանոթանալ ՀՊՏՀ Մուշեղ Աղոնցի անվան գիտական ընթերցարակության:

Հայտնի են դարձել ՀԵՀ կողմից ուսման վարձի փոխհատուցում ստացած ուսանողների անունները: Մեր համալսարանից նրանց թիվը կազմում է 130, որից 7-ը ՀՊՏՀ Եղեգնաձորի և Գյումրու մասնաճյուղների ուսանողներ են: Մարտի 22-ին կրթաթոշակի հավաստագրերի հանձնան արարողությանը ներկա է եղել ՀՀ վարչապետ, ՀՊՏՀ խորհրդի նախագահ Հովհաննես Արքայի Արքահամայնք, ով ՀՊՏՀ ուսանողների հավաստագրերը փոխանցել է ուսխորհրդի նախագահ Սերգեյ Խառատյանին:

Մարտի 25-ին նա հավաստագրերը հանձնեց ֆակուլտետային ՈՒԽ նախագահներին:

Լուսամկարը՝ ՀՀ Կառավարության պաշտոնական կայքից

ԵՄ «Երասմուս+» ծրագրի շոշանակներում ՀՊՏՀ պրոֆեսորադասախոսական կազմի ներկայացնեցիներից առաջին մասնակիցը՝ ՀՊՏՀ տնտեսական ինֆորմատիկայի և տեղեկատվական համակարգերի ամբիոնի վարչի, տ.գ.դ., պրոֆեսոր Վարդան Սարգսյանը հնգօրյա այցով՝ ապրիլի 11-16-ը, գտնվել է Ումանի նախարարի Սուչավա քաղաքի Շտեֆան Զելմարեի համալսարանում, որտեղ տնտեսագիտական ֆակուլտետի տե-

ղեկատվական համակարգեր մասնագիտության բակալավրիատի 2-րդ և 3-րդ կուրսերի ուսանողների համար «Տեղեկատվական համակարգեր» առարկայի շրջանակում դասախոսել է «Թվային ֆիրմայի կառավարում» թեմայով: Պրոֆեսորը հանդիպել է նույն համալսարանում այս կիսամյակի ընթացքում ուսումնառող ՀՊՏՀ ուսանողներ Արթուր Կարապետյանին, ՈՒԽ ախատայանին, Վահե Բարսեղյանին և Սարգսիկ Քալանթարյանին, նաև տնտեսագիտական ֆակուլտետում գործնական հանդիպումների դասախոսների հետ և քննարկել փոխադարձ հետաքրքիր գրադարանների համարական գաղափարական համական կառավարական, առարկայական ծրագրերի վերաբերյալ:

ՀՊՏՀ Եղեգնաձորի մասնաճուղում մարտի 12-ին հյուրընկալվել են «Ֆուլբրայք» ծրագրի ներկայացուցիչ պրոֆեսոր Փիտր Թումանովը, ՀՊՏՀ գիտության և արտաքին կապերի գծով պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանը և արտաքին կապերի բաժնի աշխատակիցները: Բաց դասի շրջանակներում պրոֆեսոր Թումանովը խոսել է տնտեսության զարգացման հիմնախնդիրների մասին, ապա պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանը պատասխանել է ուսանողների հարցերին: Նոյն օրը Գագիկ Վարդանյանը, արտաքին կապերի բաժնի պետ Վարդ Ղուկասյանը, նույն բաժնի գլխավոր մասնագետ Մարգարիտ Մարտուբյանը հանդիպում են ունեցել մասնաճյուղի ուսանողների հետ և ներկայացրել «Էրասմուս+» ծրագրը՝ տեղեկատվություն տրամադրելով ծրագրին դիմելու կարգի, պայմանների, ինչպես նաև կրթարոշակի վերաբերյալ: Ծրագրով հետաքրքրված ուսանողների համար անցկացվել է անգլերենի քննություն: Նշենք, որ Միսլուխի համալսարանը (Հունգարիա) և Պուլայի համալսարանը (Խորվաթիա) ՀՊՏՀ Եղեգնաձորի և Գյումրու մասնաճյուղերի մագիստրատուրայի 1-ին կուրսի ներկան ուսանողի հրավիրում են մասնակցելու 2016-2017 ուստարվա առաջին կիսամյակի փոխանակման ծրագրին «Էրասմուս+» ծրագրի շրջանակներում:

Մարտի 15-ին «Համեմատական տնտեսական համակարգեր և զարգացում» թեմայով դասախոսության ընթացքում պրոֆեսոր Թումանովն անդրադարձել է տնտեսական համակարգի ընդհանուր բնութագրիչներին, պարզաբանել սոցիալական ինստիտուտների ներն ու գործառույթները: Նոյն թեմայով դասախոսությամբ պրոֆեսորը հանդիս է եկել ՀՊՏՀ Գյումրու մասնաճյուղում, որտեղ հյուրընկալվել էր մարտի 25-ին: Նրան ուղեկցել են պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանը և արտաքին կապերի բաժնի պետ Վարդ Ղուկասյանը: Հանդիպմանը ներկա են եղել ՀՊՏՀ Գյումրու մասնաճյուղում, որտեղ հյուրընկալվել էր մարտի 17-ին: Նրան առաջնային պրոֆեսորադասախոսական կազմի ներկայացուցիչներ, ուսանողներ:

«Ինչպես արագ կարդալ» խորագրով սեմինարին մարդքերին գիզնեսի կազմակերպման ֆակուլտետի ուսանողական խորհրդի և Ուսումնագիտական հանձնաժողովի համատեղ նախաձեռնությամբ նարտի 11-ին տասնյակ ուսանողներ բարելավեցին իրենց արագ և արդյունավետ կարդալու հմտությունները: Բանախոսեց մարդքերին գիզնեսի կազմակերպման ֆակուլտետի 1-ին կուրսի ուսանողությի Մարինե Ալեքսանյանը: Սեմինարի սկզբում անցկացվեց խաղ, որի արդյունքում որոշվեց ուսանողների կարդալու նիշին արագությունը:

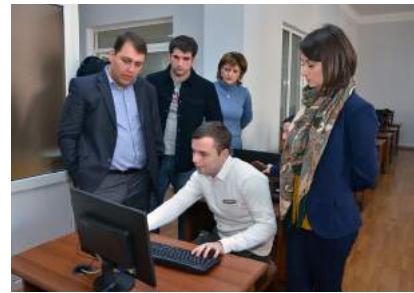
Լույս է տեսել լեզուների ամբիոնի դոցենտ, բ.գ.թ.

Զույգուա Երվանդյանի նոր մենագրություն՝ «Ժամանակի գեղարվեստական կենտրոն»:

պարավորումը Մուշեղ Գալշոյանի ակնարկներում»:

Ինչպես նշված է ծանոթագրությունում, մենագրության էջերում համակղումանի քննության են առնվում Մուշեղ Գալշոյանի ակնարկային գրականության թեմատիկ և պատկերային համակարգի առանձնահատկությունները, ներկայացվում են ակնարկագրի գեղագիտական նպատակները, որոնց ելակետը կյանքի վավեր դեպքերի և իրադարձությունների ընդհանրացումներով ու գեղարվեստականացումով ժամանակի սոցիալ-հոգեբանական, գյուղաբանական բազմաշերտ խնդիրների արտացոլումն է: Գիրքը նախատեսված է մասնագետների, ուսանողության և գրականության հարցերով հետաքրքրվողների համար: Այն հետինակի երկրորդ մեծածավալ անդրադարձն է մեծանուն արձակագրին և նրա գրական ժառանգությանը: Նախորդ նենագրությունը կոչվում էր «Կորուսյալ եզերքի գեղարվեստական պատկերը Մուշեղ Գալշոյանի ստեղծագործություններում» (2012 թ.):

Իրավական տեղեկատվական կենտրոնի («ԻՐՏԵԿ») նախաձեռնությամբ և ֆինանսավորմամբ իրականացվում է ՀՀ իրավագիտության և ֆինանսատեսագիտական ոլորտների մասնագետներ պատրաստող բարձրագույն և միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններին իրավական-տեղեկատվական աջակցության ծրագրը, որի շրջանակներում «ԻՐՏԵԿ»-ի ներկայացուցիչները մարտի 17-ին մեր համալսարանում էին: Ծրագրությունը, «ԻՐՏԵԿ» տվյալների բա-

զան այսուհետ հասանելի կլինի մեր ուսանողներին: Հանդիպումը կազմակերպել էր կարիերայի և մարդքերին կենտրոնը, ներկա էին գրադարանի տնօրեն Արմինե Շովհաննիսյանը, տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կենտրոնի պետ Սամվել Շովհաննիսյանը, կարիերայի և մարդքերին կենտրոնի գլխավոր մասնագետ Գրիշա Ամիրիսանյանը: Ծրագրը հնարավորություն է տալիս ստանալ որակյալ և հավաստի իրավական տեղեկատվություն, իրազեկվել է ուստարական մեջ կատարված փոփոխություններին: Ծրագրուն անվճար կարգով հասանելի է համալսարանի գրադարանի համարգչային ընթերցարահում:

Միջազգային ծրագրերի կենտրոնը մարտի 24-ին տեղի ունեցավ հանդիպում DAAD (Գերմանական ակադեմիական փոխանակման ծառայություն) տեղեկատվական կենտրոնի տնօրեն Միլվիա Շմիդի հետ, ով մեր ուսանողներին ներկայացրեց Գերմանիայում ուսանելու և հետազոտական աշխատանքներ կատարելու հնարավորությունները՝ կրթարոշակային ծրագրերը և դրանց դիմելու ընթացակարգերը: Կենտրոնի տնօրենը այս գործունեության համար Գերմանիան ներկայացրեց որպես նպաստավոր Երկիր՝ կրթական պայմաններով, միջազգային ուսանողների համար ծառայություններով, ակադեմիական ու մասնագիտական առաջընթացի հեռանկարներով: Ուսանողները ներկայացուցչին ուղղեցին հարցեր: Բաժանվեցին տեղեկատվական գրքույթին: Հանդիպումը կազմակերպել էր արտաքին կապերի բաժինը:

ԵՊՀ տնտեսագիտության և կառավարման ֆակուլտետում կայացած «Տնտեսագիտության ժամանակակից հիմնահարցեր» խորագրով ուսանողների, ասպիրանտների և երիտասարդ գիտնականների 4-րդ գիտաժողով (մարտի 10-13) լավագույն գեկուցման հեղինակների շարքում ՀՊՏՀ-ականներ են: Գիտաժողովն անցկացվել է ՀՀ Նախագահի հովանու ներքո իրականացվող Երիտասարդ գիտնականների աջակցության ծրագրի շրջանակներում, ԵԵՀ-ի և ՀՀ սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարության ֆինանսավորմաբ: Գիտաժողովի կազմակերպիչներն են ԵՊՀ տնտեսագիտության և կառավարման ֆակուլտետը, Շուշ ֆակուլտետի ՈՒԳԸ-ն, ԵՊՀ Երիտասարդ գիտնականների միավորումը:

1-ին պատվավոր տեղն են գրադեցրել ՀՊՏՀ Գյումրու մասնաճյուղի ասպիրանտ Անի Խաչատրյանը և մագիստրանտ Արփիննե Սարգսյանը՝ «Սոցիալ-տնտեսական վերափոխումների ազդեցության գնահատումը զարգացող տնտեսություն ունեցող երկրների տնտեսական աճի վրա» գեկուցմանը (համահեղինակությամբ), գիտական դեկանար է մասնաճյուղի տնօրեն տ.գ.դ., պրոֆեսոր Սամսոն Դավոյանը:

ՀՊՏՀ տնտեսության կարգավորման և միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ֆակուլտետի միջազգային տնտեսական հարաբերություններ մասնագիտության 4-րդ կուրսի ուսանողների Տաթևիկ Չովհաննիսյանը «Տարածաշրջանային զարգացման բանկերի դերը ՀՀ տնտեսական համակարգում» թեմայով գեկուցման համար զբաղեցրել է 3-րդ միջանակային տեղը, գիտական դեկանար է ՀՊՏՀ ՍՏՀ ամբիոնի դեկանը, տ.գ.դ., դոցենտ Գրիգոր Նազարյանը:

«Կոնվերս բանկը» նրանց արժանացրել է խրախուսական դրամական պարզաների, ինչպես նաև Visa ICIC ուսանողական քարտերի:

Ուսանողների աշխատանքները տպագրվել են ԵՊՀ տնտեսագիտության և կառավարման ֆակուլտետի եռալեզու «Տնտեսագիտության ժամանակակից հիմնահարցեր» հոդվածների ժողովածուում:

Մարտի 25-ին Ուս «Նժդեհ» ռազմահայրենասիրական ակումբը Երկար դասամիջոցին կազմակերպել էր ազգային երգ ու պարի համախմբող խորհուրդն արժևարող ֆլեշմոքը: Այն նպատակ ուներ ներկայացնելու մեր մշակույթը, բարձրացնելու ուսանողների ռազմահայրենասիրական ոգին, ինչպես նաև նրանց հայկական պար ուսուցանելու:

Ավագ դպրոցների հետ համագործակցության ծրագրի շրջանակներում ՀՊՏՀ դեկանները, դեկանների տեղակալները, դասախոսները, աշխատակիցները և ուսանողները պարբերաբ այցելում են մեր համալսարանի ֆակուլտետներին կըցված դպրոցներ: Մարտերին գի և բիզնեսի կազմակերպման ֆակուլտետի դեկան Թարուլ Սկրտչյանի նախաձեռնությամբ մարտի 25-ին հերթական այցելությունն էր Տարաս Շևչենկոյի անվան թիվ 42 ավագ դպրոց (տնօրեն՝ Ելենորա Թումանյան): Մարտերին գի ամբիոնի դոցենտ Լիլիթ Դադյայանի դեկավարությամբ մարտերին գ մասնագիտության 3-րդ կուրսի ուսանողներ քրիստինե Թումանյանը, Մարիետա Բաղդասարյանը, Լուսինե Գրիգորյանը դպրոց էին ուղևորվել՝ պատմելու մեր բուհի, մարտերին գ մասնագիտության մասին, ստեղծագործարար, գրավիչ ու գունեղ (նվերանակնակալներով), ՀՊՏՀ պաշտոնական «Տնտեսագետ» ամսագրի օրինակներով) ներկայանալու ավագ դպրոցի ավարտական դասարանների աշակերտներին: Դպրոցի փոխտնօրեն և Մարգարյանի ուղեկցությամբ դահլիճ էին եկել ոչ միայն տնտեսագիտական, այլև մյուս հոսքերի աշակերտները:

Ապիլի 1-ին՝ Ծիծաղի և հումորի համաշխարհային օրը, մարտերին գի և բիզնեսի կազմակերպման ֆակուլտետի ուսանողական խորհրդի նախաձեռնությամբ համալսարանի մեծ դահլիճում պրոֆեսորադասախոսական կազմի ներկայացնեցիները, բուհի աշխատակիցներն ու ուսանողները համախմբվել էին Երգիծական-երաժշտական միջոցառման շուրջ: Ուս «Ներկայացնեցիները հումորով, կոմիքսներով, նմանակումներով, երաժշտական և պարային կատարումներով ժայռ ու ծիծաղ պարգևեցին ներկաներին: Բենում էին ՈւշԱ շնորհակիները, երգող, պարող ուսանողները:

ՀՀ ՊՆ Ն գորամասի հրամանատարական կազմը շնորհակալական նամակ է հղել ՀՊՏՀ ռեկտոր Կորյուն Արոյանին՝ մեր համալսարանի ուսանող Արամ Յակոբի Մուրադյանի օրինակելի ծառայության համար: Արամը ՀՊՏՀ կառավարման ֆակուլտետի ծեռնարկությունների տնտեսագիտություն և կառավարում մասնագիտության առաջին կուրսի ուսանող է, բանակ է գորակոչվել 2015 թ.: Յրամկազմը գոհունակություն է հայտնել Արամի բարեխիղծ ծառայության, հայրենիքն անձնվիրաբար պաշտպանելու և զինվորական ծառայության բոլոր դժվարություններն անսասան տանելու համար: Զորամասի հրամանատարությունը վստահեցրել է, որ ամեն ինչ կանի, որ մեր ուսանողը ռազմամասնագիտական գիտելիքների ու հմտությունների յուրացման, բարյակամային վսեմ հատկանիշների ու կարողությունների ձեռքբերման կարևոր գործում պատվով կրի Յայաստանի Յանրապետության պաշտպանի բարձր կոչումը ու բարեխորեն կատարի հայրենիքի հանդեպ իր սահմանադրական պարտքը:

Մեր համալսարանում ավանդույթ է դարձել ՈՒ «Տնտեսագիտության բարձրացնույն դպրոց» ազգային հետազոտական համալսարանի (ՀԻԿ ԲՎԹ) հետ համագործակցության շրջանակներում յուրաքանչյուր տարի անցկացվող մագիստրատուրա դիմել ցանկացնողների համար բուհերի ուսանողների և շրջանավարտների օլիմպիադայի կազմակերպումը: Կազմակերպական աշխատանքներին աջակցելու համար մարտի 31-ին ՀՊՏՀ-ում հյուրընկալված նշված համալսարանի տնօրեն Տատյանա Զետվերինան շնորհակալագիր հանձնեց ՀՊՏՀ ռեկտոր Կորյուն Արոյանին՝ ընդգծելով երկու բուհերի սերտ համագործակցության կարևորությունը: Քննարկվեցին հետագա համագործակցության նոր ուղիներն ու հնարավորությունները:

Մարտի 25-ին ՀՊՏՀ Գյումրու մասնաճյուղում «Էրասմուս+» ծրագրի շրջանակներում մագիստրոսական փոխանակման ծրագրին մասնակցելու համար անցկացվել է անգլերենի ստուգման քննություն: Նպատակն է՝ մասնաճյուղերի ուսանողներին հնարավորություն ընձեռներել «Էրասմուս+» ծրագրով միջքուհիական պայմանագրերի շրջանակներում մեկ կիսամյակ ուսանողերի արտերկուում:

ՀՊՏԾ ֆինանսներ մասնագիտության 2009-2013թթ. շրջանավարտ Գայանե Գաբրիելյանը, ով ուսանել է Գերմանիայում, դարձել է «Արմենյուուզ» հեռուստաընկերության «Ալմա մատեր» հաղորդաշարի «Մերոնք դրսում» էջի հերոսուիկի: Գոհունակությանը խոսելով Գերմանիայում ստացած կրթության մասին, ներ շրջանավարտն արժևորում է ՀՊՏԾ-ում ճեղք բերված գիտելիքները:

Սարտի 30-ին շախմատի մրցա-
շարով մեկնարկեց 17-րդ հանրապե-
տական ուսանողական մարզական
խաղերը: ՀՊՏՇ շախմատի հավաքա-
կանը գրավել է 2-րդ մրցանակային
տեղը, իսկ անհատական մրցավեճում
2-րդ տեղն է գրավել ՏԿ և ՄՏՇ ֆա-
կուլտետի 2-րդ կուրսի ուսանող Եղու-
արդ Ակրտչյանը: ՀՊՏՇ շախմատի աղ-
ջիկների թիմը գրավեցրել է 6-րդ հո-
րիզոնականը: Արծաթե մեդալ նվա-
ճած ՀՊՏՇ շախմատի տղաների թիմի
անդամներն են Եղուարդ Ակրտչյա-
նը, Փինանսական ֆակուլտետի մա-
գիստրատորայի 1-ին կուրսի ուսա-
նող Դավիթ Մովսիսյանը, մարզեթին-
գի և բիզնեսի կազմակերպման ֆա-
կուլտետի 4-րդ կուրսի ուսանող
Գրիշա Կահրամյանը, կառավարման
ֆակուլտետի 1-ին կուրսի ուսանող
Արթուր Եգորյանը:

Ուսանողական մարզական խաղերին 9 մարզաձևի 14 առաջնություններում կամասնակցի Հայաստանի և Արցախի 20 բուհերի շուրջ 2500 ուսանող: Մարզական խաղերի գարնանային փուլում, կկայանան սեղանի թեմիսի (տղաներ, աղջիկներ), բասկետբոլի (աղջիկներ), վոլեյբոլի (տղաներ), ֆուտզալի (աղջիկներ), ծջուռդոյի (տղաներ) առաջնություններ:

❷ Կիտառուսումնական խմբերի միջ-
անկյալ հաշվետվությունների 2-րդ
փուլը մեկարկեց ապրիլի 6-ին՝ «Ու-
ղեղային կենտրոնները արդի քա-
ղաքական գործընթացներում» խմբի
սենինարով։ Խմբի ղեկավար «Նորա-
վաճը» հիմնադրամի փոխտնօրեն,
տ.գ.ք., դոցենտ Վարդան Արոյանը,
անդամներ փ.գ.ք., դոցենտ Սոֆյա
Օհանյանը, փիլիսոփայության և հա-
յոց պատմության ամբիոնի պազա-
լաբորատոր Արփինն Մալքջյանը հան-
դես եկան գեկուցումներով։

Ապրիլի 12-ին «Գյուղատնտեսու-

թյան ապահովագրության հայեցակարգային դրույքների մշակման ընթացքի և կիրառնան նախադրյալների մասին» խորագրով հաշվետվությունը ներկայացրեց «Ազրուապահովագրություն» խումբը: Զեկուցումներով հանդես եկան խմբի ղեկավար, տ.գ.դ., պրոֆեսոր Սահման Վլատիկի անունը, տ.գ.թ., ասիստենտ Արմեն Վարդանյանը, ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության գյուղատնտեսության գարգացման ծրագրերի վարչության պետ, տ.գ.դ., պրոֆեսոր Յորայշյանը: Ելույթներից հետո հետազոտական խմբի անդամներին ուղղվեցին հարցեր, ծավալվեց քննարկում: Քաշվետվությունների ավարտին ամփոփիչ խոսքով հանդես եկավ պրոռեկտոր, պրոֆեսոր Գագիկ Վարդանյանը:

Ապրիլի 8-ին դասախոսությամբ
հանդես եկավ Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի էներգետիկայի և ենթակառուցվածքի հարցերով նախարար Դանիլ Իբրաևը: Մինչ այդ հյուրի ընդունեցին ՀՊՏՀ ռեկտոր, պրոֆեսոր Կորյուն Արոյանը, պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանը: «Տնտեսական հնտեգրումն աշխարհում և Եվրասիական տարածքում» թեմայով դասախոսությունն ունենողներու էին Եկեղի համալսարանի դեկանները, ամբիոնի վարիչները, դասախոսները, ասպիրանտները, ուսանողները, «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի աշխատակիցները՝ տնօրեն Սամվել Ավետիսյանի գլխավորությամբ:

Դանիլ Իբրահիմ անդրադարձավ աշխարհում գոյություն ունեցող ինտեգրացիոն խմբավորումներին, ներկայացրեց ԵՍԾ-ի ստեղծման փուլերը, գործունեության հիմնական ուղղությունները, վարչարարության սկզբունքներն ու որոշումների ընդունման մէխանիզմները, ընդգծեց, որ միության նպատակն է տնտեսության բնագավառում համակարգված ու միասնական քաղաքականությունը, ազգային տնտեսությունների բազմակողմանի արդիականացումը: Նախարարը ներկայացրեց ՀՀ հիմնական տնտեսական պայմանները, կանգ առավ էլեկտրաէներգիայի, գազի, նավթի ընդհանուր շուկաների ծևավորման, տրանսպորտային փոխադրումների, բրոսայական մէխանիզմների ստեղծման հիմնահարցերի վրա:

**Ապրիլի 15-18-ը ԵԵՊ և ՀՅ ԿՐ Աա-
խաճեռնությամբ անցկացվել է «Ֆի-
նանսական նորարարություններ՝ ազ-
գային զարգացման համար» (FIND)
խորագրով միջքուհական անգլալե-
զու համաժողովը, որին հաջող մաս-
նակցություն են ունեցել ՀՊՏՀ միջ-
ազգային տնտեսական հարաբերու-
թյուններ մասնագիտության 3-րդ
կուրսի ուսանողներ Անդրանիկ Մա-
նուկյանը, Յովհաննես Մելքոնյանը,
Լիլիթ Մանուկյանը, Տաքե Թորաբյա-
նը, Մարիամ Մաշուլյանը, բանկային
գործ մասնագիտության 3-րդ կուրսե-
ցի Անդրանիկ Սարգսյանը, ֆինանս-
ներ մասնագիտության (հեռակա) 1-ին
կուրսեցի Որբերտ Մանուկյանը: Անդ-
րանիկ Մանուկյանը ճանաչվել է
«Լավագույն պատվիրակ» և հնարա-
վորություն ստացել ամռանը Ֆրան-
սիայում Հայաստանը ներկայացնե-
լու ԵԵՊ միջազգային համաժողո-
վում:**

ՀՊՏՀ Եղեգնաձորի մասնաճյուղը լույս է ընծայել «Տնտեսագիտական խնդիրների վիճակագրական վերլուծությունը SPSS փառեթի գործադրմանը» ուսումնամեթոդական ձեռնարկը և «Սոցիալ-տնտեսական ցուցանիշների գնահատումը Հայաստանում SPSS փառեթի կիրառմամբ» հետազոտական աշխատանքը, որոնց հրատարակությունը երաշխավորել է **ՀՊՏՀ** իմֆորմատիկայի և վիճակագրության ֆակուլտետի խորհուրդը: Հեղինակներն են տ.պ.թ., դոցենտներ Սոս Խաչիկյանը, Արմեն Քրոյանը, Մանուկ Մովսիսյանը, Կարեն Հակոբյանը:

Ֆիզդաստիարակության, ԱԻ և ՔՊ ամբիոնի ղեկավար, մանկ. գ.թ., դոցենտ, ՀՀ ուսանողական մարզական ֆեդերացիայի նախագահության անդամ Հովհաննես Գարբիելյանը ընտրվել է Եվրոպայի համալսարանական սպորտի ասոցիացիայի նախագահության անդամ և առողջապահության անդամ Արքայի մասնակի առաջին ներկայացուցիչը: Ընտրությունը կատարվել է Լեհաստանի Վրոցլավ քաղաքում ապրիլի 7-9-ը նշյալ ասոցիացիայի ասամբլեայի ընթացքում, որին ներկա են եղել Հովհաննես Գարբիելյանը և ՀՊՏՀ ասպիրանտ, Համալսարանական սպորտի միջազգային ֆեդերացիայի ուսանողական կոմիտեի անդամ Գրիշա Անդրիսանյանը:

Երևանի քաղաքապետարանի կողմից հայտարարված և ապրիլի 9-ին առավոտից մայրաքաղաքի վարչական շրջաններում սկսված համաքաղաքային շաբաթօրյակին և ժառատումներին մասնակցել են նաև ՀՊՏՀ-ականները՝ պրոտեկտորները, վարչատնտեսական մասի աշխատակիցներն ու դասախոսները՝ ՀՊՏՀ ռեկտոր Կորյուն Արյուանի գլխավորությամբ։ Ակտիվ մասնակցություն են բերել նաև մեր համալսարանի ուսանողներ։

Սույն թվականի ապրիլի 4-7-ը Իրավայի պետական համալսարանում (Թբիլիսի) տեղի է ունեցել I-Net ծրագրի գործընկեր համալսարանների հերթական հանդիպումը։ Վիզեգրայան Երկրների համալսարանների ներկայացուցիչների կողմից իրականացվել է վերապատրաստում՝ կոնսորցիոն ընդգրկված մյուս գործընկեր համալսարանների ներկայացուցիչների համար։ Վերապատրաստումն իմանական թեմաներն են եղել միջազգայնացմանը վերաբերող հացեր, ներկայացվել են համատեղ/կրկնակի դիպլոմներ տրամադրող ծրագրերի կոնկրետ օրինակներ և մանրանասն անդրադարձ է կատարվել դրանց իրականացմանը։ Միջազգայնացման քաղաքականություններին և ընթացակարգերին, ինչպես նաև հետազոտությունների միջազգայնացմանը վերաբերող հացերը եղել են վերապատրաստում իմացում։ Նախատեսվում է, որ կոնսորցիոնի յուրաքանչյուր գործընկեր համալսարան տեղեկատվական հանդիպումներ կանցկացնի համապատասխան բուհում։ ՀՊՏՀ-ից հանդիպմանը մասնակցել են արտաքին կապերի բաժնի պետ Վարդ Ռուկայանը և գիտության բաժնի պետ Կարեն Խորեն Մշիրայրյանը։

ՀՊՏՀ թակում ապրիլի 15-ին ուսանողներն ու աշխատակիցները միասնական աղոթք ինչեցրին առ Աստված՝ ապրիլյան քայլույա պատերազմում Արցախում զոհված եերուների հիշատակի և սահմանին մարտնչող գինվրեների համար։ Ուսանողներն էլ Սայր Արո Սր. Էջմիածնի երիտասարդական կենտրոնի բուհերի և երիտասարդության գծով հոգևոր պատասխանատու Գեղան սարկավագ Ավետիսյանը։

Հասարակական, քաղաքական, կրթամշակության, գեղարվեստական «Հայաստան» պարբերականի 2016 թ. երկրորդ համարում ՀՊՏՀ ռեկտոր Կորյուն Արյուանի հարցագրույցն է՝ «Զգտել եմ սկզբունքային լինել ոչ միայն նարդկային հարաբերություններում, այլև աշխատանքում» վերնագրով։ «Հյուրասրահ» խորագրի ներքո, որով սկսվում է համարդ ռեկտոր Կորյուն Արյուանն անդրադարձում է իր ընտանիքին, ծագմանը, աշխատանքային կենսագրությանը, ՀՊՏՀ ռեկտորի պաշտոնը, ՀՊՏՀ ռեկտորի պաշտոնը կատարած աշխատանքներին, երիտասարդության, բարձրագույն կրթության ոլորտի արդի հիմնախնդիրներին։

Կառավարման ֆակուլտետի 3-րդ կուրսի ուսանող Նարեկ Մադաբյանը Հայաստանի ուժային եռամարտի հրում պատված դրույյունից նոցածնուում, 80 կգ քաշային կարգում ցուցաբերել է 140 կգ արդյունք և դարձել Հայաստանի չեմպիոն։ Մարզին է ՀՊՏՀ ֆիզաստիարակության, Ար և օդ ամբիոնի դասախոս Արման Գուլյանը։ Հաջորդ կարևոր նոցամարտը՝ Հայաստանի ուժային եռամարտի առաջնությունն է՝ 2016 թ. նոյեմբերին։

Ֆինանսներ մասնագիտության 1-ին կուրսում ապրիլի 19-ին «Քաղաքացիական պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների հիմնահարցեր» առարկայի դասը՝ «Զենքեր, որոնք օգտագործվում են մեր կողմից և մեր դեմ» թեմայով, առարկայի դասախոս, ք.գ.ք., դոցենտ Վեներա Ուկանյանի աջակցությամբ, վարեցին ուսանողներ Սիեր Վարդանյանը և Արմեն Եղիազարյանը։ Ուսանողներն անդրադարձան ժամանակակից զինատեսակներին։

ՀՊՏՀ ֆուտզալի հավաքականը երկրորդ անգամ անընդմեջ նվաճեց Հայաստանի ֆուտզալի բարձրագույն խմբի 2015-2016 թթ. առաջնության չեմպիոնի կոչումը։ Ապրիլի 23-ին Հայաստանի ազգային պոլիտեխնիկական համալսարանի մարզադահլիճում տեղի է ունեցել ՀՊՏՀ «Զարբախ» թիմերի հանդիպումը, որն ավարտվել է ոչ-ոքի՝ 3:3 հաշվով։ Մեր թիմը տևական ժամանակ գլխավորում էր առաջնության մրցաշարային աղյուսակը, և նոյնիսկ ոչ-ոքի դեպքում, մեկ խաղափուլ առաջ միավորները թույլ տվեցին դառնալ չեմպիոն (44 միավոր)։ ՀՊՏՀ ֆուտզալի հավաքականի պետ, ամբիոնի ղեկավար Հովհաննես Գաբրիելյանը մեզ հետ գրույցում շնորհակալություն հայտնեց ՀՊՏՀ ղեկավարությանը, ռեկտոր Կորյուն Արյուանին՝ ֆուտզալիստներին աջակցելու և քաջակերելու համար։ Նա նշեց նաև, որ թիմին մեծապես աջակցել է ուսանողական խորհրդը։ ՀՊՏՀ ֆուտզալի թիմի մարզիչը Կարեն Միքայելյանն է, մեր թիմի աշխատանքները ղեկավարում է ՀՊՏՀ ուսանողների և շրջանավարտների հետ աշխատանքների գծով պրոռեկտոր Սևակ Խաչատրյանը։

Հավաքականի անդամներն են՝ Արա Բաղդապյան, Ջակոր Ղործանյան, Արգիշտի Խաչատրյան, Նարեկ Ղավիթյան, Ղավիթ Զիլավյան, Ջակոր Լորայան, Կարեն Անդրեասյան, Անդրանիկ Կարապետյան, Գուրգեն Խաչատրյան, Ջակոր Ուզունյան, Գոր Սարգսյան, Արամ Եսայան, Խաչատրյան Միքայելյան, Սարո Գալստյան, Գևորգ Սաֆարյան, Արամ Քոսյան, Արմեն Ֆիշյան։

Շնորհավորում ենք, մաղթում մարզական նորանոր ձեռքբերումներ։

ՀՊՏՀ Ուս-Ծ հայտնվել է հայկական «Դյուցազնագրքի» «Օրինակելի» բաժնում։ Հրատարակությունը, ինչպես նաև «Դյուցազնագրքը» ապրիլի 19-ին ՀՊՏՀ ռեկտոր, Կորյուն Արյուանի աշխատասենյակում համալսարանի ուսխորհրդի նախագահ Մերգելյանը գյուցազնագրքի նախագահ Վարդան Թովմանյանը՝ ներկայացնելով իրենց գործունեությունն ու բարձր գնահատելով ՀՊՏՀ ՈՒԽ դերակատարաբյունը։

ՀԱՅՈՅ ԺԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅԱՆ 101-ՐԴ ՏԱՐԵԼԻԾ

ԽՈՆԱՐՃՈՒՄ

Ապրիլի 24-ին, վաղ առավոտյան ՀՊՏՀ կողմէն տիկը միացավ Հայոց ցեղասպանության զոհերի հիշատակին նվիրված համահայկական ոգեկոչման ամենամյա երթին: Դեպի Շիծեռնակաբերդի բարձունք ուղևորվեցին և հուշահամալիրի անմար կրակի մոտ ծաղիկներ դրեցին համալսարանի պողոտակությանը, դեկանները, վարչական ստորաբաժանումների ղեկավարները, աշխատակիցները՝ համալսարանի ռեկտոր, պրոֆեսոր Կորյուն Արոյանի գլխավորությամբ:

Հայոց ցեղասպանության 101-րդ տարելիցի նախօրյակին ՀՊՏՀ ուսանողական խորհրդի նախաձեռնությամբ մեր բուհի հարյուրավոր ուսանողներ միացան համահանրապետական ջահերով երթին՝ Երևանի կենտրոնից քայլելով դեպի Շիծեռնակաբերդի հուշահամալիր: Ուսխորհուրդը, Հայաստանի երիտասարդական իիմնադրամի հետ համատեղ, պատրաստել է Հայոց ցեղասպանության 101-րդ տարելիցին նվիրված տեսահոլովակ, որտեղ ուսանողները տարբեր լեզուներով արտաքերում են «Քիշում են և պահանջուն» կարգախոսը:

ՀՊՏՀ Եղեգնաձորի մասնաճյուղում ապրիլի 23-ին ուսանողական խորհրդի կազմակերպած ցեղեկույթի ընթացքում, որին մասնակցել է մասնաճյուղի տնօրեն Սոս Խաչիկյանը, ներկայացվել է 1915 թ. Երիտրուքերի ոճրագործությունը, «Նեմեսիս» վլեժմնդրության ծրագիրը և կատարվել է Թալեարի մահը նկարագրող «Գինի լից» երգը: Ապրիլի 23-ի Երեկոյան մասնաճյուղի ներկայացուցիչները մասնակցել են նոմավառության, այնուհետև համաքաղաքային ջահերով երթի, իսկ ապրիլի 24-ին ծաղիկներ խոնարհել Եղեգնաձոր քաղաքի Ցեղասպանության զոհերի հիշատակը հավերժացնող հուշակոթողին:

ՈՒԽԱՅԵԼ ԼԵՄԿԻՆԸ՝ ԺԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՐՐՈՅՑԹԻ ՀԵՂԻՆԱԿ. ԱՍԱԽՈՍԵՃ ՎԱՐՈՒ ՎԱՐՍԿԻ

Ապրիլի 22-ին Վարչավայի համալսարանի միջազգային իրավունքի ամբիոնի վարիչ, Վարչավայի հոմանիտար գիտությունների համալսարանի պրոֆեսոր, Եվրոպական խորհրդարանի Եվրոպական պահպանողականների և ռեֆորմիստների խմբի բյուրոյի անդամ Կարոլ Կարսկին մեր համալսարանում հանդես եկավ «Ուժայել Լեմկին՝ Ցեղասպանությունը եզրույթի հեղինակը» խորագրով բաց դասախոսու-

թյամբ, որին ներկա էին ՀՊՏՀ ռեկտոր Կորյուն Արոյանը, պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանը, դեկաններ, ամբիոնի վարիչներ, դասախուններ, աշխատակիցներ, ուսանողներ, իյուրեր: Հանդիպումը նախաձեռնել էր ՀՊՏՀ արտաքին կապերի բաժինը:

Իր աշխատասենյակում հյուրին ընդունեց ռեկտոր Կորյուն Արոյանը՝ ներկայացնելով համալսարանի գործունեությունը և քննարկելով հնարավոր հանգործակցության հեռանկարներ:

Հանդիսությունների դահլիճում պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանը ներկայացրեց հյուրին, նրա գործունեությունը, տեղեկացրեց, որ այսօր էլ մեր ուսանողները «Էրասմուս+» ծրագրով գտնվում են Լեհաստանի տարբեր քաղաքներում:

Կարոլ Կարսկին շնորհակալություն հայտնեց հանրապետությունում բարձր վարկանիշ ունեցող բուհում հյուրընկալվելու համար, ապա նշեց, որ Հայոց ցեղասպանության 101-րդ տարելիցի նախօրենին, անդրադանալով հայոց մեծ ողբերգությանը, հայերը և լեհերը չեն կարող չխսել լեհ իրավաբան, քրեական և միջազգային իրավունքի մասնագետ պրոֆեսոր Ռաֆայել Լեմկինի մասին, ում շնորհիվ Ցեղասպանություն եզրույթը շրջանառության մեջ է դրվել 1944 թ.: Բանախոսը նշեց, որ այն ներկայացված է 1948 թվականի դեկտեմբերի 9-ին ՍՍԿ-ի՝ «Ցեղասպանության հանցագործությունը կանխելու և դրա համար պատժի

մասին» կոնվենցիայում, ըստ որի ցեղասպանությունը սահմանվում է որպես միջազգային հանցագործություն, և ստորագրող պետությունները պատշաճություն են կանխել, ինչպես նաև պատժել այն իրականացներին:

Անդրադարձ կատարվեց Ռաֆայել Լեմկինի կյանքին և գործունեությանը: * «Լեմկինը հետաքրքրվում էր այն հանցագործության բովանդակությամբ, որը հետագայում ներառվում է ցեղասպանության գաղափարի մեջ, հետաքրքրվում էր բուրքերի կողմից հարյուր հազարավոր հայերի անպատճի կոտորածներով: Պատահական չէ, որ Լեմկինին անվանել են Ցեղասպանության կոնվենցիայի հայր», - ասաց նա՝ ընդգելով, որ լեհերը իհանում են հայ ժողովորի պահանջարկությամբ, որը թույլ չի տալիս միջազգային հանրությանը՝ մոռանալ այդ ոճիրը:

Ավարտին պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանը համալսարանի կողմից շնորհակալություն հայտնեց և հուշանվեր հանձնեց իյուրին: «Ֆրիտյոֆ Նանսեն»-ի հիմնադրամի նախագահ Ֆելիքս Բախչինյանը Կարոլ Կարսկին պարզեցած ոսկե հուշամեդալով:

*Հոլոքոստը վերապրած Լեմկինը, ով ծագումով հրեա էր, Ցեղասպանություն եզրույթը ցանկանում էր նկարագրել համարավական սպանությունների և բռնությունների նացիստական քաղաքականությունը, ինչպես նաև՝ 1915-ին Օսմանյան կայսրությունում հայերի դեմ իրագործված վայրագույնները:

Sնուեսագետի» դիտակետում մշտապես շնորհալի, ստեղծագործող, վար անհատականությամբ, հմայքով ու անմիջականությամբ օժտված ուսանողներ են: Այս անգամ հերոս է Միրիայի Արարական Հանրապետության Հալեպ քաղաքից եկած Զորջինո Հաջջարը, ով մեզ հետաքրքրեց իր ընտանիքի պատմությամբ, մտածելակերպով, կյանքը բազմակողմանի ընկալելու ունակությամբ, բացառիկ անմիջականությամբ:

Ծանոթացանք պատահական: Համալսարանի կանչաչափատ ու գարնանաբույր բակում, որտեղ բալենիներն արդեն ծաղկել էին, լուսանկարային ռեպորտաժ էինք պատրաստում ու գեղեցիկ տեսարաններին հարմար կերպարներ էինք փնտրում: Խցիկի «որոնող հայացքը» կանգ առավ մշտադալար եղևնու ստվերին նստած մի երիտասարդի վրա: Հանկարծակի եկած երիտասարդին շտապեցինք բացատրել, որ կարդը հաջողված է, ու եթե դեմ չէ կլուսանկարենք իրեն: Իսկ եթե հետաքրքրվեց, թե ինչի համար ենք լուսանկարում, նրա արևանտահայերենից ոգևորված՝ հարցին հարցով պատասխանեցինք. իսկ որտեղից եք դուք: Այսպես փոքրիկ գրույց ծավալվեց: Զորջինոն ասաց, որ սովորում է բիզնեսի կազմակերպում մասնագիտությամբ, Հայաստան է եկել Հալեպից, հայրը քրիստոնյա արաք է, մայրը հայ: Առաջին հանդիպումը տպավորիչ էր, և հաջորդ աշխատանքային օրվա ընթացքում զանգահարցինք և հրավիրեցինք Զորջինոյին հարցազրույցի: Պատասխանը եղավ «Սիրով կցանկանամ համաձայնել»:

Զորջինո Հաջջարը բարձրագույն կրթություն ստանալու նպատակով Հայաստան է եկել 2014 թվականի ամռանը: Դիմել է ՀՀ ԿԳ նախարարություն, որտեղից ուղղորդել են մեր համալսարանի մարքեթինգի և բիզնեսի կազմակերպման ֆակուլտետ: Այժմ 2-րդ կուրսի ուսամող է:

«Ծնկել և մեծացել եմ Հալեպում, սովորել հայկական դպրոցում, ընտանեկան լեզու հայերենն է, կարծ ասած՝ ապրում ենք հայկական մրճուրուում: Հայրիկը հայերեն գրեթե չի հասկանում, նրա հետ խոսում ենք արաբերեն: Բայց զրադարձության պատճառով թիւ է տանը լինում, և մայրս, քույրս և ես հաղորդակցվում ենք հայերեն: Հայաստան եմ եկել՝ սովորելու, աշխատելու, եթե բարենպաստ պայմաններ լինեն՝ նաև մշտական բնակություն հաստատելու նպատակով»,- ասում է երիտասարդը և հավելում, որ Հայաստան էլ է իր հայրենիքը:

Կեցության ծախսերը հոգալու նպատակով Զորջինոն աշխատում է (քանի որ առկա ուսուցմանը է սովորում, ստիպված է աշխատել գիշերային երթափոխում): Դժվարություններ, օտարերկրացի ուսանողի համար, անշուշտ, կան: Առաջինը, ինչպես ինքն է նշում, հաղորդակցվելու խնդիրն է: Ենիշտ է, հասկանում է հայերեն, բայց դժվարանում է շփկել. «բառապաշտը սուլ է, արտահայտվելու խնդիր կա»: Նա ժպիտով իիշում է, որ մի քանի անգամ դասը պատմելիս լսարանում ծիծաղ է առաջացրել, որովհետև ոչ համապատասխան բառեր է ընտրել: Նույնիսկ կուրսընկերների հետ ինքն է իր ասածի վրա ծիծաղել:

ՀՈԳՈՒՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆՆ Է ՈՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

«**Հիմնականում հասկանում եմ դասախոսությունները, ընկալում նյութը, բայց բանավոր ներկայացնել դժվարանում եմ: Դասախոսներից շատերն ընդառաջում, աջակցում եմ: Դժվար է գիշերն աշխատել (առևտրային կազմակերպությունում հեռախոսային օպերատոր է), ցերեկը դասի ներկայանալ, գտնվել ընտանիքից, հարազատներից հեռու, սակայն փոքրում եմ հաղորդահարել այս խնդիրները, արդեն հարմարվել եմ»,- վստահորեն ասում է Զորջինոն:**

Նա նպատակ ունի Հայաստանում իր բիզնեսը հիմնելու, իսկ այժմ առաջնայինը սովորելն է, հայերենին լիարժեք տիրապետելը, որոնք ապագայի համար կարևոր նախապայմաններ են:

Զորջինոն ծնողների պես քրիստոնյա է, կարծում է, որ հավատը նարդուն ապրելու ուժ է տալիս: Ազատ ժամանակ գնում է երևանի Սուլը Գրիգոր Լուսավորիչ մայր եկեղեցի: Նրա խոսքով՝ կրոնը, լեզուն, մշակույթը ազգային արժեքներ են, որոնք պետք է գգուշորեն պահպանել: Խառնամանություններին դեմ չէ, սակայն կարծում է, որ ազգապահպանության համար պետք է մտածված ընտրություն կատարել: Հոր և մոր մասին ասում է, որ նրանք հզոր ընդհանրություն ունեն՝ քրիստոնեությունը, որն էլ միավորում և ամուր է պահում ընտանիքը: Աղջկերի հետ հարաբերություններում առանձնապես կարևոր ու գնահատում է անմիջականությունը, անշահախնդրությունն ու հոգու մաքրությունը: Հայուիներին շատ է հավանում, բայց ընտրողաբար է մտերնություն անում: Չի բացառում (նենք նկատեցնեք, որ նոյնիսկ շատ է ցանկանում), որ ապագայում իր կողքին հենց հայուի լինի՝ մայրիկի նման:

Հիացմունքով գնահատեցինք, թե որքան ստեղծարար, աշխատատեր, կամային է մեր երիտասարդ հայրենակիցը, որքան երազանքներ ունի, որոնք սկսել է իրագործել այսօրվանից, բայլ առ քայլ:

Զրոյցի ավարտին կարծես մեր աչքերի առջև ուրվագծեց Զորջինոյի մայրիկը՝ որպես ուժեղ և ողջամտ հայուիի, ով կարողացել է օտար հողում անսասան պահել հայի տեսակը, զավակներին սնել ու դաստիարակել հայոց լեզվով ու հայի ոգով, ընտանիքում ստեղծել փոքրիկ Հայաստան, ապա նաև որդուն քաջալերել՝ սովորել ու ապրել Հայաստանում:

ՆԱՆԵ ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ

Ի ՆՊԱՍՏ ԳԻՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՒՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՅԻ ԲՍՐԵԼՎՎԱՄՆ

ՀՊԸ նիստերի պրահում մարտի 11-ին տեղի ունեցավ համալսարանի գիտական խորհրդի հերթական նիստը՝ գիտխորհրդի նախագահ, ռեկտոր, պրոֆեսոր Կորյուն Արյունի գլխավորությամբ:

Համաձայն օրակարգի՝ 2015-2016 ուսումնական տարվա առաջին կիսամյակի քննաշրջանի արդյունքների և խնդիրների մասին գեկուցեց ուսումնակազմակերպական աշխատանքների գծով պրոռեկտոր Միհրդան Հարությունյանը: Պրոռեկտորը ներկայացրեց քննաշրջանի մասնակցած 7178 ուսանողի ուսման առաջադիմության պատկերն ըստ կրթական աստիճանների, կրթածների, ֆակուլտետների և կուրսերի, ապա նաև նախորդ տարվա ցուցանիշների համադրմամբ: Բանախում գիտխորհրդի ուշադրությունը հրավիրեց նաև կարգապահական խնդիրների վրա:

Գիտխորհրդությալ կողմ քվեարկեց ներկայացվող հարցի վերաբերյալ որոշման նախագծին, որը հանձնարարականներ է պարունակում՝ ուղղված ռեկտորատին, ֆակուլտետների դեկաններին և ամբիոնների վարչիներին: Հարցի առնչությամբ ռեկտոր Կորյուն Արյունը նշեց՝ որոշման նախագիծը պետք է քննարկվի, և որոշումները կյանքի կոչվեն ամենայն հետևողականությամբ:

Հաջորդիվ դոցենտի գիտական կոչումներ շնորհելու մասին գեկուցում մրցութային հանձնաժողովի նախագահ Սուրեն Գևորգյանը ներկայացրեց կոմերցիայի և բիզնեսի կազմակերպման ամբիոնի ասխատենուներ, տնտեսագիտության թեկնածուներ Աննա Բաբաջանյանի և Արման Շովիաննիսականի գիտական ու մանկավարժական գործունեությունը: Գիտական խորհրդության վակ, գաղտնի քվեարկությամբ և ձայների բացարձակ մեծամասնությամբ որոշեց դիմել ԲՈՀ՝ առաջարված թեկնածուներին գիտական կոչում շնորհելու հայցով:

Ուսանողական գիտական ընկերության (ՈՒԳԸ) խորհրդի հաշվետվությունը կատարված աշխատանքների մասին ներկայացրեց ուսանողական գիտական ընկերության խորհրդի նախագահ Հարություն Արգումանյանը՝ մասնավորապես կանգ առնելով գալիք նստաշրջանի նախապատրաստական աշխատանքների վրա և նշելով, որ ՈՒԳԸ կանոնադրությունը ենթակա է փոփոխության: Ընկերության աշխատանքների բարեկավման, այդ համատեքստում խթանման ու խրախուսման նոր մեթոդների կիրառման առաջարկություններով հանդես եկած պրոռեկտորներ Գագիկ Վարդանյանը, Պարույր Քայանքարյանը, Անակ Խաչատրյանը, պրոֆեսորներ Արմեն Կարախանյանը: Գիտխորհրդությալ ՈՒԳԸ աշխատանքները գնահատեց բավարար և ընդունված որոշումների կատարման վերահսկողությունը վերապահեց ուսանողների և շրջանավարտների հետ աշխատանքների գծով պրոռեկտոր Անակ Խաչատրյանին:

Գիտության և արտաքին կապերի գծով պրոռեկտոր

Գագիկ Վարդանյանը գիտխորհրդին ներկայացրեց դոկտորական, թեկնածուական ատենախոսությունների թեմաներ և գիտական դեկավարների հաստատելու և թեկնածուական ատենախոսության մեկ թեմայի վերահստատման հարցեր: Հանգանալից քննարկումից ու ծզգրումներից հետո գիտխորհրդության դրանք:

ԱՐՄԻՆԵ ՎԱՐԴԱՅԱՆ

ՀԱՄԱՍՏՐԱՆՑ ՊԱՏՐԱՍ Է՝ ԱԿԱՆՈՒ ԱՄՓՈՓԻՉ ԱՏԵԱՄՎՈՐՄԸ ԳՈՐԾԸՆԹԱՅ

Գիտական խորհրդություն՝ ռեկտոր, պրոֆեսոր, գիտական խորհրդի նախագահ Կորյուն Արյունի գլխավորությամբ, ապրիլի 7-ի նիստում սկսեց մեկ րոպե լուրջամբ՝ ի հիշատակ և ի խոնարհում Արցախում զինվորների:

Նիստի օրակարգին անցնելուց առաջ Մայրության և գեղեցկության տոնին առթիվ ռեկտորը շնորհավորեց համալսարանի կանանց և աղջկերին մաղթելով առողջություն, մայրական երջանկություն, բարօրություն: «Վերջին օրերին տեղի ունեցած իրադարձությունները հերթական անգամ ցույց տվեցին, թե ինչպիսի բարձր առաքելությամբ են օժտված հայ մայերը և ինչպիսի դերակատարություն ունեն մեր ժողովորդի, մեր պետության համար օրհասական պահերին», - մասնավորապես ասաց Կորյուն Արյունը:

Օրակարգի առաջին հարցը՝ ամփոփիչ ատեսավորման հանձնաժողովների ծևավիրման մասին, գեկուցեց ուսումնակազմակերպական աշխատանքների գծով պրոռեկտոր Միհրդան Հարությունյանը՝ շեշտելով, որ գործընթացը կազմակերպվում է ԿԳ նախարարի 2011 թ. հոկտեմբերի 31-ի հրամանի համաձայն, հանձնաժողովների կազմերը, ինչպես նաև նախագահների ցանկը պատրաստ է, հաստատումից հետո կներկայացվի:

Բնօգտագործման տնտեսագիտության ամբիոնի վարիչ, պրոֆեսոր, մրցութային հանձնաժողովի նախագահ Սուրեն Գևորգյանը գեկուցեց ամբիոնների դոցենտների թափուր պաշտոնների համար հայտարարված մրցույթին մասնակցելու հայտ ներկայացրած թեկնածուների մասին: Հարցը դրվեց վակ գաղտնի քվեարկության, արդյունքները հաստատվեցին գիտխորհրդի բաց քվեարկությամբ՝ դոցենտի թափուր պաշտոններում հաստատելով 12 թեկնածուի:

Գիտության և արտաքին կապերի գծով պրոռեկտոր, դոկտոր, պրոֆեսոր Գագիկ Վարդանյանը ներկայացրեց ատենախոսությունների թեմաներ և գիտական դեկավարների հաստատելու մասին հարցը: Գիտական խորհրդության հաստատեց ատենախոսությունների թեմաներ և գիտական դեկավարներ, ինչպես նաև հրատարակության երաշխավորեց միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ամբիոնի դոցենտ, տնտեսագիտության դոկտոր Դավիթ Հախվերդյանի և տնտեսագիտության թեկնածու դոցենտ Էրիկ Համբարձումյանի «Միջազգային կորոպորացիաներ» ուսումնական ծեռնարկը:

ԳՈՐԸ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ՄԵՐ ԱՄԵՆՈՐՅԱ ՀԱՐՄԱՐԱՎԵՏՈՒԹՅԱՄԲ ՊԱՐՏԱԿԱՆ ԵՆՔ ՆՐԱՆՑ

Խնամված, մաքուր, գեղագիտորեն ձևավորված միջավայրում բոլորն իրենց հարմարավետ են զգում: Հաստատության աշխատակցի համար այդ պայմանների ապահովումը արդյունավետ աշխատանքի ու բարձր տրամադրության, ուսանողի համար՝ ուսումն ու ժամանցը, ընկերական շփումները բարենապատ միջավայրում ձևավորելու գրավական է, իսկ հյուրի կամ այցելուի համար տվյալ հաստատության այցերարտն է, առաջին տպավորությունը:

Մեր համալսարանում ամեն օր վաղ առավոտից ոտքի վրա են ՀՊՏՀ վարչատնտեսական մասի աշխատակիցները: Նրանց աշխատանքային ժամն ավելի շուտ է սկսվում, քան մյուսներինը: Իսկ եթե մի փոքր շուտ ես եկել աշխատանքի, ապա մասնաշենքի քո հատվածը սպասարկողը սիրահոժար կրացի դուռը ու կուղեկցի քեզ մաքրությամբ փայլող ու օդափոխված աշխատասենյակ:

Կանանց մի մեծ բանակ է այսօր աշխատում վարչատնտեսական մասում, շուրջ 40 հոգի. գեղեցիկ, մարդամոտ, անմիջական ու ջերմ կանայք, որոնք ամեն օր հարազատ կոլեկտիվին են նվիրում իրենց եռամոն ու աշխատասիրությունը ու հեռանում են աշխատավիր մարդու հպարտությամբ:

Բարեսիրտ ու գեղեցիկ կանայք են աշխատում նաև համալսարանական բուֆետում, որոնք տաք, համեղ, բազմատեսակ սնունդ են ապահովում ուսանողների և աշխատակիցների համար, եփութափի ու իրարանցման մեջ հասցնում ժպտալ ու ջերմ խոսքեր ասել հաճախորդներին:

Վարչատնտեսական աշխատանքների գծով պրոռեկտոր Միխայիլ Կարապետյանը բոլորից լավ գիտե, թե իր ղեկավարած ստորաբաժնման աշխատակիցներն ինչ բարեխորդությամբ ու ջանասիրությամբ են աշխատում:

– Նրանց շնորհիվ է, որ ստեղծվել է մեր ամենօրյա հարմարավետությունը: Վերջին տարիների անընդհատ շինվերանորոգման աշխատանքին զուգընթաց՝ նրանք մշտապես աշխատել են մեծ ծանրաբեռնվածությամբ ու իրենց ներդրումն ունեցել մեր այսօրվա ծեռքբերումներում: Կարծում եմ՝ կանանց նվիրված գարնանային տոնները լավագույն առիթն են նրանց ջերմ խոսքեր ասելու, որոնք նախևառաջ առողջության ու երջանկության բարեմաղթանք են, ապա և բարձր գնահատականն այն աշխատանքի, որի պատումները վայելում ենք բոլորս, - ասաց պրոռեկտորը:

Մենք նույնական սիրով ու սրտանց շնորհավորում ենք վարչատնտեսական մասում աշխատող բոլոր կանանց, ցանկանում նրանց գարնանային տրամադրություն, անափ լավագություն ու բարեկեցություն և իհարկե՝ կանացի երջանկություն:

ԱՐՄԻՆԵ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

ՉԲԱՂՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՔՐԱՋԱՔԱՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ՆՈՐ ԱՌԱՎԵԼՈՒԹՅՈՒՆԵՐԸ

2014 թ. հունվարի 1-ին ուժի մեջ է մտել «Չբաղվածության մասին» ՀՀ օրենքը, համաձայն որի ներդրվում է զբաղվածության քաղաքականության նոր նորելը՝ բացառապես ակտիվ բնույթ ունեցող կյայուն զբաղվածության ապահովմանը նպատակաւորված ծրագրերով։ Մասնավորապես, զբաղվածության քաղաքականության վերջին բարեփոխումների շրջանակներում պետական բոլոր ծրագրերը վերականգնություն ունեցող, ինչպես նաև գյուղատնտեսական նշանակության հողի սեփականատեր հանդիսացող անձանց զբաղվածության կարգավիճակի հարցը։ այդ անձինք կարող են ստանալ գործազրկի կարգավիճակ և ներգրավվել պետական համապատասխան ծրագրերում։

Ընդ որում՝ «Գործազրկության նպաստի վճարում» ծրագիրը 2014 թ. «Չբաղվածության մասին» ՀՀ օրենքով դադարեցվել է՝ որպես զբաղվածության պետական կարգավորման պահի ծրագիր, դրա փոխարեն նշված օրենքում ներառվել են ծրագրեր, որոնք խթանում են աշխատանք փնտրելու ակտիվ գործընթացները։

Դրանցից մի քանիսին անդրադառնանք ստորև։

Բուհն ավարտող ուսանողի համար կարևոր է տեղեկացված լինել, որ մասնագիտությամբ առաջին անգամ աշխատաշուկա մուտք գործողի՝ իր մասնագիտական որակավորմանը համապատասխան մասնագիտական աշխատանքային փորձ ծեռք բերելու, աշխատաշուկայում առավել մրցունակ դառնալու և հարմար աշխատանքի տեղապորվելու համար Չբաղվածության պետական գործակալությունը (ՉՊԳ) ցուցաբերում է աջակցություն։ Ըստ այդմ՝ ծրագրի իրականացման ամբողջ ժամանակահատվածում ՀՀ պետական բյուջեի միջոցներից շահառուին վճարվում է աշխատավարձ՝ «Նվազագույն ամսական աշխատավարձի մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածով սահմանված գումարի չափով, գործատուի մոտ աշխատանքային փորձի ծեռք բերման գործընթացը կազմակերպող մասնագետին վճարվում է նրա նախորդ տարվա միջին ամսական աշխատավարձի 20%-ի չափով հավե-

լում, ինչպես նաև գործատուին տրամադրվում է գումար՝ աշխատավարձից հաշվարկվող եկամտային հարկը փոխհատուցելու համար։ Ծրագրի տևողությունը 3 ամիս է։ 2015 թ., 2014-ի նկատմամբ, ծրագրում ընդգրկվող շահառուների թիվն ածել է 1.7%-ով, իսկ ֆինանսական միջոցների փաստացի ծախսը՝ 5.4%-ով՝ կազմելով 106270.11 հզր ՀՀ դրամ (2014 թ. ծախսվել է 100859.92 հզր ՀՀ դրամ)։

Դաջորդը Աշխատաշուկայուն անմրցունակ անձանց¹ փոքր ձեռնարկատիրական գործունեության աջակցության տրամադրում ծրագրուն է, որի նպատակը փոքր ձեռնարկատիրական գործունեության աջակցության միջոցով կայուն զբաղվածության ապահովումն ու աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանց փոքր ձեռնարկատիրական գործունեության իրականացման և ինքնազբաղվածության խթանման համար աջակցության տրամադրումն է, ինչպես նաև լրացուցիչ աշխատատեղերի ստեղծումը։ Ծրագրի շրջանակներում նախարարությունը «Հայաստանի փոքր և միջին

ձեռնարկատիրության զարգացման ազգային կենտրոն» հիմնադրամի (ՓՄՁ ԶԱԿ) հետ կնքում է ծրագրի կազմակերպման և իրականացման համագործակցության վերաբերյալ պայմանագիր, համաձայն որի ՓՄՁ ԶԱԿ-ը գործակալության կողմից ուղարկված անմրցունակ* անձանց տրամադրում է ծրագրի շրջանակներում ակնկալվող ձեռնարկատիրական գործունեության մեկնարկի և իրականացման համար անհրաժեշտ աջակցություն՝ խորհրդատվություն, ուսուցում, ձեռնարկատիրական գործունեության գործարար ծրագրի մշակում, ինչպես

* Անմրցունակ անձինք են՝ հաշմանդաները, երեք տարուց ավելի գործազրկի կարգավիճակում գտնվող անձինք, փախատականները, աշխատանքային տարիքի հասած առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաները, պարտադիր ժամկետային զինվորական ծառայությունից գորացրվելուց հետո զբաղվածության պետական ծառայությունում հաշվարված անձինք՝ առնվազն մեկ տարի անընդմեջ գործազրկի կարգավիճակում գտնվելու դեպքում և այլն։ Անկույթ ցանկը տես՝ «Քնակչության զբաղվածության գործազրկության դեպքում սոցիալական պաշտպանության մասին ՀՀ օրենք»։

նաև ծախսերի փոխհատուցում՝

ա. ծրագրում որպես վարձու աշխատողներ ներգրավված անձանց անվանական աշխատավարձի 25%-ը, երկու տարի ժամկետով, ամսական կտրվածքով,

բ. ծրագրով անմրցունակ անձի կողմից ծեռք բերվող հիմնական միջոցների ընդհանուր արժեքի 50%-ը՝ միանվագ, բայց ոչ ավելի, քան հինգ հարյուր հզր դրամը,

գ. տարածքի վարձակալության արժեքի 50%-ը, բայց ոչ ավելի, քան ամսական քանակին հզր դրամ՝ մեկ տարի ժամկետով, ամսական կտրվածքով,

դ. ծրագրով նախատեսված ծեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնող անձի՝ այդ գործունեությունից առաջացող՝ օրենքով սահմանված եկամտային հարկը՝ երկու տարի ժամկետով, ամսական կտրվածքով:

2015 թ., 2014-ի նկատմամբ, ծրագրում ընդգրկվող շահառուների փաստացի թիվն աճել է 16.7%-ով, իսկ ֆինանսական միջոցների փաստացի ծախսը կազմել է 45516.43 հզր ՀՀ դրամ:

Աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանց հարմար աշխատանքի տեղավորման նպատակով գործատուներին այցելության ծախսերի փոխհատուցում

Այցելության ծախսերի փոխհատուցման նպատակն է անմրցունակ անձանց ակտիվացումը, ինքնուրույն աշխատանքի տեղավորվելուն նպատակը և այդ ճանապարհով կայուն գրադարձության պահովումը: Այցելության ծախսերի փոխհատուցման անմրցունակ անձանց տրամադրվում է գործատուին այցելելու հետ կապված տրամադրության, ինքնակենսագրության կազմման, գործատուին պատշաճ նակարդակով ներկայանալու նպատակով իրականացվող ծախսերի որոշակի մասը փոխհատուցելու համար: Ծրագրի առավելագույն տևողությունը երեք ամիս է, ամսական 9 հարմար աշխատանքի առաջարկով (սակայն փորձը ցույց է տալիս, որ անձը հարմար աշխատանքի սղության պատճառով ուղեգործում է միջինը 1-2 հարմար աշխատանքի):

2015 թ. ծրագրում ընդգրկվող շահառուների թիվն աճել է 92.5%-ով՝ կազմելով 1925 շահառու, իսկ ֆինանսական միջոցների փաստացի ծախսը՝ 50.9%-ով:

Աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանց աշխատանքի տեղավորման դեպքում գործատուին աշխատավարձի մասնակի և հաշմանդամություն ունեցող անձին ուղեկցողի համար աշխատավարձի փոխհատուցման տրամադրում

2015 թ. ծրագրի շահառուների փաստացի թիվը, 2014-ի նկատմամբ, աճել է 20.4%-ով, իսկ ֆինանսական միջոցների փաստացի ծախսը՝ 23.6%-ով: Ծրագրի շահառուների ամսական միջին թիվը կազմել է 283: Շահառուների 50%-ից ավելին հաշմանդամություն ունեցող անձինք են:

Մեզոնային գրադարձության խթանման միջոցով գյուղացիական տնտեսության աջակցության տրամադրում

Ծրագրի նպատակը սեզոնային գրադարձության պահովման միջոցով առավել խոցելի և աղքատ

գյուղական բնակավայրերի բնակչության սոցիալական լարվածության մեջումն ու աշխատանքի արտադրողականության բարձրացումն է, նրանց կայուն գրադարձության ապահովման համար պայմանների ստեղծումը, իրավիճակից բխող նարտահրավերներին արագ արձագանքող միջոցներով գյուղացիական տնտեսություններին աջակցելը: Ծրագրին առաջնահերթության կարգով իրականացվում է գյուղացիական տնտեսության՝ բնական պատճառներով ստացած վնասների վերականգնման համար և բարձր լեռնային և սահմանամերձ բնակավայրերում:

2015 թ. ծրագրի շահառուների թիվն աճել է 85.6%-ով, իսկ ֆինանսական միջոցների փաստացի ծախսը՝ 341.2%-ով: 2015 թ. ֆինանսական միջոցների ծախսը պայմանավորված է տարբեր մարզերի գյուղատնտեսական աշխատանքների սեզոնայնությամբ:

Աշխատանքի տեղավորման ոչ պետական կազմակերպության կողմից մատուցվող ծառայություններին օգտվելու համար աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանց աջակցության տրամադրում

Աշխատանքի տեղավորման ծառայությունների մատուցող ոչ պետական կազմակերպությունների հետ գործակալության գործընկերային և փոխհաշավետ համագործակցության հիմնախնդիրի լուծմանն են ուղղվել հետևյալ ծառայությունները՝ գործակալության կողմից գործատուներին և աշխատանք փնտրող անձանց նոր, այդ թվում՝ էլեկտրոնային ծառայությունների տրամադրումը, իսկ աշխատանքի տեղավորման ծառայությունների մատուցող ոչ պետական կազմակերպություններին մերուդական աջակցության ու խորհրդատվության, առկա թափուր աշխատատեղերի և հաշվառված աշխատանքային ռեսուրսների վերաբերյալ անհրաժեշտ տեղեկատվության տրամադրումը:

ԶՊԾ արդյունավետ ծրագրերից են նաև՝

- մասնագիտական կողմնորոշում և խորհրդավություն,

- հաշմանդամություն ունեցող գործազուրկին աշխատանքի տեղավորման դեպքում՝ աշխատատեղի հարմարեցման աջակցության տրամադրում գործատուին,

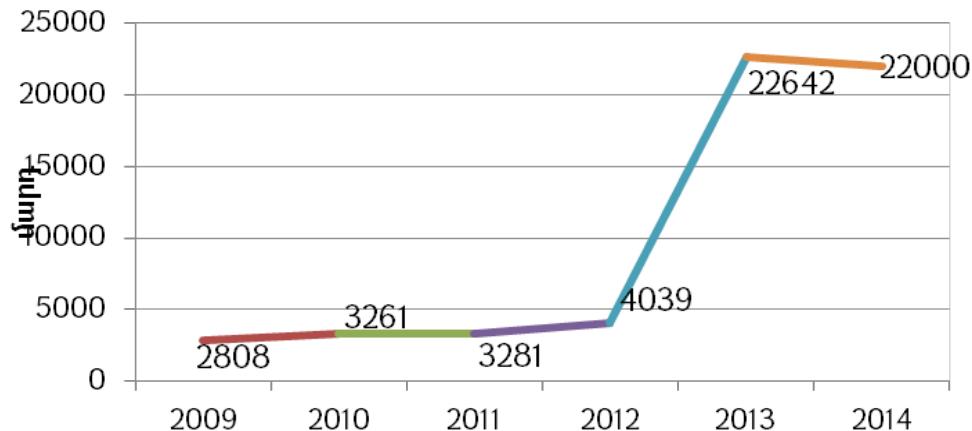
- աշխատանքի տոնավաճառի կազմակերպում,

- աշխատաշուկայի հետազոտման աշխատանքների կազմակերպում

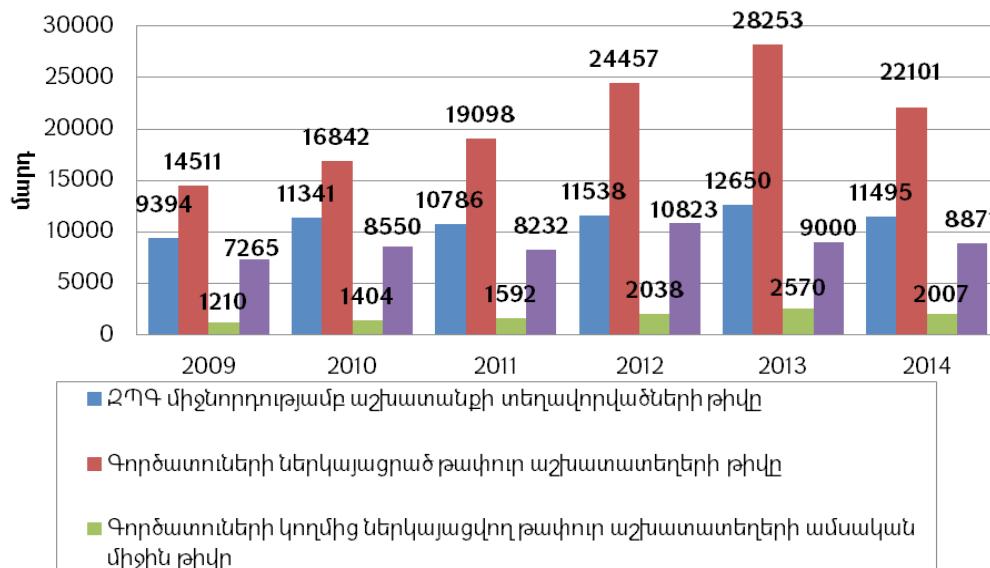
- գործազուրկներին այլ վայրում աշխատանքի տեղավորմանն աջակցության տրամադրում՝ ծրագրի նպատակը աշխատուժի ներքին տեղաշարժի կարգավորման միջոցով ՀՀ մարզերում, մասնավորապես, գյուղական բնակավայրերում և սահմանամերձ տարածաշրջաններում շարունակաբար չլրացվող թափուր աշխատատեղերի համալրումն ու կայուն գրադարձության պահովումն է և այլն:

Զբաղվածության պետականքաղաքականության նոր նորմելի ներդրումով ՀՀ-ում բարելավվել են գրադարձության ցուցանիշները, ինչպես նաև կրծատվել է գործազրկությունը:

Զգալի ավելացել է համագործակցող գործատուների թիվը, ինչը պայմանավորված է նաև գործակալության նկատմամբ գործատուների վստահության աճով, ինչպես նաև իրականացվող ծրագրերի առավել լայն շրջանակներով (գծ.1 և գծ.2):

Գծապատկեր 1. Գործակալության հետ համագործակցող գործատուների թիվը

Գծապատկեր 2. Գործատուների և գործակալության համագործակցությունը բնութագրող ցուցանիշներ

Գործատուների հետ համագործակցության շեշտակի բարելավումը արդյունք է զբաղվածության ոլորտում իրականացված բարեփոխումների:

2015 թ. հուլիսի 1-ի դրությամբ զբաղվածության պետական ծրագրերում ընդգրկվել է 5840 աշխատանք փնտրող անձ, աշխատանք փնտրողների 11.1%-ը՝ պլանավորված 5067-ի փոխարեն: 2015 թ. հուլիսի 1-ի դրությամբ աշխատանքի են տեղավորվել գործակալությունում հաշվառված աշխատանք փնտրողների շուրջ 5.3 %-ը կամ 4566 մարդ, երիտասարդների 6.1%-ը, գործակալությունը համագործակցել է 11533 գործատուների հետ, գործատուներից ստացված և հավաքագրված թափուր աշխատանքների թիվը կազմել է 1605 կամ ամսական միջին թվով 2380 աշխատանք:

Այսպիսով՝ Հայաստանի Հանրապետությունում սոցիալական լարվածության բռնացության կենսամակարդակի բարձրացման, տնտեսության կայուն զարգացման ապահովման նպատակով ՀՀ Կառավարությունը որդեգրել է զբաղվածության ակտիվ քաղաքականության մշակում ու իրականացում:

Նշված բարեփոխումների շրջանակներում առաջարկվող նոր մոտեցումներն ու մեխանիզմները պետք է լինեն կայուն, երկարաժամկետ և ունենան մշտադիտարկման և գնահատման հստակ չափանիշներ:

**ԼԻԱՆԱ ՀԱԿՈԲՅԱՆ
ՀՊՏՀ տնտեսագիտության ամբիոնի ղոցենտ**

ԽՈՐՀՐԴՎՈՐ ԸՆԹԻՔ.

ԱՒՐՈ և ՄԱՍԻՆՈՒԹՅԱՆ ՄԻջն

Ավելապանն ունի խորհրդավոր ուժ, զարմանակաց ղործություն ու ջերմություն, որը ներգործում է մաքի վրա և դյուքտմ սիրտը:

Նապոլեոն Բոնապարտ

Խորհրդավոր ընթիք. սա աշակերտների հետ քրիստոսի վերջին ընթիքի ավանդական անվանումն է: Սինեդրիոնի (Եբրայական գերազույն խորհուրդ, որի կազմում էին բարձրագույն հոգևորականները, ավագանին և գիտնականները) հարուցած սպառնալիքների հետ կապված՝ հանդիպումը գաղտնի էր տեղի ունենում: Ընթիքի ժամանակ կատարվեց կարևորագույն իրադարձություն՝ Նոր կարգի և հաղորդության խորհրդի հաստատումը, ինչն այդ օրից ի վեր կատարում է Եկեղեցին՝ ի հիշատակ Փրկչի:

Խորհրդավոր ընթիքի և հաղորդության խորհրդանշային համակարգը կապված է Յիսուսի ավանդույթների (մասնավորապես՝ Եղայրական ընթիքների, որոնք խորհրդանշում էին միմյանց և Աստոն հետ մարդկանց միասնությունը) և իին հեթանոսական ծիսական սովորույթների (հատկապես՝ զոհաբերությունների) հետ: Յիսուսի ավանդույթը գործում էր այսպիսի արյունը, որով ցողվում էին համայնքի անդամները, խորհրդանշում էր «արյունակցություն», այսինքն՝ ծեսի մասնակիցներին դարձնում էր արյունակից եղբայրներ, որոնց կյանքը պատկանում է միայն Աստծուն: Նոր կտակարանում կանավոր գործ է դաշնում քրիստոնուն ինքը, որն իր արյունը ու մարմինը տալիս է մարդկանց՝ դրանով իսկ միավորելով նրանց: Եկեղեցին ընդգծում է, որ հավատի ամրապնդան համար անհրաժեշտ է հաղորդության ծեսի կրկնություն. ինչպես սննդի ընդունումն ամրապնդում է մարդու ֆիզիկական ուժերն ու նրան հաղորդավոր է դարձնում բնությանը, այնպես էլ հաղորդությունը տալիս է հոգեկոր ուժեր քրիստոսի մարմնի և նրա միջոցով:

Հաղորդության հաստատումը խորհրդավոր ընթիքի կրոնածիսական բաղադրիչն է: Սակայն նրանում կան ևս երկու սյուժետային գործ՝ ոտքերի լվացումը (անսահման սիրո և հնազանդության դասը՝ ավանդված քրիստոսի կողմից) և Ուսուցչի (քրիստոսի) դավաճանությունն աշակերտի (Յուդայի) կողմից:

Երեք գլխավոր թեմաներ՝ Յաղորդության խորհուրդը, հնազանդության ու սիրո օրինակը, մատնության ու խարված վստահության մեղքը, ձևավորում են արվեստում խորհրդավոր ընթիքի պատկերման հիմնական տեսակները: Ավետարանական պատման հատկա-

պես տարընթերցումները կազմում են խորհրդավոր ընթիքի պատկերումների երկու հիմնական տեսակները, որոնք ընդունված է անվանել համապատասխանաբար պատմական և սիմվոլիկ. պատմական խորհրդավոր ընթիքը շեշտադրում է Յուդայի դավաճանության կանխատեսման պահը, սիմվոլիկ խորհրդավոր ընթիքը՝ հաղորդության ծեսի հաստատման սրբազն բնույթը:

Սիմվոլիկ խորհրդավոր ընթիքի պատկերումներն արվեստում սկսվեցին վաղքրիստոնեական շրջանից՝ VI դարից: Սիմվոլիկ խորհրդավոր ընթիքի հիմքում Մատթեոսի և Սարկոսի հաղորդած քրիստոսի խոսքերի պատկերման գաղափարն է, եթե Նա, օրինելով հացն ու գինին, դրանք որպես իր մարմին ու արյուն, փոխանցում է աշակերտներին: Քրիստոսի արյունը խորհրդանշող գինին և մարմինը խորհրդանշող հացը սկսեցին պատկերել VII դարից: Սակայն խորհրդավոր ընթիքի սովորական հատկանիշներ դրանք դարձան միայն XV դարում:

Ընթիքի վաղքրիստոնեական պատկերումները ցուցադրում են քրիստոսին աշակերտների հետ՝ տեղավորված D-աձև սեղանի աղեղի երկայնքով: Քրիստոսը ձախ ծայրին է, այդպիսի սեղանի մոտ այդ տեղն ամենից պատվավորն էր: Պառկած դիրքը հօռմեական իշխանության տարիներին համարվում էր ազատ մարդու հատկանիշ: Նման ավանդությունը նմուշներից հատուկ հետաքրքրություն է ներկայացնում Ռավեննայի Սանտ Ապոլինարե Նուովո բյուզանդական տաճարի (VII դար) խճանկարը:

Քրիստոսի խոշոր ֆիգուրը և նրա հետևող նստած առաքյալները կազմում են խիտ կիսաշրջան D-աձև սեղանի մոտ, որի վրա դրված են հինգ հաց և երկու ծուկ, այսինքն՝ հացի բազմապատկնան

Սաման Ապոլինարե Նուովո տաճարի խճանկարը

Տինտոռեստոն

հրաշքի հատկանիշները, իրաշք, որն ընկալվում է որպես Տերունական ընթրիքի «նախերգանք»: Քրիստոսն ընկողմանած է, ինչպես և ընդունված էր նման կոմպոզիցիայում, ձախ ծայրին: Նա մորուքով է, հասարակ հագուստով և լուսապսակով: Հատուկ քննարկման է ենթակա տասնմեկ աշակերտների պատկերումը: Յնարավոր է, որ վարպետը չի ցանկացել կոմպոզիցիայում ներառել մատնիչ Հոլովային: Ինչ էլ որ լինի, լիակատար հանդարտությունը, որով ներծծված է ողջ կոմպոզիցիան, առաջալների կենտրոնացվածության արտահայտությունը, քրիստոսի հանգիստ ֆիգուրը ակնհայտորեն վկայում են, որ ողջ ուշադրությունը կենտրոնացած է ոչ թե ֆիգիկական սննդի, այլ ընթրիքի հոգևոր գործողության վեա:

Խորհրդավոր ընթրիքի պատկերման մեջ շատ գեղանկարիչներ ծգտում են ավելի խորությանք ներկայացնել իրադարձության միստիկական գաղտնիքը: Օրինակ, Վենետիկի Սան Շորջո Մաջորե (XVI դար) տաճարի համար Տինտոռետոսի «Խորհրդավոր ընթրիք» նկարում առաջալների հաղորդության տեսարանի շուրջը ստեղծված է զարմանալի լուսային մքնուրությունը: Մուլք տարածությունը, որում տեղի է ունենում գործողությունը, ճեղքվում է Յիսուսի գլխի շուրջ փայլատակմամբ, առաջալների գլուխների վրա լուսապսակներով և առաստաղին ճրագի լույսով, որի շուրջը երևում են թռչող հրեշտակների ֆիգուրները: Լույսի՝ այդ հզոր և միաժամանակ ակնահաճ մեղմ շողարձակումները պատկերին հաղորդում են հատուկ հոգականություն և օգնում են ավելի խորը զգալու երևութի հոգևոր գալունիքը:

Բայց նկարում լույսի խորհրդավորությունը համակցվում է արտառող կենցաղային մանրութներին, որոնք ընդհանուր ոչինչ չունեն Ավետարանի տեքստի հետ: Սեղանի մոտ, որտեղ Յիսուսն ու առաջալներն են, գտնվում է մեկ այլ սեղան՝ ծանրաբեռնված ուստելիքներով, այդ սեղանի շուրջ խմբված են մարդիկ, և նույնիսկ առաջալների հետևում հայտնվում են ափսեներով կանայք. տպավորություն է ստեղծվում, որ խորհրդավոր գործողությունը կատարվում է իշխանաւոնք: Պատկերի կենցաղային կողմը կուրիտային կերպով լրացնում են ուկոր կրծող շունը

և զամբյուղ մտնել փորձող կատուն: Ինչի՞ համար է այդ ամենն այստեղ: Եվ ո՞րն է կապը կենցաղային, ինչ-որ առումով նաև ոչ կոռեկտ ունայնության և սուլը հաղորդության միջև: Մենք այդ հարցերի ճշգրիտ պատասխան-ները չունենք՝ բացի արվեստաբանական մի հերթապահ վարկածից, որ Տինտոռետոսն, լինելով վենետիկցի գեղանկարիչ, մտածում էր խորապես աշխարհիկ կերպով, ինչպես և իր հարազատ քաղաքի բոլոր բնակչները: Յնարավոր է, որ «կողմնակի անձանց» ներկայությունը հիշեցնում է այն մասին, որ հաղորդությունն էզորերիկ ծիսակարգ չէ՝ նախատեսված միայն ընտրյալների համար, այլ քրիստոսի սրտից բխող վերաբերմունք՝ ուղղված բոլորին ու յուրաքանչյուրին:

XX դարի արվեստում խորհրդավոր ընթրիքի ամենաարտահայտիչ կերպավորումներից մեկը դարձավ Սալվադոր Դալիի «Խորհրդավոր ընթրիք» նկարը:

Առաջին հայացքից թվում է, թե արտառոց սյուրռեալիստի և նրա ընտրած թեմայի միջև չպետք է ոչ մի ընդհանուր բան լինի: Բայց նկարի խորությունը լրացնուցիչ վկայությունն է այն բանի, որ ոգին շնչում է, որտեղ ցանկանում է:

Նկարի գործողությունը տեղի է ունենում խիստ զուսպ սենյակում, որի հնգանկյուն պատուհանի հետևում երևում է անկենդան բնապատկեր՝ ծով, լեռների գծագրություններ հեռվում, բազմերանգ երկինք:

Քարե սեղանի մոտ նստածներից միայն Ջրիստոսի կենսորնական կերպարն է թվում ողջ: Սեղանի շուրջը ծնրադիր գլխահակ առաջալները սուզված են խորը աղոթքի մեջ: Նրանք, հարգալից խոնարհելով գլուխները, լսում են Ուսուցչին:

Սեղանին երկու կտոր հաց է և գինով լի բաժակ: Յիսուսը ծեռքով վերև է ցույց տալիս, որտեղ ապակե գմբեթի վերևում թևածում է տարածած ծեռքերով կիսաքափանցիկ մերկ հրան: Մի կողմից, նա որպես Սուլը Հոգի, միավորում է ընթրիքի բոլոր մասնակիցներին, մյուս կողմից՝ հանդիսանում է սպասվելիք խաչելության ինքնատիպ նախանշան: Այդ տեսիլքը մատնանշում է Փրկչի խոսքերը. «Սա է իմ մարմինը»:

Քրիստոսի կերպարի օգեկենությունը, մաքրությունը և կիսաքափանցիկությունը հակադրված են աշակերտների կերպարների իրականության ու ծանրակշռությանը: Տապավորություն է ստեղծվում, թե արդեն մի ակնթարթ հետո ամեն ինչ կտարալուծվի երկնագույն մշուշում. գմբեթը, քրիստոսը, քարե սեղանը: Ամբողջ նկարը ննան է զգայուն, մակերեսային քնի գծապատկերի, որը ցանկացած պահի պատրաստ է ընդիատվելու:

Երկրաչափորեն ճշգրիտ է նկարի հեռանկարը: Իդեալականորեն կանոնավոր են դասավորված հացի կտորները: Սեղանի շուրջն աշակերտները տեղավորված են իդեալական կենտրոնական համաչափության օրենքներով:

Այսքան ուղղագիծ և, թվում է, պարզ լուծումն իրականում կառուցված է իմանարար պաշտամունքային համակարգի վրա: Կարողիկ ծիսակարգում հաղորդության կատարման պահին հոգևորականը բարձրացնում է նշխարը՝ քրիստոսի մարմինը դարձած հացը, և մարդիկ մի քանի վայրկյան լուր նայում են Նրան: Դա նշանակում է, որ հոգևորականը մարդկանց հնարավորություն է տալիս բառացիուն աչքերով հանդիպել Փրկչին: Եվ Տիրոց մարմնի հայեցողության պահն էլ հենց դարձել է Դալիի հորինվածքի հիմքը:

Խորհրդավոր ընթրիքի հոգևոր-սիմվոլիկ սրբապատկերագրությանը գորգահեռ՝ արվեստում զարգացավ, այսպես կոչված, պատկերման «պատմական» պահնույթը, որը իմանված էր ավետարանական տեքստերը հնարավորինս ճշգրիտ ներկայացնելու ցանկության վրա:

Բոլոր տասներկու առաջալներին պատկերելու անհրաժեշտությունը, որն առաջին անգամ պարտադրաբար ծագեց այս սյուժեում, նկարիչներին մղում է՝ ներկայացնելու նրանց մշակված դիմանկարային կերպարները: Այս առիթով Գյորեն ընդգծում է. «Բոլոր առաջալները գրեթե միաննան են, և նրանցից քչերին են խառնվածք ու նշանակություն հաղորդում նրանց կյանքն ու գործերը»: Եվ իսկապես, ընդհուած մինչև XIII դարը նկարիչներն աշակերտներին տարբերակելու հատուկ խնդիր չէին դնում, բացառությամբ Յուլյայի, Յովիաննեսի, նասամք՝ նաև Պետրոսի: Ավելի ուշ շրջանի ստեղծագործություններում արդեն հայտնվում են մի շարք բնորոշ առանձնահատկություններ, ըստ որոնց կարելի է նույնականացնել իմանականներին:

Յովիաննեսը՝ քրիստոսի սիրելի աշակերտը, պատկերվում էր որպես աշակերտներից ամենաերիտասարդը՝ երկար մազերով ու բավական կանացի դիմագծերով, Յիսուսի կրծքին սեղմված:

Պետրոսի արտաքին կերպարանքը բավական վաղ է որոշակիացել արևմտյան արվեստում: Նա ալեհեր էր, որպես կանոն, կարծ գանգուր մորուքով, արևահարված դեմքով, ինչպես իսկական ձկնորս: Երբեմն նրա ձեռքուն դանակ էր պատկերվում (ընթրիքին հաջորդող տեսարանում, երբ քրիստոսին ձերբակալում են, Պետրոսը դանակով կտրում է հոգևորականի ծառայի ականջը):

Առաջալը, որի նմանությունը քրիստոսին հին վարպետների նկարներում հաճախակի է աչքի զարնում, Յակոբ

Կրտսերն է: Այս աշակերտին պատկերելու նման ավանդույթի հիմքը՝ Պողոսի՝ գալաքեացիներին ուղղված խոսքերն են. «...Յակոբը՝ Տիրոց եղբայրը»: Այս հիմքով նկարիչները Յակոբին պատկերում են Յիսուսին նման (ոմանք համարում են, որ հատկապես այդ նմանությունն է ստիլիզել Յուդային համբուրել Քրիստոսին, որպեսզի գինվորները հասկանային, թե հատկապես ուն պետք է կալանավորեն):

Առավել որոշակիորեն է լուծվում Յուդայի նույնականացման հարցը. որան նպաստում են նրա դիրքը սեղանի մոտ, նրա հիմնական հատկանիշը՝ փողի քսակը: Յուդան կարող էր պատկերվել, ի տարբերություն մյուս աշակերտների, կամ առանց լուսապակի, կամ սև լուսապսակով: Երբեմն նկարիչները, հետևելով Յովիաննեսի այն խոսքին, թե հացի կտորից հետո նրա մեջ սատանա մտավ, Յուդայի ուսերին նստած սատանա էին պատկերում: Արտաքնապես Յուդան պատկերվում էր մուգ մազերով և մորուքով միջին տարիքի մարդու տեսքով: Ընդհանրապես, գեղանկարիչների մեծամասնությունն ուժեղացնում էր հոգական ներգործությունը՝ ձգտելով հնարավորինս մեկուսացնել Յուդային: Նրան պատկերում էին կամ սեղանի մյուս ծայրին՝ միայնության մեջ, կամ սենյակի ելքի մոտ, կամ ընթրիքից հեռանալիս:

Վերածննի շրջանում խորհրդավոր ընթրիքի թեման դառնում է վանական սեղանատների ամենասիրելի զարդարանքը: Այս շրջանից սկսած՝ պատմական ավանդույթի շրջանակներում աճում է հետաքրքրությունն իրադարձությունների հոգեքանական բովանդակության հանդեպ, ամենից առաջ քրիստոսի «ճշմարիտ, ճշմարիտ են ասում ձեզ. ձեզանից մեկը կմատնի ինձ» խոսքերը լսած առաջալների ապրումների հանդեպ: Այս ուղղության ստեղծագործությունների գագաթնակետը Լեոնարդո դա Վինչիի որմնանկարն է Միլանի Սանտա Մարիա դելա Գրացիա տաճարի համար (1494-1497):

Այստեղ ամրագրված է դավաճանության գործակությունը քրիստոսի կողմից: Լեոնարդոն քրիստոսին տեղակլորում է ուղղանկյունաձև սեղանի մեջտեղում. այդպիսի սեղանի մոտ հենց այդ տեղն է ամենապատվավորը: Տասներկու առաջալները վեց-վեց տեղակլորված են նրա երկու կողմերում:

Սալվադոր Դալի

Յուդային կարելի է ճանաչել աշակերտների մեջ իր ավանդական հատկանիշով՝ քանի որ նա սեղմում է ձեռքում։ Լեռնարդոն հրաժարվում է այդ ժամանակ արդեն ամրապնդված այն ավանդութից, եթե Յուդային պատկերում էին մնացած աշակերտներից տարանջատված՝ հակադիր կողմերում։ Նա թեև

Յուդային տեղափորել է Յիսուսի կողքին, սակայն գլխի կտրուկ պտույտով հեռացրել է դավաճանի հայացքը դիտողից։ Մնացած աշակերտների ընդունված նույնականացումը հետևյալն է։ Ճախից աջ՝ Բարդուղիմեոս, Յակոբոս Կրտսեր, Անդրեաս, Յուդա Իսկարիովուացի, Պետրոս (Յուդայի հետևում), Յովհաննես, Քրիստոսից աջ՝ Թովմաս (հետևում), Յակոբոս Զեբեդեոս, Փիլիպոս, Սատթեոս, Թադեոս, Սիմոն Կանանցից։

Առաջալները՝ բաժանված չորս խմբի, ակտիվորեն միմյանց հետ քննարկում են Յիսուսի խոսքերը։ Եվ նույնիսկ Յովհաննեսը, որն իր սեփական Ավետարանի համաձայն՝ պետք է գլուխը դներ Յիսուսի կոքքին, ներքաշված է ընդհանուր «բանավեճի» մեջ։ Նա թերևակիորեն հետ է քաշվել Ուսուցչից և լսում է իր կողմը թերված Պետրոսին։ Յնարավոր է՝ նկատի է առնվել այն պահը, եթե Պետրոսը նշան է արել Յովհաննեսին, որպեսզի վերջինս հարցներ, թե ում մասին է խոսում Քրիստոսը։

Նկարիչներից ոչ ոք չի կարող համեմատվել Լեռնարդոյի հետ՝ Յիսուսի կանխատեսմանը աշակերտների արձագանքի խորության և ուժի փոխանցման հարցում։ Մենք ասես լսում ենք նրանց բորբոքված խոսքը՝ բողոքի, վախի, տարակուսանքի բառերը։ Նրանց ծայները ծովալում են ինչ-որ երաժշտածայնային հնչողության մեջ, և աշակերտների խմբավորումն եռյակների, հրաշալի համապատասխանում է Լեռնարդոյի ժամանակներում տիրապետող երաժշտության վկալալիքին եռաձայն կառուցվածքին։

Առաջալների վարքի դիմամիկան կտրուկ հակադրվում է Յիսուսի բացարձակ հանդարտությանը։ Նրա

ֆիգուրը կոնպոզիցիայի կենտրոնում խիստ համաչափ է, քանի որ Նրա քարամատի մոտ տեղադրված է սենյակի տարածության գծային հեռանկարի հատման կետը։ Լեռնարդոն ասես «կառուցում է» նրա ֆիգուրը՝ նման այն բանին, ինչպես ճարտարապետը գծագրի վրա դասավորում է իր ապագա կառուցից գծերը։ Դրա միջոցով նա ընդգծում է Յիսուսի անձի մեջ այլ՝ աստվածային բնույթը, որը նրան տեղափոխում է այլ չափում՝ անմատչելի՝ կողքին նստած առաջալներին։ Իսկ նրա դեմքին միաժամանակ երևում են և վիշտ, և խորը անդրբր, և սեփական ճակատագրի հնագանդ ընդունում։

Լեռնարդոն օգտագործում է մի հետաքրքիր հնար, նրա «Խորիցրդավոր ընթրիքի» կերպարներից ոչ մեկն իր հայացքը չի ուղղում դիտողին։ Խորիրդավոր ընթրիքը հենց խորիրդավոր էր, և չէր կարող լինել ոչ մի կողմնակի գրուցակից (հայ դիտողին նայող կերպարի հայացքը, ինչպես հայտնի է, առաջինին ներքաշում է երկխոսության մեջ)։

Յիսուսի կերպարի կայունության ու հորինվածքային հավասարակշռվածության և առաջալների վարքի դիմամիկայի հակասականությունն ուժեղացնում է իրավիճակի հոգեբանական սրությունը։ Աշակերտներն այնքան են խորասուրզվել միմյանց հետ շինան մեջ, որ արդեն այժմ, գտնվելով դեռևս սիրելի Ուսուցչի կողքին, նրան հոգեբանորեն միայնակ են թողել։

Մյուս, ոչ պակաս հետաքրքիր պահը Յուդայի կերպարի դիրքն է՝ ի հեծուկս բոլոր ավանդույթների, որոնց համաձայն՝ նա պետք է մեկուսացած լինի բոլորից։ Յուդան տեղավորված է Պետրոսի և Յովհաննեսի միջև, այսինքն՝ շատ մոտիկ Յիսուսին, բացի դրանից, նրա հագուստի մեջ երկնագույն տարր կա։ Յիսուսի հագուստը ևս երկնագույն է, ինչը մատնանշում է նրա՝ Աստծո որոի լինելը։ Բացարձակ չէ, որ շատ ավելի կարևոր է Յուդային ցույց տալ այնպիսի առաջալ, ինչպիսին մյուսներն են, հատուկ ընդգծել, որ նա ևս ստացել է Քրիստոսի աշակերտը դաշնալու եզակի կոչումը, ինչը նա տվյալ պահին իր մեջ սպանում է։

ՍՈՖՅԱ ՕՅԱՆՅԱԾ

ՀՊՏՀ փիլիսոփայության և հայոց պատմության ամբիոնի դոցենտ

Լեռնարդո դա Վինչի

Յովհաննես Յովհաննեանյան